

Maurice Moraine.

Rohelise suvila jaladus.

Geiflusromaan.

„Maa“ laasanne.

Tallinn, 1928. a.

Romaanis

„Rohelise suvila saladus“

areneb põrutav hingeline draama kahe inimese vahel. Edasi näevad lugejad, kuidas ilmsüütu naisterahvas saab kurjategijaks öela teadlase eksperimentide tõttu. Samuti on põrutavad kohtustseenid, kus tahtmatult kurjategijaks saanud inimene seisab vandemeeste ees. Romaan annab elava läbilõike Pariisi põrandaalustest klubidest ja „dancingutest“, esitab meile langenute ilma kogu oma jõhkruise ja kirevusega, mille kirjeldamises Maurice Moraine näitab suurt meisterlikkust.

I.

Sui päike heleda kiirtemerega tallas üle kõrarikka linna arvu-
tute templitega, lossidiega ja pilvelõhkujatega, mida omašid selle ilma
riffad ja tugewad, õnnestus tal jagemini äratada möödujais kaas-
tunnet ja minutiks wäljakutsuda tähelepanu toredasti siidi ja kallise
sometisje riietatud mööda laia atwenüüd minewais daamidēs.

Wiletšais, maewalt kurnatud teha katwais hiljudes, seisis ta
alati jamal paigal — weetoru ja klaas refleamšeabelduse wahel asu-
wal nurgal.

Bergamentkatwa kõhn käsi ootas armuandi jõõnwilt ja õnnega
pišardatud inimestelt.

Sui hirmus sügistuul kihutas taewas suitshalle pilwi, rabas
puude paljaid štelette ja rõtates kihutas Seine'i silla wiaduktide all
— hulgušte ja kerjaste õišes peatuspaigas — näis talle, et tufaste
mugawušetä majade siluettidega murutusid möödujate ilmedki.

Talle näis, et kõik need toredad, meetlemad, lõhnatwad daamid
ja hästiriietatud noormehed, auwääršed, eestujulikud möödujad peit-
šid endid sarnaseil päiwil ja õhtuil kannatamatuše ja eritufe maski-
desse, nagu oleks nad teda pidand šüüblaseks nende halwas meele-
olus. Teda — näljast, külmašt ja üšfindusešt piinatud kerjast. Nagu
oleks tema põhjustand pilwise taewa ja neid tundmatuid inimesi ha-
lastamatult ülefallama wihma ...

Ja kui — käši küümitatud möödujate poole — püüdis ta nende
pilgus finni lühida kurjašuse wõi wiha, langes šee otšekui muratud
õlekõrs kurnatult tagasi.

Ja wihtas loqu hingega halba sügisilma, põlgas šis inimesi ja
hirmus kurjüstunne pakitšes jahtuwas rinnas.

Neil päivil ei seisatand keegi heffeks, et mõtta taskust rahakotti ja anda peentraha. Ei — neil päivil oli ta määratud nälgima oma punaka kartvase koeraga, kes jagas temaga hulkuri kodutud elu...

Ühel sarnasel vihmaasel sügisõhtul seisis ta nagu tavaliselt, suure pilvelõhkurja nurgal.

Vihmatorust jooksis sulisedes mesi, külm ja kalt, kattis ojana peaaegu paljad, haledais jalavarjude jäanusis jalad. Kuib see koht oli hädaohutum talle — laternate valgus ei tunginud nii heledasti ta varjupaika ja politseiniku pill ei märgand seina ligi surund inimkoju.

Tornis löi kell seitse...

„Suba neli tundi ja ei ainustki santsiimi,“ pääsis Jean Gri-
niaque'i sinetavalt huulilt ja kummardades vedas ta käega üle koera
märja pää, sõnades ojavõtklikult, „ei mea meil, Viktor.“

Koer laskus ta kätt ja urises.

„Sa... ja... Viktor, ei pääse meie täna öömajja. Näle silla
alla,“ pomises kerjus ja end sirgu ajades tundis, kui teravalt torikas
valu seljas.

Ta oli juba kolmandat päeva söömata.

Kolmandat päeva on inimesed ja taevad sünged.

Kolm päeva nägi ta inimeste abjolutset põlgust enda vastu
ja vedas enda silla alla, et jääd külmaist märisedes meeta mõned pii-
navaid tundi ja väljasirutades väsinud jalad soendada rinda vastu
Viktori kartvast selga.

Nälg piinas teda, ajuti näis, et kellegi toored sõrmed hoolima-
tult aelised, sorised ja rebised ta sooltes, kerised sõlme, sünnites põrgu-
likku valu. Siis tundus, et juueb süda ja oimudes sulised veri nagu
sulam tina...

Suurte, heledate peegellausist naabrimaja akende taga ilutsesid
singid, konfektidekarbid, rippusid hõbekasse paberisse mähitud mors-
tid ja praetud linnud; rohelistes raamis oli tardunud waagnale suure-
pärastelt roosakas porsas ja kõ wuti sellega merivähja määratumad
tuurid.

Ta teadis, et mõni samm edasi on gastronoomia magasin. Tea-
dis, et jelle omanik Pierre Boiret' seisab leti taga ja loeb üle oma

päewast sissetulekut; sellid on tegemuses kaupade äraforistamisega ja pea prantsatad uks, kustuvad tuled...

„Vähne, Viktor,“ lausus ta alandlikult koerale, peidupaigast väljudes.

Koer lonkis ta järele, mudane saba sorus.

Kerjus tardus kaupluse akna ette.

Magasini nungas — leti taga istus ise Pierre Boiret, jama paks, toidetud ja raswane, nagu sea kujuetus kaupluse sildil, ja pani automaatselt, nagu nuki, krediitpaberite palle käest.

„Ta on mististe sõõnud,“ mõtles Jean, läbiligunenud palitu kraed üleskeerates.

Sageli-sageli seisis Jean nende akende ees, mitmesugusel ajal ja nägi alati leti taga seda lihawat, endaga rahulolewat, raswas ujuwate wäikeste siniste silmadega ja paksu huultega inimnägu.

Nägi, kuidas ta mõttis ükskõikiselt ostjailt raha wastu ja lastis selle letil olemasole kasfasse.

„Milleks talle nõnda palju raha?“ mõtles tihti hullur, „terwed päewad istub leti taga ja wõtab raha wastu. Päewast päewa... kuu kuu järele, aastast aastasse... Kogu eluaja nõnda... Tal on arwatawasti enam raha, kui on waja selle loomataolise elu lõpetamiseks. Aga mul? Ei ainustki fantiimi.“

Pärast niisukest mõtisklust kogus ta julgust ja astus magasini.

Peremehe nägu muutus punaseks, ta kehakas kogu tõusis istumast ja sõnas wihaselt:

„Wälja!“

Kunagi ei pehmenenud ta raswas ujutu süda, kunagi vähematti peentraha wõi worstijupikest ei langenud Jeanile.

Ujuti tahtis ta ainult seisatada sekundi walges, soojas, meeldiwaltlõhnawas ruumis, haistes puuwiljade ja toitude aroomi, kuid sellid ajajid tänamale ja seljataga prantsatas kinni uks, nagu nägematu piitsalööb.

Kunagi ammu-ammu iis lühinägeline noormees-müüja wiskas talle pakisele rikkiläinud pasteeditükikesega...

Näljane Viktor kustutas sellega oma isu.

Jean heites pilgu üle akna.

Bahemal pool rinnas, peaaegu nagu südamel all, oli valus. Suu muutus kuivaks ja hetkes oleks nagu filmi ette punane liin tõmmatud.

Viktor surus koonu Seani põlve vastu ja niivõrd haledasti.

„Nü, ära nuta, mu sõbrake,“ lausus hulkur osatvõtlikult, „meile, ükskõik, midagi ei anta... Wana sarriline loeb kasvat.“

Beni nagu oleks peremehest aru saanud, liputas jaba ja lastus paneelile.

Sirutas nuki esimesele täppadele wälja ja oigas taha.

Veegi piff ihand jõudis Seani kohale.

„Andke leitaraha,“ lausus ta ruttu ja firutas käe wälja.

Mööduja pää pöördus kergelt Seani poole ja kapuškani alt lendas äritatult:

„Sätke rahule!“

Midagi sooja tungis Seani kõrri, rõhus ja kinnalt naeratas ta möödujale järele waadates:

„Sa sinagi pole minuga rahul.“

Ta pööris pilgu taewa poole, kust langesid külmad weepiislad ja rippusid pilved raskete kangastena.

„Eh, lähen meel kord Boiret' juure,“ mõtles ta ja waatas afnasse.

„Ei wõi olla, et tal pole kaastunnet. Palun leiba, ainult leiba. Endale ja Viktorile...“

Tal oli raske uskuda, et inimesed wõivad olla nii halastamatult ükskõiksed teise kannatuste vastu ja kurgi juba tihalt korda oli tunnud nende karedust ja hirmuist egoismi, hoidis jiski arglik lootus temas alale segase tulurõõsu — wast nad aitawad... .

„Sa, Viktor, oota, aga ma lähen Boiret' juure, wõib olla miskit meile midagi,“ ütles ta penile ja nälgast aetult läks kaupluse ukse poole. Lõugates lehti magasini massiivse ukse astus ta sisse, jalgu hoolikalt puhtaksühitides ja letile liginedes laurus õõnsalt paludes:

„Andestage... palun Teid — aidake, härra peremees... olen näljane.“

Ta ei tunnud oma häält ära — niipalju argust ja sunnitud astandust oli jelles.

Boiret punane pea tõusis laisalt üles.

Ruttu krediitpaberite pakk tasku peites maatas ta tuttavalt Seanile.

Lammetõru taolisel näol libises pilkav naeratus.

„Ah see sina, muridujõõja, nurud siin? Mine, mine. Wana Boiret parasiite ei toida,“ lausub wildakasti suunurgast Boiret ja heitis kannatamatult pehme, lihhitese käega.

Seani sõrmed surusid tugevasti kaabu ääri.

„Sjand... aidade.... ma olen kolmandat päewa söömata,“ kordas ta palvet ja langetas pää madalale, seda otsetui hooibi jaoks jäädex.

„Ha-ha-ha! Waat, kus häda! Teie tavalistel mennastel pole see uudis. Lehte tööd — pole waja nälgida!“ wastas naeratama pahwatades Boiret ja ühe müüja poole pöördes lühas, „monsieur Samuel, paluge sel palujal-advokaadil wäljuda.“

Kui oleks sünnitatud füüsilist valu, hirmust valu, ta oleks seda tergemini kannud, kui seda fraasi.

See äratas ta hinges ellu rea musti mälestusi.

Weri tungis näkku.

Sõrmed surusid kramplikult rusikasse ja neid raputades kähises ta:

„Sige teie.... äraneetud.“

Lõmbas kaabu pähe ja astus rutates tänavale.

Ta seljataga kõlksatas riitu.

Ragu kivistunud seisis ta mõned minutid akna juures, näoga wastu märga seina langedes.

Hinges lastas mõõtmatu valu ja haawatuse tunne.

Näljatunne waheldus võitmatu kättemaksu footwiga.

„Süüwa... hüüwa, härra Boiret, tunagi tasun ma sulle selle tagasi,“ mõitles ta ja surudes käed palitutatuisse lonkis mööda tühjaksjäänud tänavat tuledees särawa Trocadero poole.

Ta järele lonkis Wiktor.

Ühe maha mõlvialt tuli wälja daam. Jean ruttas ta juure ja lausjus trafareetse lause abipalwega.

Getriist kübari alla waatasid ta peale paar hirmunud finitseid filmi.

Jeani süda löi nagu wälisew, kárarikas weejuga rõõmsaks.

„Mademoiselle... aitab mind?“

Si kuldpááke niufatas talle wastufejs.

Mahtfindashe tõmmatud peene káeke mõttis redikúulist krediidipaberi ja ulatas Jeanile.

„Balun.“ helisfid taewamuusikana naise sõnad Jeani hinges ja austawalt, erjelikult páaga kummardades mõttis ta naise sõnast raha.

„Kaitsegu teid maailma head waimud,“ lausjus Jean rõõmsalt ja naeratas ammumunustatud naeratuslega.

Teramal; wáwardasid kontjad paneelil ja noor naine kadus peagi Jeani filmiist ühe nurga taha.

Ta waatas paberrahale.

„Kümme franki!“ páásis ta huulilt ja suur rõõm täitis hinge feradise soojusega.

Temas árkas náljase looma loomusund — otsekui kórwalistest jõust tõugatud ruttas ta edasi ja ruttu, peaaegu joostes lás tagasi.

Sinna külge, kus wilkusid kange Montmartre'i kontuurid. Waeste asupaid. . .

„Wiktór, lähene rutem. Nüüd saame süüia ja öömaja on muretu,“ sõnas ta járellonkitalale penile, „nüüd pühitseme sinuga ühe ööfe.“

Wiktór niufjus selle peale ja andis oma wásinud jalgadele hoogu.

II.

Wana Gaston Moreau kõrtsi wiis ajast náritud trepp.

Saialdast mõlvialust walgustas ripputu lamp ja kõwerjalgsfid lauad olid asetatud hallitusega kaetud seinte áäre.

Oli lámmastaw, suurfune ja kárarikas. Noostetanud hingedel káutjus uks ja keldri astusid Jean Wiktoriga.

Vämmatam õhki lõi Jeanile vinda, kuid kogudes jõudu läks ta kõrtsileti juure.

„Tere, „advokaat“, terovitas teda ühesfilmiga Gaston, „kuhu ja kadunud olid? Kas ei olnud juba kroonu „panfioonis“ ah?“

„Do, ei,“ vastas kaabut peast mõttes Jean, „andke aga absinthi ja selfimees „Wiktorigile“ jänesvorsti. Näljased mõlemad.“

„Mga kuudas on lood „valurütaga“?“

„On,“ poetas Jean, kümnefrangilist paberraha välja mõttes. Wiktorigile punetas koon tõusis leti ääreni ja looma suured, taggad filmad olid nagu täis rõõmupisaraid.

„Wiktorigile jäneest,“ kordas Jean, armastusega koerale waadates ja patjutas lahkest sõbra laia kaela.

Kõrtsmik lõikas tüki turnepruuni vorsti ja viskas Wiktorigile ette letile.

„Söö, kolleega,“ naeratas peremees.

Wiktorigile haaras vorsti, lastis leti ette kõhuli ja hakkas rõõmfasti urisedes liha närima.

Madalal estraadil, keldrimurgas jaagis haledasti viinul.

Nagu varjud istusid laudade taga küllalised ja sinijas tubakasuitsus sündisid ja surid needused, wanded, naer, joobnud hülled ja lõim. Klaasitäis absinthi walas Jeani liikmeisje taewalikkude joojust.

Süda peffis minutilise walu wärinas ja siis mässis meeldiw, hellustaw wäsimus teadumise uue elurõõmuga.

Jean tellis portsjeni keedetud makarone ja tassid koltri.

Istus suitsetamisa juure ja hakkas siis Wiktorigile ahnusega nälgja kustutama.

Wis-à-vis talle istus wälke rahutu mehike ärajoobud näoga, waadates kistja metslase filmadega Jeanile.

Jean tundis teda.

See oli Maurice, Pariisi futenööride ja waraste hüüdnime järele „ahw“.

Kas oli ta kakskümmend wõi palju enam aastaid wana, oli raske öelda piinatud, kõhnatuist elust märgitud näo ja wäriseva alumise lõua järele.

Ta minewik ja käesolew oli taetud jaladusega, nagu enamal-
jaol neil, kes külastasid Moreau' „Röwerat Surjannat“.

Uhte teadsid kõik — Maurice ei olnud veel „panjioomis“ —
wangelas — olnud.

Püüdes endal wiibima Seani pilgu langetas ta filmad ja lii-
gutus närmilikult juud, kui oleks misti hauri põletanud.

„Ahw“, mida ja seal nii kurtwalt istud?“ küsis temalt Jean,
kellel tõusis joom apaašhi klaasi absinthiga kostitada.

Maurice heitis temale kõõrbi pilgu ja wastas kähisema, ära-
kiilmanud häälega:

„Mina? Nihitfalt wäsinud.“

„Wõib olla jooma klaasiteese, „ahw“? pani Jean ette, suitse-
tades paberossi.

„Wõ-õ-ib,“ wenitas Maurice laisalt ja tõusis aeglaselt.

Kui ta laua juure astus, et tooli wõtta, urises Wiktor ta peale.

„Ei armasta find mu peni,“ tähendas Jean hääsiidamlikult,
„mäletab jeda, kui ja ta sõnnikuhunnikust wäljaajajaid... Mäletab.
Tah... oli ta aeg... Glasime nagu sõjas... Istu, „ahw“, jooma
„moe pärašt.“

„Ahwi“ istudes tungis beratwalt esile ta kuju, millel täielik sar-
nadus schimpanseega.

Kui ta oli inetu, siis kandis Seani nägu jauniduse ja weel mitte
kustunud iluduse jälgi.

Beenelt joonistatud kõrge otsaesine, ilus filmade lõige ja ener-
giline ettetungim löug, see kõik kõneles, et see „olnu“ oli kunagi
paremaid päewi näinud nüüdsest.

Sügawalt arbiitides istunud hallid filmad peitsid wäljenda-
matut kannatusi ja neis kajastus, nagu kõigil kawa wangistusjes
olnud inimesil, piiritu igatus. Wangistatud lindude igatus wa-
hadusest. Dimmedesse oli jalk riputatud kannatusi ja muredest
hõbedat ja jaur ümber asetusi pettumusi peened sirbitesed.

Rikk, jale, kuid kurnatud pindusi, naljast, kodutusest, kandis
Jean siiski haledais hülpubes inimese kuju, kuis kontrastina talle
oleks wõinud „ahw“ igas loomaarias inimtaolise ahwi eest wõetud
saada.

„Ahw“ kõhis rusitasse ja naeris laialt:

„Sa, oli ajate, aga ega nüüdki parem pole. Eile magasin Boulogne'is, mana pärna juurte all. Nagu mutt, kurat wõtku.“

„Aga mina haltwemini, filla all,“ lausub Jean kurtvalt, „joome“.

„Ahwi“ filmis willkusiid rõõmu pärast tulustesed. Ta sügas oma lössis nina ja näidates kahte rida tsõngast puretud hambaid pomises:

„Ega ma ära ei ütle.“

„Mine too kaks klaasi,“ pani Jean ette, wihtes lauale kaks franki.

„Ahw“ tõusis ruttu ja laua all urisewale Wiktorile täis häwitamat wihapillu heites, juundus leti poole.

„Waat kah üks äratõugatute leegionist,“ mõtles kurtvalt Jean ja raske ohe pääsis ta rinnust.

Hetkeks kerkis ta filme ette noore naise näole. Ta jurus kae näole ja naeratas:

„„L'Origan... Coth... Kui kahju, et ei mõinud jeda lõhnamat raha imelise nägemuse mälestuseks säilitada... Hea hing... Meeleheite piiril halastas.“

Soe tänutunne, soow veel kord näha kuldlokkidest piiratud kurnist noore naise nägu ja sõõnud inimese rõõmu joobnustasid teda enam kui odatu absenth.

Ta keeras endale veel sigareti ja suitsetompu juurist puhudes kuulatas nuuskjawa miinuli meloodiat.

„Balse triste“, jostistas ta kurtvalt, tuletades meele heledat hetke kaugeist minevikust....

Nagu heledatiimuliste liblikate rida willkusiid filmi ees pildid kuldsest olnust. Mõõdunust...

Mõõdunust, tagasiöörmatusst.

Longes pea kätele ja joe pisar langes kivilauale. Tagasihoidmata pisar.

Laua juure tuli „ahw“ kahe klaasi absenthiga.

„Koh, admokaat, joome,“ lausub „ahw“ klaasi Jeani ette panes ja toolile lastudes.

Sean pühkis ruttu warubaga märja näo üle ja walugrimašs kõwerdas juu:

„Soome, mu sõber. Meie elu on põrgu, waja on kustutada janu mürgiga. Ennem finaal mõttetule elule jellel äratõugatute ja õnnelikkude maal.

„Soome, „ahw“, meie ei ole jäänud muud röömu... Meile on wõõrad muud tundmused, mis omašed, teistele „õnnelikkude ilmast“.

„Sul on õigus, adwokaat,“ meie elu on — põrgu,“ oli „ahw“ nõus ja jõi ahnelt absjenti ära.

Neglaste lonksudega imes Sean klaašist põletawat wedelikku.

Mattis hingamist...

Kinnas pekšis süda hooti ja haiglaselt, talle näis, et oimudest fuliseb ifka weel fiilmawate warwasteni weri, põletades kogu keha wäljatannatamatu, terawa waluga.

Sangesid finni ripsmed. Lühikesid põlwed ja selg, sõrmeotjad kiimlesid, kui oleks šealt nõelu wäljakistud.

„Adwokaat, aga sina oled lahke poisš,“ lausus karwast pead selgarniates „ahw“, käega šuud pühkides, „sa oled arušaaja inimene. Sa mul on kahju, et mišugune inimene, nagu sina, peab kah hukkuna Šariiši urkais.“

Nõrga käeliigartusega tatteštas Sean naabri kõneluse ja kurwalt keldrinurka maadates, kus nuttis wiinul kaeblikes meloodias, lausus wäjinult:

„Millest kahelda? Meid on liig palju maailmas — wajaduseeta inimesešefi. Enam, kui kultuurmaailmale waja. Šigentini igaju- gusele karbanduse, tööšuse ja progressi eksploatatšioonile. Mis oleme meie sinuga, „ahw“? Kes Misérables — äratõugatud. Šu- laema parda taha heidetud.... Wärgitud šeltšonna põlgusega.... Šeltšonna ärašeitid.... Aga ifkagi on kahju. Wõib olla oleštime meie sinuga ka toonud tegelikku kašu kaastõdanikele, kui meil ei lašuts šaature veto.“

„Ära kahetše ja mind,“ hüüdis „ahw“ ägedusega, „milleks kahet- šeda? Kas pole neil, kes liigawad meie peal, iškšõit kus piškan ja kuidas? Kas wangis wõi, hullumajas, kraawis, mustatveetorus

rottidest kaffinäritud kõriga või mõne automobiili rataste all? Ükskõit, mu sõber, ükskõit. Lõpp tuleb ükskõit!"

Ta harras käega määrdunud, kantud kuuehõlmast, sulgus silmad ja tõmbas sisse õhku nagu liivale misatud kala."

Surmaahvatatus kattis ta enneaegsete kortsudega kaetud nägu ja degeneraadi madalal otsaesisele ilmusid haiglaste higi pisarad.

Ta kõhis.

Jeani hinge rõhus väljakannatamatu valu, piiritu kahetsus samajuguse langenud wenna vastu, nagu oli isegi, rõhus raskelt hüdant.

"Ahw", jul on raske. Sa kannatad. Oled otseku haurast tõusnud, kahwatanud. Siiski on mul sinust kahju... Sa oled inimene ja sinus on hing. Ha-ha-ha. Hing. Larwidursetu ballast meie ultramaterialistlikul sajandil. Pime on meie elu... Kuid paljuil on ta hoopis teistsugune, kui meil sinuga. Nende „mopsitud“ ja „taf-fitesed“ töövad hõbenõudest ja kui kätsevad, püstitatakse neile mausoleumid — hauafabelid, mida meie mõistime kadestada kui elamut," jattas Jean, waadates raskelt hingawale „ahwile".

"Waletad! Waletad! Ma ei kadesta kunagi," hüüdis „ahw" ja rebis kogu jõuga oma kuuefili.

"Siinva küll, olgu sinu järele... Kuid luba mul rahustada hinge. Ma pole enam kawa kellegiga kõnelnud... Ja... ja... kogu maailm on jaotatud kahte laagri, kahets eraldi ilmas. Ühes on igawene walgus ja soojus. Armastuse rõõm, õnnenaeratused... Teises igawene, tähtitu hõ ja waikimatu needmine, oiged, nunnusmine ja piinad. Meie — „ahw", sina ja mina — elame nüüd wiimases. Söönud, rahulolewad ja rikkad, kes elawad esimeses, ajawad meid, näljaseid, piinatuid, rüruuseid, kõlbliste piinade rattale tõmmatud urkast urkasse, meie peame oma lehadega täitma mustawee torustiku auke, janunema waturööttu „panjioonides" — wanglais ja, ütlen sulle, „ahw", kistjad loomad annawad meile ennem ulualust omis koobastes, kui nende kullatud, tühjuselt haigutawad templid ja paleed... Meie mädaneme keldreis, wärsseme talwise külmaga mustusautudes, oleksime rõõmsad nende kookide jätiseid süües, kuid meie... meie seisame wäljapool inimõiguse joont... Kallis sõber,

ma elasin ka kunagi teistfugust elu. . . . Ma isa oli jõukas aednik. . . .
Ma olin advokaat. . . . Mulle naeratas elu. . . . Ma nägin päikest,
mida nüüd nii vähe näen, kuigi ta ei rõõmusta mind oma üksteistse
iluga. Ma külastasin Nizzaat. Mängisin ruletti Monte Carlos.
Neli korda sõitsin Inglismaale. . . . Usjad läksid hästi. . . . Oli mää-
ratu praktika. Oo, ja, elu oli tolajal hele pühha. Ma ei tunnud
puudust, samuti kui ei tunne nüüd küllust. Kuud nüüd on kõik mine-
vikus," lausus Jean ja koputas kõmerastõmmatud sõrmega laua-
äärele.

Tähelepanelikult teda kuulata „ahw“ pilutas paremat silma ka-
walalt naeratades: ja küsis:

„Das warastasid? Naistastid?“

„Ei, ei ühte ega teist,“ vastas Jean.

„Waletad,“ hüüdis „ahw“ nagu ussiist puretud, „tean ma teid
intelligentwendi. Miks ja minu eest warjad? Ma pole ju nuuskur.“

„Uhu mind. . . . Ma hullusin tänu inimlikule alatusse,“ lausus
Jean sügawa ohkega ja sirutas käed põlvedele, maatas mõttelikult
kõrtsi ähmaseile akendele, kus olid nagu roomanud laternate kollas-
kaid tuled.

Wärisesid otsekui häälestära, lagunenud klaveril waled, wiletsad
hääled.

Jean kehitas närtwilikult õlgu ja ta karm-kurtwal näol peegeldus
sügaw piin.

Laua alt kuulibus Wiktori ühetasane norisemine ja koera soe
hingamine paitas nii meeldiwalt Jeani jalga.

„Uhu“ wangutas küljelt küljele pead ja kõwasti rusikaspe pigis-
tatud sõrmed wõpatusid seesmisest erutusest.

Nagu furniturbumud oli ta nagu ja filmad hekkisid elutute klaas-
fikestena.

„Sarnane on elu,“ algas taas Jean, raskest mõtteist ärgates,
mis kaldusid nagu rasked graniitrahnud peas küljelt küljele, „ma
tundsin ka möödanihus õnne ja armastust.“

„Säta, ära kõnele sellest,“ pääsis nagu õudne oige „ahwi“ huu-
lilt ja hekkeks kajastus ta filmis midagi heledat, sooja ja ilusat.

Wõib olla loiduwirne hekk minewikust walgustas ta hinge-

pimedikku. Võib olla ema kange hellus liigutas apaaslihi karedaks-
minutumud südamet. . . . Võib olla — inimesehing on jaladus.

„Sa ära jutusta armastusest,“ kordas lapselikult erutuslega
„ahh“ ja sulges viimaks filmid.

„Süüta, möödume armastusest. . . . Teda pole enam, ta on meile
surunud, kas pole tõsi?“

„Ja . . . suri. . . . Armastus suri,“ lausub „ahh“ kurvalt ja
kui aranesid ta valkjasheldead kulinud, oli üle filmi tõmmatud
niiskusele.

„Ei ämarit . . . oo, kui õudne see on,“ vigas ta jälle ja taha,
lapselikult vaatates Jeani filmi.

„Ja, eluämarit on hirmus,“ fofistab Jean taha, haardult min-
gi-sugusest hinges walitsemast ähmasest hirmust.

„Kuuks, advokaat, osta veel wiina,“ lausub „ahh“ palunvalt
ja kätt rinnale pannes lihas, „põletab“.

Jean võttis mõtlematult taskust fogu peenraha, luges üle ja
„ahh“ mõned metallrahad andes ütles heasüdamlikult, soojalt:

„Osta ka mulle. . . . Sul on õigus, minevikumälestused põleta-
wad meie hingi. . . . Zoome veel ja lähme magama. Ma igatfen
juba nii väga öömaja naride järele. Soojuse ja inimeste kõneluse
järele.“

„Mga mina leian afeme „Wanas westis“. Ma tean, et täna
läkiotfimisist ei tule. . . . Seal on hea. — Ah, kui hea on seal, lõhnab
mädanenud humalate järele, terawalt kopsitavad tammi langetavad
tammeokjad ja katuse all kudrutavad nii armjad tuvid. . . . Digidal
on suur heinasaad. . . . Wotan jälle sületäie ja magama. Rogu öö
näen kuldseid unenäguisid. . . . Lõusewad mälestused kaugeft Island-
riast. . . . Ja kunagi ei näe ma kodukohti. Ei kunagi,“ lausub „ahh“
umistatvalt ja ta unetut nägu kannistas hetkeks liigutaw naeratus.

La meeretas raha pihust pihule ja tõusis.

Wiktoriga wihastelt, segatud tooli kolinast.

Nagu udus wilkusiid tantfijate paaride kujud flaweri saatel . . .

Jean vaatates mõttes lakke, heitis pilgu estraadile ja tal hakkas
walus nähes Armandi küürakat fogu, kes nii meeletult tagus la-
gunenud mänguriistal charlestoni.

Temaga kõrvuti istus kaela õieti ajanud jalutu invaliid, faunistatud „Auleegioni“ ordeniga — August Delamouchene.

Ta käes oleks nagu piirituma waluga oiganud wiinul, fattes melodia ja walehelid tõusid hallitusest ja niiskusest halli suitsuse lae poole.

Wiinuldaja nägu — massi furnunäolt.

Näis, et temale olid tardunud kõik Verduni lahingu kolebused, Amieni attaakide tormid ja suurima „tapatalgu“ — sõja werised jäljed.

„Waat elamad furnud... Snimkonna jäänused,“ mõttes Jean Kurwalt ja meeletu, ärawõitmata wiha lõi uuesti leekima ta rinnas.

Ta tahtis tõusta.

Wäljuda sellest inimkonna kannatuste, alanduste ja õuduste panoptikumist, walgusest üleujutatud Trocaderole ja hüüda üle kogu Pariisi, kõigile neile jõnnuile, endaga rahulolewaille inimestele ainult ühe sõna.

Põletama sõna, nagu tuum õli põletama ja unustatud:

„Wennad!“

Sa kui seisataksid toredad autod, seisataksid kõik fiakrid (üüritõllad) ja autobussid kiskendada kogu nende aastate jooksul kogunud waluga:

„Lulge mõistusele! Meie, äratõugatud — oleme teie wennad. Mida te meil wäijatulla eluamarikest wõi ehitage teie platšidele tapamafinad ja fattestage ainsama löögiga meie eluahelad. Meid on palju sõjawigased, ökonoomiliste ja poliitiliste katastroofide sante, meid on palju üldise jotsiaalse languse ja kohtute eksituste ohwreid, tööta oleku, wiletjuse ja tugewate omawoli ohwreid. Meid on leegiõnid.“

Kuid selle mõtte absurdjus oli Jeanile filmanähtaw. Ta mõistis, et tehes ijegi selle mõttetetu sammuga ei paranda millegagi ei Armandi, August'i wõi „Alwi“ seisukorda ja miljonite teiste oma äratõugatute maailmast.

„Elusaatus toob oma halastamatusjega õnne waid ühele poolele — tugewaille — teise poole — nõrkade — mahamuljutud kehadel.“

„Niisugune on eluseadus,“ tuli talle meele tsitaat ühest ammuloetud raamatust.

Do, kui tihti, lebedes öömaja paljail naridel, ei wajunud ta filmad fogu ööl finni.

Nii tihti, jurudes näo parkide märga rohtu, sojistas Jeani hing kollakas muutunud rohule üksinduse juurest walust ja ajuti ööl wäsinud kätega ümber ksera karmase kaela wõttes nägi ta unes, kui oleks uuesti õnnerikkas minewikus...

Nagu ehmatatud lind lendas mõte minewikku.

Jälle lehwisid mälestused ja nagu terawa odaga oleks südamesse puuritud:

„Kus oled nüüd sina, mu wäite Margot?!“

Ta jurus sõrmedega palawaid oime.

Silmi ette kerkis iluja naise fuju wihu musta juustega... Mandlitaolised, täis keewust filmad, tumedad nagu patt, täis magusat pettust filmad!

„Margot, meeletult armastatu... Mu eluloojangu wiha ja armastus... Margot, Margot, ohkas Jean waewalt kuuldawalt ja teraw walu lõi nii tugewasti südame, et mõistus näis segi minemat.

„Ma olen julle kõik andestanud... Kõik unustanud... Wangistus... Ja häbistus... Wiimaste aastate nälg, painajalikud ööd külmas ja wihmawalinguis, piiritu ilmafüütult hullamõistetetu kannatus... Kõik on andestatud ja unustatud... Do, kui weel lordki näha sind... Seitse aastat hullumist, kannatuste teed. Roduta... seitse pikka aastat. Siiski ei ole ma lakanud sind armastamast,“ igatses Jeani hing jelle järele, keda enam ei olnud temaga.

Ta oli waid pidustustis! Mõjatu otstis teda kõikjalt... Seifis kawa Pariisi Suwalaema firifu portaalil, hullus kawa mööda Boulogne'i parki, nagu meeletu edasitagasi. Mööda Põhja waksali defarboderi ja sadamat, otstis teda inimurrus kárarikkail bulwaaridel ja platšidel... Kuid kusagil polnud teda leida!

Hing kutsus aga meelgi teda.

Kutsus ja kutsus!

Kõnda möödusid kolm aastat.

Kuid kõik oli asjatu, kustil ei näinud kauni naise kuju, kes ta huffa saatis. — — —

„Lead, advokaat,“ praegu ilmuvad küllalised. Terwelt faks automobiili seisjavad. Toredad eidekesed. Wiis silindriga. Sul tuleb klameril mängida. „Wana saatan“ saatis tantšijanna Svonne järele,“ rõõmust lufjubes lausus „ahw“ ja kallas ruttu klaasi wiina kõrist alla.

„Uh,“ hüüdis ta keelega huuli laffubes, „tore! Zoo ja lähme! Ma kostitan sind täna. Ha=ha=ha. Neile wälismaalafile on wähe „Moulin Rouge'i“ ja „Foli Bergère'i“ — ha=ha=ha. Meil on see kõik „kättesaadawam“.

„Sdiwoodid! Nad tulid meid vaatama. Meie oleme neile nagu mõned Uue-Guinea pärismaalafed. Wõi weel — peale ſhampanjeri on waja midagi teramat, ekstrawagantset! Apafhe! Madalama „margiga“ prostituute! Sutenoöre ja wargaid. Nuga neile selga,“ lausus Jean wihaselt ja wõttes laualt klaasi jõi ühe sõõmuga tühjaks.

„Tollest heledast ilmast tulid meie põrgu. Nah, las waatawad... Aga mina suudlen tingimata jälle mõnda preilikest. Ha=ha=ha,“ sõnas „ahw“ küünilifelt naeratahes ja, ulatades Jeanile käe, l'ſas, „tänan kostitamise eest, sõbrake.“

III.

Keldri kolmes nurgas löid põlema tumepunased lambid.

Mööda wõlwaluſt ujuſid ſuitsutombud nagu pilwed ja aegamööda kaduſid rutuga awatud akendest hallid ſuitsuwööd...

Lauale ligines miulbaja.

Sirutas käed wälja, põrandal neile laſtudes ja pihupefadele toetudes wedas ühetafafelt edasi äralõigatud toofi.

Selles liikumifes oli midagi konnaale ſarnanewat.

„Monſieur Moreau palub Teid Armandi aſetada. Küllalifed tulid,“ podifes Auguſt ja pühkis käed kumefiilus puhtaks, kõik on nii toredad. Ameeriklafed ja faks prantslannat.“

Auguſti „gipſinägu“ naeratas haledalt.

„Hää küll, tulen,“ sõnas Jean rahulolematult ja lauvalt oma kaabu mõttes torfas selle palitu tasku.

„Vähme, Viktor, ameeriklasi löbustama,“ ütles ta koerale, „sulle saab ka kodujäneft, kuid paremal juhusel „beaffteakfi“.

Saali astufid elegantfjelt rietatud külalifed.

Ges piff brünnett... filinder... monofel... Aristokraadi külm nägu... John Hiller — miljonär.

Tema järele noor, tore blond daam fhenshilinahfjes mantoos ja pehmes mustas fiidift „Lullieri“ kübaras. Sufi Baroque — „Moulin Rouge'i“ artist. Kolm ifandat filindrites, häfti ömmeldud palituis ja fale, põletaw brünettitudus nahfshafetis — Nana Urmandi — Pariifji poolilma daam.

Kartlikult ümberwaadates läffid nad keffjaali, kus wana Moreau fjugawafti kummardades toole afetas.

Reagi ilmuifid lauade pokaalid ja fhampanjer.

Külalifed iftufid.

Aromaatfjelt fuitfjefid figarid.

Jean afetas Urmandi kohale ja närwilifelt lendafid förmef üle flawiatuuri.

„Konn“ hüppas madalale taburetile. Wöfttis ettemaatlikult oma wiuli, pühkis förmega üle poogna ja jäi nagu malwele.

Ifitfjelt kõlas üle jaali meeletu waimufstufje fiifa.

Armatud ufjele ilmus Svonne.

„Brawol! brawol!“ möirgas „ahw“, tantfijanna juure joostes.

Külalifte pilgud pöördufid ufje poole.

Svonne — Moreau kõrtfji ebajumal — oli fale, painduw nii kahetümnewiieaastane naine.

Flus, õige nägu tulipunafes juufteraamis oli üleolew ja ligipääfjematu külm.

Suured pruunid filmad waatafjid piffi fulgripfsmete alt wäljakutfjuwalt ja kartmatult, peenife furi, fergelt farmiiniga ületõmmatud, naeratas wastutulewalt ja päänifutus külalifte poole oli kuninglikult tore.

Svonne teadis oma hinde!

Asjatult ei julgenud ükski Moreau kõrtši alalistest külastest omi tundmuksi uhke iluduse vastu wäljendada.

Kõik teadsid, et Zvonne oli endise bokseri Varsi, tumeda Pariisi kardetawama apaashi armuke.

Ja kui ta Moreau kõrtši tuli, siis ainult armastusest kunsti vastu, kuid mitte teenistuse humides.

Oli meel huwi Zvonne'il — intriigifesed wälismaalastega, fessel palju dollareid.

Uhtel kõnnakul läks ta laua juure ja küsis promanslanna aktfendiga Manalt:

„Apaashide tants, eks, madame?“

See nifutas segaselt pääd.

Kawaleerid kinkisid Zvonnele aplodismente.

Zvonne kummardas gratfioõfilit, kofetilt ja hüüdis heledasti üle faali:

„Monsieur Jean, palun, mängige tantsu „sinine apaash!“

Ja kiire liigutusega mõttis ta laualt shampanjeri pokaali.

„Leie termijeks,“ poetas ta miljonääri poole ja jõi shampanjeri ära.

„Originaalilt!“ tähendas Hills inglisekeeles Susi poole pöördes, „julgesti ja mitteharilikult.“

Susi kena näofo kattus waimustuse naeratusfega ja siniste filmade wältudes wastas ta Hills'ile:

„Mulle meeldib see!“

Pokaali lauale pannes fuundus Zvonne ühe laua poole leti ligidal.

Selle taga istus noor, edewalt riietatud apaash — Miguel Gorda — hüüdnimega „Hispaanlane“.

„Miguel, palun,“ ütles Zvonne istuwale ilusale brünett noormehele.

See heitis neiule mustad hiilgawad filmad ja kehitas õlgu:

„Hüwa. Kuid forralda enne „taju“.

Lõusis, tõmbas „joni“ mütji tugewasti pähe.

Rohendas laiskade liigutusega kaelas punast falli. Rohendas siis kätt tasku torgates laiu pükse ja kohendas „sonit“ pääs.

„Brawo! brawo!“ möirgasid kõrtsi alalised külalised, nähes Miguli tantšuts walmistumat.

Airglitu ja igatšewa meloodiana woolas Seami mäng.

Reff saali mõttis Miguel ümber Svonne keha ja muusika aeg-lase tempo saatel algasid nad tantšu. Mao paendumusega wäänles tantšijanna keha.

Sundimatult ja häbemamatult tuli estile ta keha wormide kaunidus.

Mjuti näis, et need kaks otsekui kaks ühtekaswanud keha elamad ühest fire rütmist, soowist — ja iha wibreerub igas näo muskli liigutuses, jalus ja kätes.

Svonne oli hoos.

„Ta on pööraselt tore,“ tähendas Sufi oma naabrile, doktor Normannile, „minu armates oleks jellel paaril ka meie juures fuur edu.“

Rikk, kuitwetanud askeedi wälimuslega blondiin, kummaliselt wälkumate siniroheliste filmadega kummardas pää näitlejanna kõrwa juure ja sohistas:

„Mustasfilmaline apaash meeldib Teile enam, kas pole nõnda, mademoiselle Sufi?“

Sufi erutus ja ta helepunasjeks karminiitud suurte tõmbus haawumise grimasfi.

„Jälle Teile, doktor, räägite „terawusi“, poetas ta ja sõrmitšes närwilitult juukseloffi roosa kõrwa juures, kus nii imekenalt põles platinaraamis fuur briljant.

Üks kiire, elastiline Migueli hüpe kõrwale, siis akrobaadi osamusjega kätele haaratud Svonne lõpetasid tantšu.

Svonne tagajilastunud pää puhkas „Hispaanlase“ põlwil.

Magu raidkujud jurid nad hetteks.

Mõlemad ilusad, wärisewad ja wabad häbi rutiinist. Poolpaljad, ilusad tantšijanna jalad hoidsid ümber partneri kaela ja kaelalõikest paistis julgesti wälja ilus rind.

„Lore! Lore!“ hüüdis meeletult aplodeerides waateft joobnustatud Hills, andes sellega wabaduse teistelegi oma waimustust wäljendada.

Mana ja ta naaber — walitult rietatud ja ilus kessmises aastais shateen — Louis Esperone plaksutasid meeletult käsi.

Tõstsid pokaalid ja hüüdsid nagu kofkuräägitult:

„Bis! bis!“

Doktor Normann tõusis aeglaselt.

Kallas oma pokaali shampanjeri täis ja sammus kummarduwate tantsijate poole. Kummardas galandilt Zvonnele ja ulatas talle pokaali, sõnades:

„Mademoiselle, lubage mul awaldada oma waimustust Teie kunsti ees. Teie tants on wõrratu! Palun.“

Tähelpanust meelitatud Zvonne naeratas alistuwalt ja ütles:

„Merci, komplimendi eest. Palun teid, monsieur, meid laua juure kutsuda. Minu partner don Miguel Gorda tantsib teile soolo. Tants „kotaiin“.

Ta mõttis kahe sõrmega pokaali ja seda huultega puudutades andis „Hispaanlasele“.

„Zoo, Miguel.“

See sülitas suunurgaga põrandale ja lausus naeratades läbi hammaste:

„Merci.“

Zvonne ei hakanud doktori kutsjet ootama.

Mõttis tal familjäärjelt kae alt finni ja wiis laua juure.

„Shampanjeri!“ hüüdis miljonär, kiindudes pilguga laua juure tulewa Zvonne erutatud, ilusasse näkku.

Nagu uduft sufeldus wälja wana Moreau.

„Mitu pudelit käsete?“ küsis ta, ühe filmaga üle külaliste pilku heites.

„Pooltofinat!“ wastas uhkelt Hills, oma tooli Zvonnele andes, „ja muusikat! Kes jääb flaweril mängib? Kutsuge ta siia.“

„Hi-hi-hi,“ naeratas Moreau, om apaljast pääd jügawasti kumardades, „see on endine admokaat. Aga nüüd — hi-hi-hi — hulkur. Kuid esimehejärgu muusik.“

„Siis kutsuge ta siia,“ sõnas Hills kannatamatult ja laskus „teenistuswalmis“ „ahwi“ poolt pandud toolile.

„Härrased,“ ütles Ivonne julgelt, prontsjuuksewihku raputades, „meil on sarnane komme. Külalised kostitawad kõiki. Waa-
dakse, misuke õiglusetus — teie joote šampanjerit, aga mu kom-
patriootidel ei ole isegi halba absenthi.“

„Teil on täiesti õigus, mademoiselle,“ lausus alistuwa armsu-
sega Louis Esperone, paljutähendawalt Nanale waadates, „ja ma
mõlen, et teie kolleegid ei ole haawatud, kui ma nende wõõrusta-
miseks annan kolmsada franki?“

Ügidalseisew „ahw“ pidipeaagu karjatama, kuuldes austa-
wat summat nimetatawat.

„Mina omalt poolt sama palju,“ lausus Hills ja doaktori poole
pöördes lisas, „aga teie, härra psühiatr?“

„Wäga kena, olen nõus.“ Ivonne näolt pilku pöörates wastas
Normann kuivalt.

Ivonne tõusis wõidurõõmsa näoga.

Klaksutas käsi.

„Sõbrad! Ühesajada franki on „tasu“. Sooge ja sööge, kuid
palun teid forda pidada. Täna peawad meie külalised siit hää mä-
lestuse wiima,“ hüüdis ta rõõmsalt ja haarates laualt pokaali wiskas
šampanjeri wastu lage.

„Hurra! Hurra!“ möirgasid kümned hääled wastu.

Laua juure astus Jean.

„Teie kutsusite pianisti?“ küsis ta, laua ette, walguse warju
seisma jäädes.

„Do, jah! Waat, mis, maestro — mängige meie midagi omast
repertuaarist,“ ütles wilkshatades Jeanile waadates Hills ja sigarit
suitsetades wõttis taskust mõned wred dollarid.

„Palun,“ ütles ta, Jeanile paberraha ulatades.

Jean heitis pilgu üle kõigi lauasisutuwate. Ükki tundis ta sü-
dame seisatawat.

Ta ees hiilgas paar finiseid filmi.

„Mu jumal, ta on see... kes andis mulle kümme franki,“ wilk-
shatas läbi ta aju ja hirmus, piiritu walu muljus rinda.

Ta maarus, kattis kättega näo, nagu oleks päike filmi pimestamud, ja pääd madalale lastes ulatas kae raha järele.

Läks tagasi estraadile.

„Märkasid ja, Nana, kui kummalijest waatas minule see subjett?“ küsis Susi taja sõbrannalt.

„Jah, temale, nähtavasti, meeldisid ju kõrwarõngad,“ wastas Nana, rinnas kummalist külmuft tundes.

Susi tahtis jellest Hillfile ütelda, kuid jellal kõlasid klaverihelid.

Schuberti „Serenaad“.

Waatomata jellele, et muusikariist walehääli andis, oli meloodia iiftagi täis ekspresjiooni ja ilu. Moreau ja „ahw“ töid shampanjat.

Ja kordide plakkumise saatel walas Jean klaverile kummardudes tahtmata piisaraid.

Külaliste meeleolu kaswis.

Muutufid daamidegi näofesed elawaks, ifegi mureline Normann sai kabusaks.

Estraadile hüples August.

„Braegu laulab teile „meie“ laulu see koletis,“ selgitas Ibonne, jalga jalale pannes ja pitsraamis põlme paljastades.

„Kõmeras Surjannas“ oleks nagu surm tekkimud.

Kõigi pilgud pöördufid estraadile.

Wäitne klaveri akkord ja woolasid sõnad täis piina ja walu:

„Jeannete, ära nuta kohal tardumud laiba ...

Upaash on furmat. Rinnas haigutab haaw.

Diige käsi ja mõök on teostanud roima.

Sõ saabub ja wiime ta, nagu see sootw —

Ja woolaw Seine — see saab talle koduks ...

Lad kaswatand külmus, nälg, janu ja piin,

Koduks waid pimedad wanglad tal siin.

Su kättesed üiffi apashhile toeks,

Su filmad on armul täis waadelnud tad.

Sa jelle eest wastu me tänu wõta.

Berdune'i all lõwina wõidelnud ta.

Whfelt kandis kõif lahingu raskused.

Sai haawata rinda Amieni all ta,

Kuid ühagi, uhkena — elama jäi.
Laps mulistalt, niiskeist keldritest ta —
Luli tagasi ainuna, üffipäi'.
Si tunnistand keegi ta püha ohvrit.
Wõrendi kes ta uuesti, manglais, all Seine'i.
Dsi uuesti toitu keft pimedat ööd...
Jeannete, ära nuta. On lõpetatud feiklus —
Alpash on surnud! Me sõber surnud."

"Donna" hääl suri.

La filmad olid täis pisaraid.

Sudne waitus...

Ei ainustki kiituse hüüdu, wõi aplodismenti.

Kõiki neetis intwalüüdi laul.

Ühki rikkus „ahwi" hääl waituse:

„Ah ja, püha saatan, kui hästi laulis meile „Donn"!"

La läks estraadile ja wiinuldajat jälle wõttes kandis keft saali.

Laua juure minnes, kus Hills kaaslastega istusid, pani „ahw" intwalüüdi ettevaatlikult pörandale.

Doktor Normann tõusis — wõttis monofli filmast ja waatas tungiwalt kannatusiist moonutatud „Donna" näkku.

Surf kattis ruttu näo kätega ja ta huulilt pääsis tahtmatult lühike hüüe:

„Sunnal, milline koshmaar!"

„Ja-jah, härrased! See on tõeline õudus," lausus mürgiliselt naeratahes „Ahw", ja näidates sõrmega „Donnale" jättas:

„See wabariigi sõdur andis teie, sõõnute, külluse eest kõik. La moonudus Nemuri attaagi põngus hüppajaks... Aga teie joote shampanjat! Os, fina, püha saatan! Waadake ta pääle, mademoiselle."

La pööris oma wihasi moonunud näo Nana poole.

„Raiuge see nagu mällu... Näete, tal pole jalgu. Nad „kadusid" laafaretis. Kuid mille eest tehti poisj sandiks? Mida tegi ta kurja, et peab kogu eluaja konna hüppama?"

Erutatud Moreau piüüdis „liimist lahtiläänud" „Ahwi" tagasi-hoida ja jõuga laua juurest ära tõmmata.

„Ära puurtu, kriimfilmaline kurat,“ möirgas „Mhto“ jalgega vastu toetades ja peremehe kätest lahti rebides.

Meglaselt tõusis toolilt „hispaanlane“ ja lõi kiire rufitahoobi „Mhvi“ lõuale. See röögatas raskelt ja langes jõuetult Moreau õlale.

„Meil dresseeritakse nõnda omi,“ tähendas Ivonne filmatverelisel ja kavalalt filma pilutades naeratas Hills'ile.

Moreau ja ligirüüanud kelner tassisid „Mhvi“ käsi ja jalgupidi niisshi juure ja wiskasid nagu koti pörandale.

„Mängige!“ hüüdis Moreau Jeanile, et filuda ebameeldivat juhtumust.

„Ei!“ helises terasena estraadilt Jeani vastus, „enne mitte ainuiski häält, kunni Miguel mu sõbra ees wabandanud pole.“

Jean astus ruttu estraadilt.

Lõhnas skandaali järele.

Külalised jattusid segadusse, ainult Normann üksi oleks nagu näiliselt rahu säilinud.

Jean astus ainjana Maurice'i juure ja ettevaatlikult nagu lapse kandis ta laiale puust diivanile nurgas.

„Ma nõuan, et sa mängitksid,“ tormas wihane Moreau Jeani kallale.

„Ei üalgi!“ wiskas Jean wastuseks.

„Ujan ju nagu peni tänawale!“ möirgas peremees.

„Ühes Migueliga!“ sõnas Jean ja mõõbis häwitama pilguga kõrtesmiku haledat kujuk.

„Hispaanlasele“ andsid need sõnad signaali katlemiseks.

Mõne hüppega oli ta Jeani juures ja tõstis käe. Sääli läitis tera pistoda.

„Mu Jumal, sõidame siit ära. Milline nägemus,“ oigas Eufi, Hills'i juure minnes, kogu kehast wariseses.

„Do, mademoiselle, ärge kartke,“ lihas Ivonne täieliku ükskõiksusega hääles, tapmist ei tule. Miguel on hää pois. Salmemal juhusel lähed mõni osa kõrwa hispaania temperamendi ohwriks.“

Kaudsete sõrmedega haaris Jean „Hispaanlase“ käest kinni ja hoidis tagasi löögi. Keegi ei näinud, kuidas awatud üksteist tuli jisse

laiaõlaline, keskmise kaswuga apasih moodjas palitus ja laias kaabus. André Sourcei — kõrtsi ebajumal. Nurgeline nägu, kõwer lõssis nina, sügawale langenud silmad ja punetatud rebitud haatu paremaist kõrwast kummi juunurgani andsid talle õudse wälimuse.

Rehaehituse poolest oli ta tore.

„Mis jääb sünnib?“ kõlas ta hääl, ähwardawat ja käskiwalt.

„Sourcei!“ hüüdis Swonne rõõmsalt ja ruttas mustulnuki juure.

„Mis loom see veel niisugune on?“ küsis Nana erutatult Espe-ronilt.

„Kes teda teab,“ lahutas hirmunud diplomaat käsa ja katjus märkamatuks oma browningat püüsitaskus.

Swonne tõmbas André oma juure ja naeris:

„Armas... ha=ha=ha. Miguel ja Jean läksid tülli.“

„Waletad!“ kiskendas „Konn“.

Stjekui temast elektriseeritud kordasid mitu häält:

„Waletab.“

Hirmunud Moreau ruttas Sourcei juure ja lausus paluwalt:

„Härra Sourcei. Ma palun teid wäga, lahutage neid. Siilali-
sed... Palun wäga.“

Kumardas poissi kõrwa juure ja fosistas wargseelt:

„Lahate „1812“? Mui on teie jaoks.“

Sourcei lükkas pääletükkitawa wanamehe eemale ja hüüdis üle Swonne õla saali:

„Mitte mingisuguseid katelusi! Saite aru?“

Uhe laua taga istuw joobnud madrus ja kes koguni nähtawa häameelega oli jälginud katelarse algust, hakkas sõimlema.

Tema arwates ei olnud Sourcei wabelesegamine õige.

„Aga kes sina niisugune oled, et tulid siia käskijat mängima, ah?“ wiises ta tõustes.

Nähtawasti ei olnud selles kohymas kolossis wähe jõudu.

„Aga kes sina oled?“ õrnalt Swonnet eemaldades küsis Sourcei ja astus madruse poole.

See wiiskas oma pumatutuga kübara lauale, kääris käised küü-
narnuini üles ja itshitas:

„Ah mina wõi? Ha=ha=ha! Lule tutwuneme!“

Veri tungis Sourcei'le näkku. Nende seinte wahel ei olnud meel teegi julgenud temaga nõnda toorelt rääkida.

Ta heitis müüsi peast, palitu seljast ja paistas nad põrandale, painutas enda küüru, pead õlgade wahele tõmmates.

„Bravo! Bravo! Bravo!“ tertwitasid kateluse algust paljud hääled.

Mitu inimest hüüpasid omilt istmeilt ja piirasid katlejaid tumeda rõngana.

Esimese hoobi andis Sourcei madruše õlga. Rohmakas madrus twikus. Ujas jalad harvi ja ootas teist lööki.

Küirete hüüpetega edasi-tagasi püüdis Sourcei õiget momenti waida, et hiiglast oma teras=knokkoudiga mahaliinida.

Nagu wihastanud härg mõirgas ja tormas madrus ta peale ja paindum, osaw possija oli ta tugewate, lihahetega käte wahele pigistatud.

Uksjata rebis end wabaiks madruše käte wahele pigistatud Sourcei, asjata muljusid ta sõrmed madruše punast nagu. Seetord oli ta wõidetud.

Madruše käsi rõhus ta kaela. Sourcei kahwatas ja silmad olesid nagu orbiitidest wäljahüpanud.

Sõrmed wabastajid madruše näo.

„Tapan ära,“ mõirgas madrus ja ühe käega Sourcei kaela tagant hoides andis teisega näkku hoobi.

„Piimahabe. Wana merimehe Williga tahtis jõudukatjuda,“ ütles ta raskelt hingates ja lastis possija wabaiks, kes jaksul twikus ja kustus.

„See on osawasti,“ hüüdis „Donn“, „waat, kus on see Sourcei meel!“

Meeletute aplodismentidega kiilwati pealtwaatajate poolt üle madrus.

Nende ebajumal oli löödud!

Wihast moondunud näoga tõusis Sourcei püsti.

„Teisel roundil juba löödi sind,“ itjitas „Donn“ kahjurõõmsalt. Sourcei jaatis „Donnale“ pilgu täis wiha ja pilgust.

„Waiwi, õnnetu wagem!“ kähises ta ja suundus naerma intvalliidi poole.

Madrus kaitises endaga surmani hirmunud „Donna“ ja sõnas ähwardawalt Sourcei'le:

„Ära pautu tad. Wõi muudu pühid jälle oma naisetehaga pörandat.“

Sbonne segas ruttu wahela.

„Andrè, jäta see lihunik rahule ja tule õhtusöögile,“ ütles ta, pokseri olalt sinna külgejäänud pori ära pühkides.

Madrus sülitas nende poole ja wõimsat rinda etteajades lausus enda uhtusjega:

„Laldriluid wõid ja lastuda, aga mitte katelda.“

Sourcei ja „hispaanlane“ suundusid leti juurest nurgas olema laua juurde.

„Nüüd mõib midagi lõbusat mängida,“ hüüdis Jean rõõmsalt, „nüüd oleme rewanshi saanud. Leidus siiski rusikas, mis meie Sourcei'le koha paras oli.“

Ta tõusis estraadile ja „Donna“ kutsudes lausus talle:

„August, lõbusame kogu jeda kupaust!“

„Donn“ ronis estraadile ja toolilt wiulit mõttes meeres Jeani poole.

„Laula, August, ja mängi,“ ütles talle Jean rahul olles Sourcei liüüasaamisega, kelle wastu ta kunagi heatahtlik ei saanud olla.

August ei lastnud enda peale oodata.

Peale esimest flaweriafordi tõmbas ta poognaga üle oma mänguriista kelte:

Piisikene tütarlaps?, aastaid tal kolmkümmendwiis,

Läts õhtul, lihtsalt, kõndima

Rodus wäga igaw oli — õhtu hirmus piif

Orwule waelele, wäikse Lolole,

Hugo nurgal tuli wastu talle poisike

Kumekümneaastane kõigest oli ta.

Tasane ja wäikne farmer lollite.

Oh, Lolo, Loloke! Kena oled nüüd.

Ah, Lolo, Loloke! Döl ja hädaohtlik ja armas meeletult,"
laulis „Konn“ grimasse tehes ja pead möngutades.

Kuulajate meeleolu tõusis ja paljud hakkasid kaasa laulma:
„Ah Lolo, Loloke! Döl ja hädaohtlik ja armas meeletult!"

Wanal Moreau'l oli sõelumist ja jooksmist — külalised tellisid
šampanjeri.

„Ahugi" tuli meelemärgusele.

Tõusis, heitis udupe pilgu üle kõrtsi ja juhtunud meeletuletades
hakkas pilguga Migueli otsima.

See istus pokseri ja Zvonne'i seltsis.

„Hea küll, nokitsen su ära," mõtles ta kurjalt ja sõrmed jurusid
franklikult möö alla peidetud noa pead.

„Dota, sõbrake, ootan sind öömaja ligidal ja kõbitan su kopsu,"
pomises ta pilguga tantsija selga kiindudes.

„Sa läks Lolo poisiga, paljaspea ja inetu ta

Kõrtsi jooma wiina mõnda pudelit.

Wanakehe süda julas nagu waha,

Nähes, et Loloke oli nõnda kena.

Ah Lolo, Loloke! Su nägu ja su filmad,

Su juuke ja su jalakehed armsjad meeletult,

Wanake nii jostistas, taha jostistas.

Ma mõtaksin su naiseks, mu armas kasjake,

Kuid naine keelab rahutust, mu lapsuke.

„Ei ma taha naiseks," jostistab laps Lolo,

„Olen liiga noor weel ja mehi kardan ma."

„Ah, Lolo, Loloke, kuis ja imekena,

Kuis ja oled nooruke," wana jostistelleb.

Gommikul tõuseb päike... Tänamad on tühjad,

Koju kabis poisu-farmer, külamehike.

Meeles seisib kena, wäike, noor Loloke,

Kes oli kõigest wana aastat kolmkümmendwiis.

Frangid olid antud wäselapssele,

Kestpäewal nad andis „sõbral" waenelaps...

Mh, Solo, Solofe, au fuis emdal hoidfid?

Wõi sind haavas poisu-farmer, külamehike",

Lõpetas „Romn“ populaarse laulukese üldise aplodismentide müürina jaatel.

„Schampanjeri lauljale,“ hüüdis joobnud Hills ja astus est-raadi poole.

Ta ulatas oma hästiravitsetud briljandiga kaunistatud käe. „Donnale“ ja surus seda tugewasti.

„See on schoking,“ ütles Susi, huuli rahulolematult mossi tõm-mates „milleks see alandusakt?“

„Ameerikaliffus,“ vastas Normann irooniliselt siidirätifuga monoklit pühkides, „neil“ puuduvad flakstiwahed ja sotšiaalne ühtlusetus.“

„Mga mind on see kõik juba ära tüütanud,“ sõnas Nana haigu-tades wahela, „kas poleks aeg koju, härrased?“

„Do, ei mademoiselle! Weel mu juurde „Rohelisse willasse“ kohwi jooma,“ ütles doktor, huulil kummaline naeratus. „Mul on kõik, mis teid, armsaid külalisi mõiks „kainestada“.

Esperone tortjutas närvilikult fulme.

Kallas pokaalidesse schampanjeri ja doaktori poole pöördudes ütles kannatamatult:

„Sven, Hills'ist peab katsuma lahti saada. Ma kardan, et ta hakkab jälle „imetükke“ tegema ja omi jankee rumalusi dollaritega maksma. Noh, waata, ta wennastab nendega seal.“

Kummardas pea doaktori kõrwa juurde ja sõjistas:

„Inimsoo jätkistega.“

„Rahklemata on ta waja mõõrastemajja wiia,“ lausjus Nana wäsinult ja mõtles, „mina ta wiin. Täna on ta „pehme“.“

„Siis pange talle ette, laua juure tagasi tulla, mademoiselle Normandi. Ta kumleb teid,“ joowitas diplomaat, kawalalt Nana otsja waadates.

Selle aja joofikul jõudis Hills juba anda „Donnale“ ja Seanille kummagile 25 dollarit ja tellida tantsu „Sinine neeger“.

Miljonär oli täna omas joobumuses õige helde ja armulik ning

tahtis millegi ekstravagantsjega jäädvustada mälestust oma „Rõ-
veras Susannas“ viibimistest.

Valle näis, et kogu need kõrtsiviibijad, kõik need kodutud, oma
istiku kaotanud inimesed peavad tänama teda õhvrimeelise fingi eest
viina ja toidu näol teda — miljonäri, usetruusti kuningat Gillsi.

Kui Esperone tema juure astus ja Nana nimel laua juure kut-
sus, naeratas ta laiast:

„Ah, nõnda? Kuid enne annab mademoiselle Svonne nõusoleku
korrata tantsu „Sinine neeger“. Ah, kas pole õige — tüdruk on
kena?“

„Mitte halvem meie Nanast, kuid —“ vastas Esperone kõrgilt
ja üleolevalt, pillu laua poole heites, mille taga istus tantsijanna.

„Armas sõber, see „kuid“ peataks ära wannitoas ja rätsepa juu-
res omandatasse tarviline välimus. Kas pole nõnda?“ vastas
Gills inglisekeeles ja lihas kavalalt naeratades, „ma oleksin nõus
seda „kuid“ oma juure õhtusöögile kutsuma.“

„Mu sõber, milleks see hädaohklik samm?“

„Üks kurrat istub neis mõlemas. Üks hindab end tuhhande, teine
kümmete tuhhandete pääle.“

„Jätame selle ja lähme,“ vastas Esperone figarit suitsetades.

„Lähme, härra diplomaat,“ ütles Gills, Esperone'ile naljatades
õlale patšutades ja astus Svonne'i poole.

Esperone'i näol peegeldus mahasurutud wiha. Ta läks oma
kaaslaste poole tagasi ja doktori poole pöördes sõnas:

„Kangekaelne! Tellis veel tantsu!“

„See on väljakannatamatu!“ ei sunnud Susi end tagasihoida
ja ta sinisest silmest hiilgasid erutusetaulukesed.

Uuesti helises igatsenud apaashide tantsu meloodia. Svonne oma
partneriga algas tantsu. Leibile toetudes jälgis neid miljonär —
unustades omi sõpru ja sõbrannasid.

„Alga ta on kena! Piikantne ja täis tuld,“ keerles miljonäri
pääs ja ta kaisartas juba pilguga tantsijanna jaledat kogu, kiindus
pilguga poolpaljale seljale ja painduvaile jalgadele ning rinnale.

„Homme on waja siia ütsinda tulla. Ja wiia see kurradikene
„Ballace'i“,“ mõtles Gills, „arusaadav, et enne on ta waja ritetada ...“

„Siioot on ikka see Esperone... „Suud?“ Mis tähendab tema rumal „Suud“? Absoluudilt ei midagi.“

Mõttesse wajunud miljonäri juure ronis „Donn“.

Ladus ta ette ja tõstis üles paari argliku filma, täis orjalikku tänu ja laulnust nagu hingeldades:

„Andestage... ma palun teid... Võib olla, on teile vaja wall-murit. Siis ma võin. Nagu peni tahan ma wallwata teie willat, maja... Ma olen nii väsinud elamast. Põletan omia wiinuli ja — wallmuriiks... Ma olen aus prantslane. Ei ole kunagi warastanud. Näeh Madonna — ma olen aus. See jada näpistas mu pooliks. Näete jeda? Murelegioni orden. Anti wapruse eest... Gfimefena tungisin „hoshide“ kaewikusse. Si=hi=hi=hi. Kas wõi koera putka. Kui ta ainult mu käsutuses oleks igal ööl. Teate ühand, meie elu on hirmus. Kuller kui koeral. Need püütakse vähemalt finni ja tapetakse utilitaatiooni barakis kaasidoga. Aga meid ei taheta ühegi mürgitada. Seltsake — meie olewat inimesed. Mis inimesed meie oleme?“

Gills waatas tungiwalt „Donna“ näkku ja midagi oleks nagu ta jüdanit pigistanud.

„Sumal, misuue nägu! Kus olen ma jarnast kirjutust näinud?“ mõtles ta kurtwalt ja pillit lendas jälle tantsijaille.

Suud alt kumlbuss jälle paluwalt:

„Kas wõi koera putka... Wallmuriiks wast.“

Nagu teraw nuga tungis see lause Gillsi jüdamesse.

„Maul ei ole jüin finniwarasid,“ ütles Gills kergesti wärisewa häällega, „mulle ei ole teie teeneid vaja.“

„Do=oo=oo,“ wenitas „Donn“ glamblikult ja lahutas käsi. Raputas lootusetult pääd ja kordas meest:

„Do=oo=oo.“

„Sdee!“ läbisetas Gillsi mõte, „käsutada teda kohtamise korraldamiseks.“

„Lahate teie raha teenida?“ küüsis ta kassa „Donnalt“.

Too pani käe kõrtwa juure ja wastas:

„Ja.“

„Waiwida ostate?“

„Nagu fitvi.“

„Kas teie mõite mademoiselle Swonne'ile edasi öelda, et ma ootan teda tulla kümne päiku õhtul Champs Elysée fiskekäigu juures?“

„Wõin.“

„Kõnda, ei sellest keegi teada ei saa?“

„Jah.“

„Muidena?“

„Sõduri.“

„Siima. Pärast tantsu lõppu leidsite võimalus talle minu footwi edasijätkamiseks ja saate jada franki.“

„Donn“ noogutab pääd, keerab end ümber, firutas käed ette ja hüüpas leti juure.

Miljonär naeratas.

Seitis pilgu sõprade poole.

„Do, kui nad teaksid,“ mõtles ta, tundes kirivas süda tugewasti rinnas tuldus.

Miljonär Hillsi mõtjid sõbrad etteheidetega ja hääjüdamlike märkustega ta ameerikaliku lahkuise kohta vastu

Kõigeenam oli erutatud kuldlolikline Sufi.

„Hills, ma ei mõi teile andestada, et jätsite meid nende seltskonna „jätiste“ pärast. Teg on koju minna,“ ütles näitlejanna etteheitwalt ja waatas kofetilt owaalsesse kuldraamis taskupeeglisse.

„Ei, mademoiselle Laroque. Mul on au paluda teid „Rohelisse willasse“,“ lausub refoneeriwalt doktor Normann.

„Mind? Ühki? Do, ei, armas doktor, Sufi Laroque ei lähe ühki,“ lausub Sufi mallatult doktorile waadates.

„Bardon, teie ei saanud minuist aru. Ma palun kõiki,“ lausub Normann, üle sõprade pillu heites.

„See on idee, doktor!“ hüüdis Hills laia naeratusega, „sa demonstreerid meile omi ahtwe. Kas pole nõnda?“

„Do, ei. Mu kaswanditud magawad weel,“ ütles doktor nagu tahmatult ja närwilikult sõrmede wahel figarit mulljubes wiskas jelle tuhatoofi.

„Ma sõidan siiski koju,“ ütles Susi kaalutvalt ja Esperone'i poole pöördes lihas, „teie saadate mind?“

Diplomaat kummardas austavalt pääga:

„Ja, mademoiselle.“

See ei käinud doaktori arvesse.

Süba ammu tõmbas teda näitlejanna poole ja jeda kahel põhjusel.

Esimene — Susi meeldis talle kui naine, teine — ta mõiks olla talle ideaalselt eksperimendi objektiks.

Diplomaadi „vahelolegamine“ kaugendas mõntalust Susiga esimest katset teha.

„Härrased, kui me fogu jelle öö oleme veetnud felftis, siis ei ole ilus jeda felftkonda lõhtuda,“ ütles ta haavatud toonil, „ma luban nii harva endale jarnaseid lõbustusi ja teie — — —“

Hills, kes mängis siidnööri otjas oleva monofliga ja külsjelt külsjele end kallutas, lausus imponandilt:

„Oh ja „raamatukoi“. Ha-ha-ha. Urusaadam, et sinu juure. Kes „käsitab“ siin? Kas mitte mina — ameerika kodanik John Hills, siindimise poolest New-Yersey, kolmkümmendseitse aastat wana ja wajetrusti omanik? Mu daamid ja härrad — John Hills täna pummeldab. Joome veel shampanjeri. Wõi ei... parem sõi-dame doaktori juure.“

Kummaline naeratus lendas üle doaktori kiwinendrahuliku näo.

„Do, ma olen nii wäsinud,“ kaebas Susi.

„Ja mina ka,“ kinnitas Nana, langetades riipsmed leegitsemawile mustile filmile.

Hills oli oma kangust täis.

„Ei, teie sõidate meiega,“ hüüidis ta ja Nana juure minnes fofistas jellele kõrwa:

„Lapsuke, ei ole waja jonnakas olla.“

Sügamas igatsuses wigas estraadil wiinul.

„Konn“ mängis foolot.

„Kuulake, kui imefenasti mängab see inimene,“ lausus Susi ja toetas küünarnukid lananurgale.

„See on „Hällilaul“. Bellegi Belgia komposiitori töö,“ tähendas

maikaw Esperone ja figarit suitsetades hakkas pokaale wiinaga täitma.

Hills krimputas nina, naeratas ja ta metsikuis cotoboy pääs tekkis omapärane plaan.

„Seutsum kogu selle kupatuse doaktori juure! „Hispaanlase“, Zwonne'i, pianisti, madrusse, wiuldaja ja pokkeri. Divertissement. Ha-ha-ha. „Hispaanlane“ ja Zwonne'i — tantsum, pokker ja madrus lõualuid purukspeksma! Pianist ja see jalutu elukas — muusika. Idee!“ keerlesid mõtted miljonäri joobnud pääs.

Sellest ideest kaastakistud otustas ta selle ka teostada.

„Ewen,“ lausus ta doaktori poole pöördes.

„Mis on?“

„Vähme einelauda. Ma tahan sinuga millegi üle kõnelda. Undestage mu ebabelikaadne ülalpidamine, härrased,“ ütles miljonär sõpradele ja ülestõusnud doaktori käealt võttes wiis teda lebi juure.

„Mõttes jälle midagi wälja,“ lausus diplomaat rahulolematult, pilku miljonäri poole heitis ja istus Susi juure, kes tähpanelikult muusikat kuulas.

„Leie kumlate?“ küüsis ta ettemaatlikult.

Susi raputas kuldset pääd ja ei wastanud midagi.

„Surst on ta helides nii ilus toon?“ küüsis ta „Konna“ „Hälli-laulu“ lõppedes.

„Kest neid apaashe leidub inimesi, kes on omanud akadeemilise hariduse. Konserwatooriumide laureaadid. Talendid, kuid nad on kõik „põhjas“. See tüüp on minu arwates iseõppija. Kuid mängilb hingega,“ wastas Esperone ja figarilt turhka ära raputades lihas, „näiteks see pianist. Ma tunnen teda.“

„Leie tunnete teda?“ küüsis Susi warjamatu hirmuga.

„Ja, ta on endine adwokaat ja mitte ilma nimeta.“

„See kalthakas?“

„Jah, mademoiselle.“

Susi pööras pää estraadi poole.

Sean istus pääd kätele toetades klaveri juures. Mingi kumma-lise tundmuse sunnil tõusis Seani pää ja ta pööras näo Susi poole.

„Ja oli enne advokaat,“ mõtles Susi furvalt vaadeldes väit-
nuid, piinatud Jeani nägu.

„Jutustage mulle temaist,“ lausub ta ja vistis mantoo ääre
üle.

„Mul on teada,“ algas diplomaat kuniwal toonil, „et ta klien-
tide raha raiskas ja mõisteti wangi. Advokaatide nimekirjast maha-
hustutatud — langes, nagu langedawad kõik need, kes õigused kaotanud.
Ta nimi on Jean Grignac... Mu hääbits on ta mu fooliwend.“

„Kui kole... Jean Grignac... Advokaat. Ah, ma mäletan,
mäletan,“ pääsis tahtmatult Susi humliit.

„Ja sinagi teadsid teda?“ torfas Nana.

„Do, ei. Ma lugesin ainult ajalehst protsesside üle,“ waidles
Susi pilgu maha liües wastu.

„Walage wiina, armas Esperone,“ ütles ta waewalt wärisewa
häälega ja tõstis pilgu estraadi poole.

Ta pilgu ees tõusid ellu lapsepõlwe pildid. — — —

Wäike tülate, üleni wiinamarjade rohelusel...

Humruudne jõelint... Mäetiunkal wana katoliku kirik ja
kolmetiivaline tuulit.

Mu on pöössastit... Sarapuud, jarapuud lõputult. Püha-
päewa hommik... Parmel. Ta on päewitanud, üleni päikesest
pronkskarwalisest mündetud, tugew ja painduw. Jean, naabripoeg.
Ohtu. Päikesel loode... Wana mõldrinate murinasjutud. Ta istub
Jeani õlale toetuses, ei hingagi, kuulab jutustust rüütel Claudist ja
printseis Antoinette'ist... Pärast... Jean sõitis Pariisi. — — —

„Merci,“ lausub Susi talle ulatatud pokaali wõttes ja lonksufest
juures pani ta lauale. Ohtas — raskesti — raskesti.

„Ja, see on tema. Waene Jean,“ mõtles ta furvalt, piüüdes
nüüd eemale tõrjuda piinategewate mälestuste rida.

Ta nägi, kuidas Jeani pill heffeks temal peatus ja talle näis,
et selle silmis, neis nii jügewais ja furblikes liikus midagi heledat.

„Weel wiina!“ hüüdis Susi ja tõusis.

„Miks ja nü jood, kallis?“ küsis kawalalt naeratades ja Espe-
rone'ile waadates Nana, „kas ei joo ja wast jelle apaashi termijeks?“

Susi sai ägedaks.

„Ka temagi on inimene!“ sõnas ta teravalt sõbrannale ja pokaali mõttes ulatas selle diplomaadile.

Algneil sõnmudel tühjendas Susi pokaali.

Naeris, kuid selles naeris peitus varjatud kurbus.

Ja heitis pilgu üle kõrtsi.

„Pidu“ oli täies hoos.

„Hillsi frangid on ringkäigus,“ mõtles Susi kurvalt.

Ja pill piiridis millegi üle jostistavad Hillsi ja doktori kinni.

„Wähe neile... Mõtlevad veel wälja kohad, kus pilduda raha,“ rõhus mõte ja süda peffis tumeda walu erutusel.

Tahtmatult kiindus ta pill estraadile.

Jeani ei olnud seal.

Weelepaha liigutas teda — mõib olla läiks ära?

Las kus toolile.

Sirutas ilusad, paljad fäed põlwile ja mõtlisult laterna matt-walgusele waadates lausjus:

„Do, kuidas olen wäsinud.“

Naeris kõwasti ja lühidalt:

„Joobnu!“

Esperone ja Mana wahetasid paljutähendawaid pilke. — — —

Doktori selgitused hoidsid liialekalduwa miljonäri tagasi.

Oli otsustatud „Kohelisse willasse“ sõita.

Susi alistus üldisele tahtele.

„Kõwera Susanna“ kõrtsi hilalaliste joobnud hiiuete saatel kõttis arwe juurest minema Hillsi tore auto.

Miljonäri taskus oli täheke — ajalehe riba — ja sellele kirjutatud:

„Tulen. Iwonne.“

Hilalisi autoni saatnud tuli wana Moreau tagasi leti juurde ja wõttis sealt kaks saajafrangilist ühes peenrahaga kinnendas üle kõrtsi: „sõnnik silindri all“ jättis mulle kolmtuhat franki. Iduooidid.

„Mäitlejad! Saadanad! Jooge veel, tublid poisid! See ident. Ha-ha-ha! Mängi Jean! Sa oled teeninud wiiskümmend „waba-riiki“ (franki), „Konn“ — sulle kolmkümmend, ilusale Iwonne'ile — wiiskümmend ja sulle, sifandalist „Hispaanlane“, samapalju. Lour-

ceh'le — faksühmend. Bekhafaanud „Whwile“ — kumme. Döbida wöite kōit minu juures pöönigul. Uga ülejäämud külalised — marss pörgusse! Ueg, aeg, tuwikesed, soojendasite endid ameerika onu Sami kullul.“

„Surra — ah!“ mõingasid näitlejad ja kōit tormasid leti juurde.

Rustus üts „paradilampioon“.

Kulalised walgusid laiali ...

Wiimajena läts madrus — söimeldes ja kšades.

„Näitlejad“ warustusid wiinaga.

Pöönigulle. Honoraari läbi jooma ...

III.

Doktor Normannil oli oma willa Pariisi aristokraadimas linnaosas — wanas Parc Monceau's.

Uastafadade waitus ja romantika hoomas wastu sellest ilusast loodusnurgast, kus ei olnud káararikkaid kohwikuid, ei hullumneelstelt kšhutawaid autobuse ega möödurjate káaršewat summa.

Kummalised waitšed erakud alati allalastud kardinatega, peegelpinnaline tiik, mille ümber seisid willad ja pronksaed, mis haaras ümber pargi rohelisted puud löi imelikü patriarhkaalse meeleolu.

„Roheline willa“ — kolmekordne maja, werandad lõunapoolle. Kõrged, kitsad afnad niteldatud raamides, peasššekáigu juures Kolonnaad ja kšwikatus, mis ajast ja ilmast rohelisteks muutunud.

Willa kõrwal on kummaline ehitus — ei ole ta angaar káhe kõrge afnaga, ega ka anatoomikum tugewasti etteulatawate pool-ümmarguste klaaspawiljongidega, mis walgete eesriietega kaetud.

See ehitus oli piiratud aiaga ja seisis kššša kellatorni taolise káigu kaudu willaga ühenduses.

„Roheline willa“ seisis eraldi Parc Monceau wáhem rahwarikkas osas.

Auto wárama ette jõudes löid taewal esimesed roošakad hommiku-tunnused põlema.

Wastššelt kššistatššid wanad kastanid, erutatult kšššis lendu robinaaga linnufari ja kadus kõrge tammitü passu rohelistse lehestikku.

Esimehel ja teisel korral löid põlema tuled. Sissekäigu juurde jooffis räskatas teenija — hiinlane Wu-Ho ja avas mõtmete kõlõheses masšiivi raudurõõs.

Hills hüppas esimesena autoist.

Räsi väljapainutades sirutas end ja hüüdis rahulolevalt:

„Armastan ma seda Parc Monceau'd. Geh, hää on tas wiibida. Müüks prantslased ta mulle ära — wiifin Ameerikasse. Sfearanis kena on ka „o'heure bleu“. Sinine heff!“

Mantooõsse mähkides naeris wõpataw ja erutatud Sufi närwikult:

„Aga teie ostke juba terme Pariis. Ha-ha-ha. Milline idee meie miljonäril!“

Hills naeratas heasüdamlikult ja Sufi käre alt mõttes lausujus wastujeks:

„Armas Sufi, teie pärast teeksin kõif!“

Lantsijanna jõe pilk oli miljonäriks heatahtlikuks wastujeks.

„Do, ma usun!“ hüüdis Sufi pateetiliselt ja Nana poole pöördes, kes autoist välja tuli, lihas! „Sa kuulsid?“

„Sjegi mina kuulsin onu Hillsi tunnistust,“ sõnas doktor wähele, oma muljutud silindrit kohendades.

„Kas teie usute, et ta waletas?“ sõnas Hills, Sufit enda ligi jurudes ja palet ta palele ligindades.

Sufi eemaldus ja löi kelmikalt miljonäri huultele.

„Palun, härrased,“ pani Normann külalistele ette ja, neid willa eeskotta lastes, järgnes neile Esperone'i jeltjis.

Hiinlane nagu tardus austawalt laialiamatud ukse ees, paljaksäetud pea jügamas kummarduses.

Waibaga kaetud westibüülist, mis kujukudega kaunistatud, wiis waibaga kaetud trepp teisele korrale.

Nagu nõiatepi liigutusel löid põlema ifka uued lampioonid ja lühtrid ning lõpuks wiis peremees külalised jaal-raamatukokku.

Muusikaarmastaja oleks temas leidnud — Chopini, maalikunsti harrastaja — Delacroix', esteet, kirjanduse jumaldaja — Verlaine'i, Stendahl'i, George Sandi, Flaubert'i wõi Anatolie France'i.

Paljandripuust vitriinidesse olid kogutud inimkonna kultuuri mitmesuguste ajajätkude ainueksplaraid. Kallite köibete eksplaraid, pergamendirullid ja väljasurnud atzeefide fivitahtolid seisid alal seinäärde asetatud kappides.

Doktor Normann oli rikas — jeda teati Pariisis, kuid veel enam oli kuulujuttude ainet ta finniest, saladuslikust elumiisist.

Ja see, et Normann oli üks filmapaistvamaid arste-eksperimentaliste sai kogu fiviviliseeritud ilma kajuks sellest ajast, kui ta demonstreeris üleilmilisele arstide kongressile kõnelevat ahvi makakide liigist.

Peale selle oli doktor Normann tuntud kui julge reisija. Ta käis Haitis, Uuel Merimaal, rühkis läbi Siiami metsitud dshunglid, elas Kobi kõrbes, Saharas, tegutses uurimisalal katku möllus olemas India ojas ja Belgia Kongo malaariaohhtlikes urgastes.

Kindasti ei võinud teda ühegi kitsa spetsialiteedi arstiks nimetada.

Normann oli psühhiaatr, kirurg, bakterioloog, veneroloog ja isegi okulist. — — —

„Balun, härased, wabandage mind — ma lahtun minutiks. Aga teie puhake, kuni valmistatakse kohvi ja hommikušöök. Esperone, palun terwitada saabuvat päewa muusikahelidega,“ ütles doktor, mõttes ühes chiffouniere'ist hõbekarbikese sigaritega.

„See on teile, härrad, aga teile, mesdames, leiduvad sigaretid oopiumiga siin. Eht egiptuse „kirgamandšha“, lausus Normann Suši poole pöördes ja väljus kummardades raamatukogust.

Hills asetask end mõnufalt jügavasse tugitooli Suši ligidal, heitis hindama pilgu üle jaali ja ütles asjatundja pilkliku naeratusega:

„Ei saa aru, milleks temale kõik see muuseumi wara? Pärisk Louvre miniatüürsel kujul... Hulga raha ja mihuke kaju?“

„Ah, jätke järele, Hills, esitades sarnast absurdid küsimust,“ lausus Mana terawalt, kes rahul ei olnud miljonäri alalise tähelepanuga Suši vastu.

„Miks absurd? Ta on ju kuulus arst, aga mitte pealuude ja postmarkide korjaja,“ parandas käsi lahutades Hills segaselt ja lihas naeratades, „aga ühdselt, see pole mu asi“.

Nana ohtas wäsimult:

„Arusaadam“.

Susi finitseis filmis kätwis wäsimus, peas kohises ja hirmus raskus rõhus süüdanit.

Ahmase öö wing, wiin ja teraw, „Kõweras Susannas“ jaadud üleelamus kajastusid ta hapras fोगus ja magus wäsimus tekitab ta kehäs ainult ühe nõude — magada.

„Undke mulle sigaretti“, ütles ta furwalt, sõrmi Hillsi poole sirutades, „waja on end wähefese elustada.“

Hills tõusis püsti ja wõttes laualt Buddha hingelatuju, mille pähe olid forgatud sigaretid, wiis Nana juurde.

„Walige wälja, Pariisi päikesepaisteliline printseis,“ ütles ta madalalt kummardades Susi kuldse peatseje poole.

„Merçi,“ naeratas tantšijanna ja wõttis sigareti.

„Aga teile?“ küsis Hills, tujaselt istuma Nana poole pöördes.

„Ma ei taha, merçi,“ wastas Nana nagu ussist hammustatud ja tõusis.

Däks Esperone'i juurde, kes waatles mingit papüülrust witriniis.

„Mängige, kallis. Igaw“.

Diplomaat naeratas.

Wõttis Nana käed ja küsis, järjestikult ta sõrmi järudedes:

„Mida mängida ... Nana?“

„Mängige midagi „Madam Angot' tütrest“.

„Suidas te korraga Vecoque'i muusikat tahate?“

Koomiline ooper. Mulle ei meelbi see katofooniline komposiitor.

Aga kui teie juba kord tahate, wõlur mademoiselle, olen ma teie alandlik teenija,“ ütles just mitte ilma meelitufeta diplomaat ja sunneldes fiiinarnuti juures Nana paljast kätt sunnundus poobiumi poole, millel flaver seisis.

Rõlastid brawuursed meloodia helid teisest aktist ja walguisid rutuliste kaskaadidena üle saali.

Hills waatas mõttikult amorigitega kaunistatud lakke.

Naeratas — fujule, kes oli hetkeks unnumad wälja „Länast“.

Rõletamad filmad ja painduw, kehawormidega meelitaw Soonne.

„Nõnda siis, meie kohtame,“ mõtles ta ja, figarit sõrmi vahelt tuhatoosi lastes võttis portselaan ebajumala kujust sigareti.

Süüitas ta šašraankarva otša ja tõmbas sisse joobnustavat aroomi.

La pill peatus hetkeks mõttesoleval Sufi'l.

„Hm. Suba kardub jelle lapsukeste ilu,“ mõtles ta, weelgi armatsewalt waadeldes tantšijanna kannist näokest, kelle mõtted näisid keerlevat kujukil kangel-kangel väljapool „Nohelist villat“.

Saali astusid teenija-hiinlane ja kasvukas wanamees-kammer-teener.

Wanamees lausub austavalt peaga kummardades päheõpitud lause:

„Palun daame ja härrasid hommikuföögile.“

„Waat' see on kena!“ hüüdis Gills rõõmsalt tõustes ja unis-
tusse wajunud Sufile oma kätt pakkudes lihas, „lähme mademoiselle“.
Lahtmatult tõusis Sufi.

Pead Nana poole pöördes, ütles ta kannatamatult:

„Lähme, Nana.“

„Nohe, kallid. Ma tahan dueti meloodia lõpuni kuulda.“

„Lähme, maиду jääb hommikufööd jälle hiljaks. Waul on kell üksteistkümmend proov,“ kordas Sufi kapriisilt kulme trimpfutades.

„Diplomaat, jäta järgi „tagumine“, ei suutnud Gills Esperone'i aadressil lausumata jätta, „daamid tahavad bai-bai.“

Rõverifilmne hiinlane vaatles lävel seisdes mingi kummalise täitega filmis Sufi't. Ja forraga lendas üle ta kollase näo naeratus, mis kadus aga jama ruttu, kui ilmusti.

„Ah, see oled ju fina, Wu-Ho?“ ütles hiinlast familiaarselt Dale patjutades miljonär, „aga on sul weel punast oopiumi?“

„Jah, meil olema suur härra jaoks punane oopium,“ ütles hambaid paljastades hiinlane, Gillsi tähelepanust meelitatud.

Esperone ja Nana tõusid, järgnesid miljonärile ja Sufile.

Loredas föögitoas oli serweeritud laud hommikuföögiga.

Doktor Norman oli jõudnud riietuda fantastiliselt kirjusse rüüske, mis oli taljelt seotud siidivööga.

Ta sarnanes nüüd mingisugusele hogile või fakiirile kõrges walges turbanis, mis kattis ta heledad juuksed.

„Mademoiselle'id Laroque ja Armandi asuvad wast siisjeäetud „rituaali“ järele laua otstesse, aga teie, härrad, istuge kuhu tahate,“ lausus doktor, elegandi kummarusega külalisi terwitades.

„Maurice, wiina!“ käsutas ta kammerteenrit, „kuid palun anda margiga „Noi“.

Painduwalt käis ümber laua toole asetades hiinlane, peatudes Sufi tooli taga.

Minult wiin ergutas wähe külaliste meeleolu.

Kuid ei kauaks — wäsimus andis end tunda ja pääle tunni-ajalist hommiksoofi teatas Sufi kangekaelselt, et ta armastuswäärilise peremehe juurest lahku.

Nana avaldas sama soowi ja doktor andis järele.

Doktori automobiil wiis külalised koju.

Sufi elas Luxemburgi tänawa panssoonis. Nana erakorteris Quartier Latinés.

Miljonär toredas wõõrastemajas St. Micheli bulwaaril ja diplomaat omas wiietoalises poisimehe-korteris Mésie tänawal . . .

„Kõik läheb ideaalselt,“ pomises doktor Normann, omas määratumas töötoas nurgast nurka käies.

„Sufi on kõlbulikuim tüüp mu katse jaoks. Waja on weel see hullur-advokaat kogu asjasse mässida. Ja siis . . . võib Hilliga operatsiooni teha. Täiesti tahtetu ja alkohoolik. Raks faktorit. Samuelil on õigus — muudu ei saa miljonäri warandust kätte,“ tekkis doktori pääs mõte ja ta nägu wõttis mingi ebameeldiwa ilme.

Silmis löid põlema kirkja metsalise tulukesed ja suu ümber keerles kurja tahte naeratus.

Kirjutuslaua juures seisatades wõttis ta jahklift.

Soris läbi paberikimbu ja leides nahkmapi, wõttis säält tiheda kirjaga käidetud lehe paberit.

Reeras põlema laual teise lampiooni.

„Kooztis, mille abil võib iga inimese „mina“ enda alla heita. Kuid seda kooztist võib waid üks lord kasutada. Kordamine tutsub

mälja südametegemuse halwatuise. Selle segu pritsimisel katjealuse organismi peab arvestama „Zerolihiidi“ mõjuga teatud aja jooksul. Arkamist jaadab tormine meelesegadus, mis kestab nelikümne tundi. Suurelijatud retsept ei ole keemiliselt analüüeeritav ja ainusti katje ei annud positiivseid tagajärgi. Ma sain selle koostise hindult ja sellest doosist jatkub kahets katjets. Kui sa teostad eksperimenti 333A fallal, siis teadusta mulle wiibimata tagajärgedest. Mul on filmis peetud weel üks 333B Nrimaal. Ta warandus on üle miljoni naelsterlingi,“ luges Normann kirjast ja naeratas. Pani lehe neljaks kofku ja süütas tuletifuga põlema.

„Sdiot oled ja, Archibald Samuel, kui mul katje õnnestub, siis milleks oled jääb weel jina,“ mõtles doktor kahjurõõmsalt naeratahes.

Laskus tugitooli.

Wiskas tuha korni ja sigaretti suitsutades firutas jalad teisele tugitoolile.

„Tuleb ajuda ehitaks Suji fallale, siis see „advokaat“ sisse tõmmata. Suji armastab raha... Ha-ha-ha. Kes ei armasta jeda neetud raha? Wast ainult mõni hullumeelne. Nõnda... nõnda... 333A — Hills. Kuid informatsioon on Samuelil täpne. Nelikümmendkolm miljonit... See on kena... dollarites! Kõik see on õige, kuid waene Samuel ei tea jeda, et hindu saladus on wormel, mille lahendamine mul võimalikuks osutub... Üks kuu tööd ja Hillsi miljonid kirjutatakse doktor Normanni contosse... Samuti, nagu maadam Michelel' frangid... Oh-ho-ho. Rahju maest, naiwi „bourbonlannat“, kes unistab Nowarra ja Prantsuse troonile Bourboni printsi tulefuist... jaksja isehatanud printsidest!“ keerlesid mõtted kiiresti töötawa doktori ajus.

Meeldima uputujena mäsjas teda endasse kuritahtline mõte...

Ta tõusis.

Mõttis karbist sigari ja kaldus suitsjetades mõtiskluse.

Malastud afnaeesriite taga paistis päike.

Walitses päew...

„Kõwera Sujanne“ teine lord kujutas endast möbleeritud pan-

siioni, pööningu manjard aga oli igajuguse kola, nõude, fastide ja mööbli asetamiseks.

Kutsajist, klaasideta afnaist tungis sisse tuide rõõmus häälitus, kes olid öömajalijist oma alalisest asupaigast väljahirmutatud.

Põrandal lebasid mitmesuguseis poosides „artistid“.

Jean, kõrnuti Viktor, olid ajet leidnud korstna ligidale. „Konna“ löigatud feha lebas nurgal õlehunniku otjas. „Ahw“ norskas ufse juures ja hoidis õrnalt küüraka Armandi ümbert finni. Põrandal olid tühjad pudelid, klaasid ja juur päts saia.

Kõigist warem ärtas „Konn“.

Sügas ruttas jeda kohta, kust algasid ennem jalad, jülitas seinale ja maguast naeratades haigutab.

„Hei, poisid, ärgate, wanakuri kutsub õuel juba hanesid,“ kraafjus ärajoodud häälega ja tõusis oma äraraiutud jalanukkidele, mis naha sisse olid ömmeldud.

„Mis ja mõirgad?“ urises „Ahw“ wihaselt wastu, ärgates raskest uuesti.

„Alga tõuse siis üles. Muutute hellaks, saatanad, pärast tahate ka päästearmees kella kümneni magada,“ sõnas „Konn“, otjides põrandal mõnd suitsuotja.

„Wai! Mis ja wilistad, foolind niisuke,“ pomises äritatult Armand, „kui ei taha magada, mine wanamehe kõhtu fägama. Teenid wiis santiimi. Näägitakse, et tal seal fügelewat.“

„Wõi siis finagi oled üles ärganud, Siinai mägi,“ sõnas „Konn“ mürgiselt ja suitsetades leitud paberossiotsa heitis põrandale.

Jean tahtis juba ammu jeda sõnawahetust katkestada, kuid magus uim kõitis ifegi keelt.

Ta waatas afnasse, fulgus filmad ja awas uuesti.

Silmi ees paistis walgusrohke fügispäew. Terme taemas oli mähitud fulda ja rinda näis woolawat fättesaamatute kõrguste foorjus.

„Näitlejad“ waifisid jälle.

Jeanil oli rõõmus, ja hea lebada karedal asemel.

Tunda rõõmsalt puhkust ja nälja puudumist...

Otskui oleks keegi jaalt ilmaruumi laiujeit toonud hingesilmi ette tolle kauni kuldlofilise naise kaju ... juba teist, kolmandat korda ja koidustanud eluröömudega, tundus ta meeleolu olevat hea. Ja et jeda kirju hoojendatud hingetemplis finni pidada, sulges ta silmad. Surus enda tugewasti tufsuwal jüdamel wastu põrandat ja tardus.

Hilis ligi, nagu kuulmatu mao mürk, Minewit.

Lungis jügamasti rinda.

Kõik, kõik must, koshmaarne, mille eest ta püüdis põgeneda, tõusis uuesti ellu — selle diskuse heledusega, mis hiilgas nende kohal ...

Ja nüüd tajus ta oma kuristikku langenud elu täielikku õudust, langes hirmsasse kannatuste-wõrku ja oleks peaaegu üle pööningu kiskendanud.. Uuesti, lugematut korda, algasid kõlblised piinad...

Uuesti näljapiinad, häbistuse peks ja alandused türanniiseerisid teda ...

Jälle tundis ta end „äratõugatuna“. Seltstonna jätijena. Languena ... Digufeta parajidina.

Aga kui kõlblise kannatuse piinad olid wäljakannatamatud, siis ärkas siiski rinnas kummaline, arusaamatu soojus.

Heledail tiibadel tanti ta möödunusse. — walgesse, kaugesse — igaweseks minewikku läinusse, kus seisis jälle loojenema walguse hämarikuwaiuses isamaja, unistas mõttes mets hommitueeljel tunnil ja jõe peeglipinnal mängisid kalad ringmängu ... Sara-puud ...

Ja ta. — Sinifilmaline, noorusröömused nii kaunis, nagu öie patutu rööm ja lahke tagasihoidlikus usalduses. Jälle oli saatus wajaslikuks pidanud neil lasta kohata ... Nüüd, millal ta, Jean, seisis oma elu waremeil!

Soe pisar meeres Jeani filmale ja tafa sojistat ta:

„Do, Mater Doloris, kui kurwastajate ja piinatute öde.“

Häbenes siis isegi neid sõnu, mis tahtmatult olid tulnud meele.

Kaeris:

„Laci aita.“

Lõstis pää patja asendamalt puuhalt.

Seitis pilgu üle magamate kaasmendade ja paitas ühetasajelt tõuswat Viktori külge.

Peni maatas ta otja küjivalt.

Siputas saba ja tõmbus uuesti terra — niufsus.

„Maga, sõbrake, ega me sinuga igapäew ei pühitse,“ ütles Jean, lahke pilguga koera waadeldes. Tõusis siis wähekeste istukile. Suitsetas palitu alla peidetud paberossi ja lastus uuesti pikali.

„Kui leiaksin ometi inimese, kes aitaks jalule tõusta, toetaks moraalset ja materjaalset,“ mõtles suitsurõngaid õhku puhudes, „wõib olla õnnestuks tööd leida. Nagu eile olid riffad. Palu neid — miskawad wast sada franki. Ja-ja-ja... Ei ole enam usaldust... Digujed wõetud. Koeralgi on oma number kaelas — tal on enam õigusi. Aga mis siis, kui õige La ülesleiaffin? Tutustada talle kõik. Kes on ta nüüd? Selle ameeriklase armuke? Wõi naine?“ mõtiskles Jean tolmuwihku waadeldes, mis terawnurgeliselt afna poole tõusis.

Rahutul „Konnal“ ei olnud und. Ta tõusis uuesti ja märgates Jeani asemelt tõuswat suitsu, roomas jelle juure.

„Ah, ja ei magagi, advokaat?“ küjis ta jüüdlasena, krimpjutades oma kollast, pärgamendile jarnanewat nägu.

„Jah, pole und,“ kaebas Jean furwalt, „mõtted piinawad... Wäsin elamast, wennas.“

„Wäsid?“ Ja, õigus see on. Meie hulkuri elu on furnaw. Ei näe jelles elus sihti. Waat, nagu näiteks ma elan. Miks elan — ei tea. Umbes nagu su peni. Kuid su elu on siiski kergem. Sulga kergem. Sa käid weel jalul, ent ma rooman, rooman ja rooman. Juba sõja algusest ei ole ma rõõmu tunnud, aga elan... Waja on elada, wennas. Nähtawasti on meie saatus sarnane. Ega temast jõuga üle ei saa. Länu taewale, et pole waja enam kaewikuis olla, minna pääletungimistele, wõi torgata läägiga „waenlase“ rinda. Sirmus on see sõduri kutse... Jäta, kuule, otjake — otje kirglist tahaks suitsetada...“

„Mitäh,“ ütles „Konn“, Jeanile pääd nitutades. Nebis siis paberossiotsakeste ära ja pistis suhu, kuiwanud huulte waele.

„Hää on suitsetada, ah?“ jatkas ta jälle, „aga milliseid figareid suitsetasid eileõhtused härrad! Pärts roosikimp... Ma leidsin neli

otfakest. No, oli aga suits! Too, kes sulle dollareid andis, on mu armates pankiir või wabrikant. Aga missugused need naised olid. Milliseid nähtu nad kandsid — kole! Märkasid ja, milline iludus oli too blond?

Sean ohkas:

„Jah.“

„Ta tuletab mulle meele üht tänavuulutust, mida kusagil seinal nägin. Näitlejanna. Näib wiist, et tantsib isegi poolalasti. Aga ilus eideke. Päris hirm koke asub südamesse mõeldes, et niisuke mõiks naine, olla. Ta on otsekui portfelaanstatuett. Abras, örn... Advokaat, ja oled wiimasel ajal millegi pärast kurb. Mis sinuga on?“ lausus „Konni“ tungiwalt Seani poolamatud silmisse waadates.

„On põhjuseid, sõber. Otsin wäljapääsu sellest wõrendikust.“

„Konni“ raputas pääd, wiskas käega ja ütles õõnsalt:

„Asjatu katse. Kuristikust ei pääse wälja. Mäletad ja wene würsti Wladimirit? Rah tahtis nagu kord ja kohus elama hakata ja tõrjiti seinte wahelt wälja pääseda, aga mis sai sellest? Raikwas sugulase raha, riidetesed jõi maha ja ilmus jälle tagasi „Kõwerasse Eufannasse“. Ei, mu armates on wõimata asi teisele teele pääseda. Meie oleme juba mürgitatud, huffunud inimesed.“

„Aga kui katsuma?“ küüsis Sean wärisewal häälel.

„Ei maksa waematagi end, advokaat.“

„Miks ei maksa waemata?“

„Tuled tagasi. Sa oled juba mure ja kannatustega kofkufaswanud, ja tunned terawalt nälga, külma ja elad nende õnnistatud hetkete pärast, kui saad olla joobnud, söönud ja soojas. Siin saamad sind kõik aru, kui tahad — isegi armastatakse... Kellegil pole asja sinu südametunnistusega, või minewikuga. Siin oled ja oma inimene, aga sääl? Igal sammul püüdatakse sorida su hinges. Kanna nende ette oma minewik kahetsuse sousti all või annawad lihtsalt kulkasse,“ wastas „Konni“ resoneeriwalt ja waatas kurbalt kustuwale suitjuotjale.

„Kuid otjustasin siiski teie juurest lahkuda,“ lausus Sean erutatult ja pani käe tugewasti kustuwale südamele.

„Ja ja ei naljata?“

„Ei,“ vastas Jean.

„Kuhu ja lähed?“ küsis „Konn“ arglik-ehmunult ja jäi teravasti kuulatama.

„Mgan uuesti elu.“

„Hä-hä-hä,“ pääsis „Konna“ huulilt, „hakkad uuesti elama. Sa oled nagu meil roodus üks feersant, kes „boschidelt“ kuuli kõhtu saades, rääkis, et doktorid nüüd ühtlasi ka ta katarri „väljalõikavad“. Mga ise läks teisel päeval jaatana lõugade wahela. Ei, wend. Elu uueksi alata meie ei saa. Ma saan seda aru. Sa oled haritud inimene ja huffusid jääl mingisuguste eluebaõnnestuste tagajärjel. Sul on raske, ei waidle vastu. Kuid saa aru, wennate, jääl on weel raskem. Sääl pole ja midagi, pörandakalts, inimesejäämus, aga siin oledja... Ah, muide, mis ma lobijen. Wõib olla on sul pääsemiseks midagi ettenähtud. Ei julge küll soowitada, kuid sõbramehe poolest kõnelen, et sellest ei tule küll midagi wälja.“

„Katsun. Kui proowi wälja ei kannata — tapan enda,“ lausub Jean õigades ja istufile tõustes wõttis kättega ümber põlwele.

„Konn“, ja oled mulle alati otsekohene sõber olnud, kas pole nõnda?“ küsis Jean pääle lühikest pausi.

„Jah, aga mis siis?“ küsis see, oma torji Jeani ligi wadades.

„Siis kuule,“ algas Jean, kätt „Konna“ õlale pannes, „too blond neiu, kes eile siin oli, on mu lapsepõlwe sõber.“

„N—u—u?“ wenitas „Konn“.

„Jah. Lemaga olen sellisid üleskaswanud... wallatanud... woorusröömu tunnud. Ja waat, nüüd eile ei tunnud ta mind ära.“

„Kus tunnedki,“ finnitab „Konn“ sooja naeratuslega heledaks muurtunud näol, „jatta aga edasi.“

„Ja waata, ta ilmumine äratas mus mahasurumata soowi eluhauast ära minna. Ma tean, et mul tuleb õigust inimese-kodaniku nimele osta hirmjate piinade hinnaga. Tean sedagi, et mind ära tõugatakse, kuid ma katsun... Elu on wõitlus, mu wend, aga wõitluses on waid kaks wõimalust: wõita wõi wõidetuna langeda. Warem leida surma walguist otjides, kui elada ja roomata ussi-tesjena... Kas pole nõnda, „Konn“?“

„Nõnda see nüüd on küll, kuid hirmus on eluga vastastiku võitlusse minna“ vastas „Konn“, waadates kurvalt siniisele taewavõõle, „ma ei olnud argapüks, advokaat. Ugedamaisse lahinguisse kistus mind mu hing, meeletu tormine hing. Mulle ei valmistanud õudust sajad surmatud sõjajeltsimehed... Üheksa päeva weetsin ma kuulipildujate tule all kaelast saadik wees olles, kuid ei kartnud nõnda, kui kardan elu... Pelgan kõike seda, mis on väljaspool neid seinu. Pelgan pilku, nende alandawat pilku pelgan, kes on õnnelikud, kardan nende lahkust, sest see on egoistlik filmakirjalikkus, kardan nende sõnu, sest neis on nõnda palju armastusega, halastusega ja õigusega kaunistatud walet. Ma pelgan igatühte, kes pole meie ilmast. Tead, mu sõber, ma lahkasin pensjoni järel käima. Mul on wastik näha neid wõõbatud, täispuhutud preilikesi sõjaministeriumis. Kui palju wõltsi hooletannet mu üle on nende sõnus. Kostitavad küpsijega, pistavad šokolaadi taskuisse. Invaliid! Wõi weel — Auleegioni ordeni kawaleer. Triibulised kuradid... Aga lähen nende toast ära, siis naerawad. „Milline wastik moonutus“. Ja ei käi enam. Kuulsin kord, kui üks püगतud sõnas mu lahkudes fraasi: „ja miks ei surmata jarnaseid.“ Kuuled nüüd, advokaat? Ma, pooleksraiuatud, segan teda elamast.“

Rutates, erutatult wastas talle Jean:

„Ära kõnele, „Konn“. Sarnased on need inimesed.“

„Aga miks on nad jarnased? Miks nimetawad nad endid inimesiks, kui on hullemad kiskjaisst metselajaisst? Ah? Meil kompaniis oli ka „inimene“. Seda metsjalist hüüti Samueliks. Ei olnud ta ameeriklane, ei inglane, kurat ta põlwenemislugu teab. Tal oli meeletalahutuseliks haamatud „boschidele“ enne sidumist patriootilisi artikleid lugeda. Oli sanitaar — saadana poeg. Teine ohkab, oigab, aga tema, teadagi, peab sulle Wilhelmi imperialismist loengut. Teine jookseb waid, nagu sünnitaja kass, aga tema teritab oma teelt. Kord kolkisime meie ta kogu rühma poolt läbi — järgi jättis, koerapoeg. Ei armasta ma nüüd inimesi... Ei mõista neist nagu enam. Waat peni, kassi, rotti wõi ijegi täid, neid halatsen ennem, kui neid mitte meie hulgast olewaid inimesi. Wiha mul pole, aga ei armasata. Nende tundeist lõhnab terawasti wastu odawa seebi

Jõhna ... Ja. Mül on kahju, et sa lahtud, advokaat. Sa olid meie perekonna kasulik liige. Kõik meie austajime sind ja korraga — ja lähed ära. Kuid pea meeles, advokaat, kui ei kannata wälja — tule tagasi meie penaatidesse (kodukoldeesse — tõlk. märk.). Meie wõtame sind wastu nagu wenda.“

„Mitäh lahtuse eest, „Konn“, kuid lahtudes siit tulen ma waevalt tagasi,“ lausus Jean liigutatud häälel ja jurus tugewasti selfsilise kätt.

„Konna“ silmile weeresid pisarad.

„Kahju ... kahju on,“ pomises ta warukaga nagu pühkides.

„Oled sa kindel, et nägid selle blondi näitlejanna pilti afišihel?“ küsis Jean?

„Kahlemata!“ hüüdis „Konn“!

„Kus wõis see olla?“

„Konn“ krimputas kulmi.

Sügas kõrwatagust ja laiast naeratades wastas:

„Tuli meele! Ta tantšib „Moulin Rouge'is“. Mufõna!“

„Tänan. . . . Kui leian jäl' õnne, ei unusta ma ka sind,“ lausus Jean liigutatult, nutwat inwaliidi enda rinnale tõmmates.

„Ja? ja? Leiad sa jäl' õnne, ära unusta siis ka „Konna“. Leia talle koht, kus wõiks waitfelt puhata ... Ratsju mind kuhugi walmuriks „sokutada“. . . . Palun wäga — mäleta mind. Uga hää oleks elada waitšes metsas. . . . Mängida ja laulda jumalalinnufestega ühes. Oppida armastama tõde looduses ja taewa kauges mõõtmatuses armastust. Ära unusta mind ... Ära unusta, Jean,“ langesid „Konna“ sõnad nagu wihmapisarad roheliſele rohule.

„Hää küll, August, ma ei unusta sind,“ lausus Jean. Tundes selle õnnetu sandiga nagu mingit hingede sugulust.

„Ahw“ ärkas — aewastas tugewasti.

„Ah, kui palju on meie hotellis tolmu,“ naeris ta tõustes, „ta, neetud, on kopsju juba ummistanud.“

Sügas sellepeale oma karwast pead ja ringutas.

„Nüüd oleks waja pead parandada. Wennafed, mül on seitſe

santiimi. Andke, forjame ühe pudeli jaoks kofku," ütles ta Jeani ja „Konna“ juure minnes, kus ühele fastile istus.

„Ma ei hakka täna jooma," ütles Jean ja palitut mõttes hakkas jellelt tolmui ja prügi maharaputama.

„Mispärast siis?" küsis „Ahw“ imestanult.

„Olen üldse joomise maha jätnud," selgitas Jean.

„Küllalt naljatamist!" hüüdis Ahw kavalalt naeratusega Jeanile maadates ja pead norgu lastnud „Konna“ poole pöördes lühas, „teie oletegi juba wist „wintis“, humalate auru all?“

„Ei," raputas „Konna“ pead, „aga juua oleks waja.“

Jeani jüda wärikses rõõmust.

„Moulin Rouge“, kordas mõttes „Konna“ teadet ja piiritu soojuslaine haaras ta keha.

„Sa lähed ta juure?" küsis „Konna“ aralt.

„Ei tea weel . . . wõib olla . . . ei tea. . . Kuid ma pean teda nägema," wastas Jean fergendatult ohates ja ta näole tekkis rõõmunaeratus.

„Andku Jumal sulle“, soowitas „Konna“, pead madalale rinnale langetades, et warjata tahtmatult tekkunud piisaraid.

„Arusaadawalt waja," rõõmustas „Ahw“. „Kuidas wõibki alata päewa ilma Bachusele palwetamata. On jul raha?“

„Konna“ lahutas käsi:

„Ei ole.“

„Siinai mäel“ on raha. Ma nägin, kui ta neli franki westi tasku peitis," ütles „Ahw“, pilku magawale küürakale heites.

Jean hakkas naerma, kuid selles naerus helises furbus:

„Ha-ha-ha. Armastad sa küll teiste kulul juua, „Ahw“, kas pole nõnda? Mispärast mõtled sa, et Armand peab tingimata need neli franki mahajooma? Wõib olla, pani ta need krossid tagawaraks wõmaja ja leiba muretsemisega. Sest ei hellita ju meid jaatusigapäew nelja frangiga.“

„Waat kus lori! Minult üks klaasitese täis. Pea lõhkeb nagu „Fajaani“ perenaise kofsett," lausus „Ahw“ muretult ja waatas oma ärakantud saabaste ninale. „Arata Armand ja lähme kõik „jumala-

õdurite" (päästearmee jõd.) söögimajja. Ma maksan kõigi eest," ütles Jean, palitut selga ajades.

"Mga miina?" küsis "Ahw".

"Lõtan sulle ja jätta niimid nurimine," ütles Jean rahulolematult ja vaatask etteheitlevalt rõõmusthiilgatvale "Ahwile".

"Lubli pois! Kurat mõtku, ma olen alati kõnelnud, et Jeanil on madaam Du Barry süda. Armastusküllane pois," hiiudis "Ahw" lapselikult erutusjega ja rõõmuga.

Pööningule tootval trepil kostusid saannud.

"Bana kurat flopsib juba puutalbadega", fofistas "Ronn" ehmunult.

Läwele ilmus Moreau unine, turjunud nägu.

Hei! Teie, jumalaringi parasjüid, marsh alla. Teenige oma õõmaja tassa. Näe jaatanaid, magavad weel", ütles ta oma ainsama, kuid terava filmaga üle pööningu pilku heites.

"Mis siis waja teha on?" küsis "Ahw" flegmaatiliselt.

"Esiteks tassida wett, pärast pühkida tänawat, lõhkuda puud", hakkas kõrtsmiis selgitama. "Müllalt!" tatkestas teda "Ahw", "meie ei ole galeeridel, et ja meie dikteerid. Ma olen nõus tänawat pühkima, kuid wett tassi ise."

"Mida seal laulad?" hammustas Moreau ägedaks jaades wastu, "kellega ja kõneled, piimahabe, ah? Ma toidan teid, magate mu juures maksuta, kuradid. Ja niimid ei wõi paari sou eest abiks olla. Siis koristage kohe omad haisevad kehad mu majast. Saite aru?"

"Jüst nõnda, härra kolonel," hiiudis "Ahw" pilgates, tervitujeks kätt kõrwa juure pannes ja sõrmega Wiktori poole näidates lihasmüingiselt, "tasem, teie mennapoeg magab."

See waidlus tõi tahtmatult Jeani huultele naeratusi.

"Wälja! Silmapill wälja!" mõirgas Moreau konstega põrandale tagudes.

"Tasem, jaatanad," urisjes Armand pooluses, end seljale pöördes.

Jean läks Moreau juure. Lastis käe raskelt ta õlale ja kiindudes oma pilguga Moreau punakaspe filmaterra laustis:

"Härra Moreau, kas pole küllalt teie despotlikku mõinut wäljendamisest? Ma ei luba teil nõnda minit sõbradega ümber käia. See

on tõsi — meie ei ole galeeridel, vaid vabaid inimesed ja mitte teile, ahne loom, ei kõlba meid tööle ajada. Meie kõik, teie sõnade järele: parasiidid, oleme teile kapitali loonud. Teie teate, et see raha, mis on teie rikkuse aluseks olnud, on hullurite, kodutute, maraste, sunnitööliste ja langenud naiste raha. Teie, kallid inimene, teate, kui palju muret ja kannatust, piisaid ja hoigeid on pidanud väljendama need parasiidid väljaspool teie urgast. Kuid nad tõid teile omad krossid. Need parasiidid on teid toitnud, härra Moreau. Nad on teie täitmatule hingele annud tükkise leiba. Kartke meid, härra Moreau. Meie oleme ka inimesed. Meilgi on kannatus. Ma tahan öelda, et hoidke oma kõri, muudu libiseb taht üle nuga. Urge unustage toda lugu „Daini“ kõrtsmikuga“.

Moreau kahvatus. Põltsilma kohal värises kulm ja ülemine huul värises.

„Kas mõistate nüüd“, küsis Jean, „et meie üle ei mõi despoodina: terrori mängida?“

„Ma ei ... ole ... mõelnudki. Mulle on abi vaja. Olen ise wana ja ei jõua kõltsjale,“ lausus kõrtsmik värisedes, nagu läbipeksetud ja ta näole ilmus halle naeratus.

„Ei! Teie olete lihtsalt häbematu ja toores. Teil pole teisi tundmisi, kui ahnus ja wangivalmuri halastamatus. Meie lahkume, härra põgenenud sunnitööline, kuid wannutan teid, ärge haavake midagi seltsilisi“, värises nagu teras Jeani hääl ja wana Moreau luges ta pilgus äratatud metslooma wiha.

„Lähme. Täna ei tee keegi kõrtsmikule tööd,“ pööris Jean seltsiliste poole ja Moreau'd eest tõugates suundus Armandi poole.

Madalale langes Moreau pea — esimene ford tuli tal omas majas õudset hoiatust kuulda. Veel keegi ei olnud julgenud temaga nõnda ümber käia. Ta sülitas jõuetus wihas ja kähises:

„Minge, kuid ärge teie jalg enam „Rõverasse Eufannasse“ tulgu. Gaston Moreau tahab seda — saite aru?“

„Korista omad fondid heaga ja terwelt“, fiisendas ta peale wihaastunud „Mho“ ja tormas kõrgele tõstetud rusikaga wanamehe peale.

„Maurice!“ peatas Jean liialeminewa „Mho“.

See langetas käe, kuid tõukas siiski peremehe ukse taha. Sõim ja

wanded jadasid Moreau juust, kes kõvasti puustandadega pörandale kopjis.

„Sirmus siiski wanamees!“ lausis „Konni“ kahjurõõnvalt, „tubli mees oled ja, Jean. Poleerisid ta osatvasti üle. Arajooksnuud sunnitööline! Sahaha! Nüüd hoiab ta hambad finni.

„Aga ma mõtlen, et muutub veel kurjemaks,“ ütles „Whi“, „nüüd on meil siia tee finni.

„Remadepoolne aeg“, püüdis „Konni“ naljatada, kuid omas taredus jüda jelle mõte juures, et ees on talvine aeg.

„Urge nukrustage, lapsed, on veel kõrtse peale Moreau oma,“ lausis Armand end wäljasirutades, mind kutsuti „Laemamannasse“ mängima. Tubati isegi nurgake elamiseks. Kuri ma „Hispaanlasele“ ütlen, läheb ta jinna üle, jeda enam, et meie Sourcey küljed jisse muljuti.“

„Wenname, ja katju ka mulle kuidagi abiks olla,“ palus „Konni“ end Armandi juure wadades.

„Sjeendast mõista,“ ütles Armand maestro autoriteetlikkusega ja mõttis taskust sigarettide karbi. Luges nelj tükki ja ütles:

„Balun, kolleegid.“

Whnelt mõttis „Whi“ sigareti.

„Mis jee on? Kust tuleb su juures sarnane toredus?“ küsis „Whi“ paberossi waadeldes.

„Ja, no, jee frant — amerikaanlane mõi mis ta nüüd oligi, torfas taskust mööda, aga mwina tasku. Maul on ta kindlam“, ütles küüraf, kuma ta kõhn tiijitustpõdeja nägu üleni hülgama löi.

„Päris „Salemaleikum“, konstateris „Konni“, „on aga tubakufene, nja.“

„Lähme teele, härrased,“ ütles Jean kannatamatult, taskust mõned paberrahad ja peenraha mõttes.

„Lähme, lähme... Kas teate, mida ma mõtlesin,“ lausis „Konni“.

„Mida?“ küsis Jean.

„Läheme kingsepp Murat'le külla. Tubli poisj. Ma kaswatajin temaga sõjawäljal kaks aastat täiu. La ostab omalt poolt wiina. Pärašt küpjetab jänese. Aga peamine — ta on jiloojooj.

Teda kuuldes süüa ei taha. Tehti kah jala võrra lühemaks," pani „Konn" ette ja puudutas hellalt aumarki rinnas.

„Mis siis läheme. Ega kaugel pole?" küsis Jean „Konnalt."

„Teile wiisteistkümmne, mulle kahekümmemööe minuti tee."

„Siis läheme," lausub Jean, loetud raha palitu tasku peites.

Wiktorig istus juba uffe ligidal ja liputas jaba.

„Näitlejad" läksid teele filosoofi, „Konna" sõbra poole. Nende hoomile tulles tõukas wana Moreau aina pärani ja mõirgas fogu kõrist:

„Barasjidiid! Et ma teie foomisid omas majas enam ei näe."

„Hõõru oma teist filma, muidu ja, kõwer koer, ei näe," hammustas „Abw" wastu ja ähwardas kõrtsmikku rusikaga.

Üle hoomi kõlas üldine itshitamine.

Ufen prantsjatas kõwasti kinni.

„Aga ta wana kurat ei lasse meid enam tõepoolest jisse," sõnas „Abw" aralt, üle hoomil olewa mudalombi astudes.

„Näitlejale ei ole Gami-taolisi peremehi waja," tähendas Armand uhkelt ja heitis üleolewa, põlgliku pilgu afnale, mille taga oli Moreau wihast moonutatud nägu.

Ees läksid Jean, Armand ja „Abw", nende taga lohijesid „Konn" ja Wiktorig. Sinelitiiki jisse keeratud „Konna" wiulit kandis „Abw".

Päite sõendas pillawalt, „näitlejad" hingajid healmeelel rinda farget, wärsket õhku ja igauhele oli unistuseks hommitšööf klaasi wiinaga.

Seani mõtted olid haruldajelt selged, nagu nende peakohal sine-taw taewas. Kindel otjus lahutada kodutute hulkurite keskelt, jätta wiljatu seiklemine ja ükskõik misjufeste kannatuste hinnaga faawutada äramärgitud sihi — see kõit erutab ta noorenenud hinge. Ja ees hülgas otjekui aowalge õnne wiirastus — Susi Laraqwe'i kuju. Ta läks Susi juure...

V

Tasa jahistab tuul Susi buduaari siidieesriideid. Awatud afnasje kostab fära ja sumin, autode wile ja mingi aurulaewa teraw huige.

Susi puhkab.

Zaia, kuplitaolise lambi piimvalgel valgulsel näib chaise longue'il lebama tantšijanna kaju tardununa, kivistatuna.

Minult sinised silmad annavad edasi noore, ilusa, siidis lebama naise feesmiise wõitluse.

Nagu ajašt pronkškarwa muudetud kroon on juuksed otsa-
esijel kuldlindiga ümberhaaratud.

„Waene Jean... See olid siis sina... Waat kus meid elu-
teed kokku wiijid. Sa oled „põhjas“... Tark, waimukas Jean,
haawas kurwalt ja piinawalt mõte Susi südant.

„Willine kontrast tema, toreba Jeani ja mu nõndanimetatud
tähtsate sõprade wahel! Ta tundis mu nähtawasti ära... Näiud
saan ma aru, miks ta pilk mu pilguga kohates tumenes. Kuid mis
pean ma tegema? Mõtata teda? Kiribas. Ta enda juure kutsuda
— lõhnab štandaali järele... Kirjutada kiri? Saata temale
raha... Mind seob temaga minewik. Ma pean teda aitama,
šojistas Susi ja tundis nagu enda rahulduseks rinnas kummalist
rõõmu.

Tõuſis, tõmbas hommikkruue rinnal finni ja läks portreedega
kaunistatud kirjutuslaua juure.

Wõttis šahtlist lehe postpaberit ja hakkas siis kirjutama.

„Sa ei tohi mu peale pahane olla, Jean. See, mida
ma teen, on mu kohus sinu wastu. Nägin sind eila ja tund-
sin ära. Tahaks sind aidata. Meid seowad ühised mälestu-
sed lapsepõlwest. Sa tead, Jean. Ma ei küsi, mis on olnud
su elus — tahan waid, et see teišiti oleks, niuudšest. Tahan
sind kohata... Saa minust aru, Jean. Teenin ka omale
ainult igapäewast leiba... Ei midagi rohkem. Mu elukitse
on šarnane.

Nägemišeni

Susi Laroque.”

Otišis siis käekotist uue wiiesajašrangilise ja pani kirja šisse.
Šleepis finni ja ašetas lauale.

„Aga kuidas toimetan ma selle kirja ta kätte? Šellega?“ tor-
kas peas äkitselt küšimus. „Keda ušalbada?“

Mõtted töötasid kiiresti.

„Minna ise „Röwerasse Susanna'sse“ — ei see ei lähe! Doh!.. jah, Hillis peab mind aitama! Jah, ta on hea inimene,“ tärkas Susi peas päästem mõte. „Sõidan ta juure ja räägin — ta aitab mind.“

Kõlistas siis kammerneitsile ja hakkas selle abil riietuma.

„Camilla,“ pöördus ta mõne aja pärast kammerneitsi poole.

„Ja, mademoiselle.“

„Mis teie arvate, kas on võimalik päästa inimest, kes on langenud? Langenud eluraskuste tõttu.“

„Mijute on see inimene — haritud, intelligentne?“

„Ja, ta on väga haritud ja peenetundeline, kuid nüüd...“

„Ja muidugi võib... Igat inimest võib päästa.“

„Sa oled hea, Camilla. Mul on üks inimene, keda meeleldi tahaksin aidata, aga ei tea, kuidas. Ta oli enne korralik inimene, Pariisis hästi tuntud, kuid langes mingisuguste intriigide pärast... Jah, ma tahaksin teda väga aidata tagasi saada korralikuks inimeseks, aga ei tea kuidas.“

„Kes oli ta, mademoiselle?“ noor, wana?

„Advokaat. Keskealine.“

Kammerneitsi nägu löi särama.

„Advokaat! Keskealine! Kus? Neid omadusi on küllalt, et ta päästmisele asuda,“ hüüdis ta otsekui entusiasmis ja Susi kleiti mõttes lihas, „kuid jeda peab tegema väga ettevaatlikult. Targalt ja ettevaatlikult.“

„Ma tahan teda aidata, Camilla. Ta on peale selle minur lapsepõlme sõber,“ lausus näitlejanna kurwalt, chiffouniere'i sahtlist pärlikaelakeed ja briljantkõrvarõngaid mõttes.

„Teie lapsepõlme sõber?“

„Ja, Camilla. Ta oli mulle kui wanem wend.“

„Ja nüüd on apaash?“ hüüdis Camilla kaastundlikult ja raputas pead.

„Ei, ta mängib förtjis. Urkas, kuhu meid eile doktor Normann wiis. „Röwer Susanna“. Milline õudus on seal! Millised

tüübid! Päriss koopiad „Notre Dame'ilt“. Kõle,“ lausub Susi wärihawal häälel, kõrtsi tüüpe fujutledes.

„Kõmer Susanna“? Ja teie olite jäl?“ hüüdis Camilla, ehmunult käsi kokku lüües.

„Ja. Eile.“

„Mademoiselle, andestage, kuid see doktor ei meeldi mulle. Ma kardan teda... Kardan alati teie pärast... Mäete, mis seal oleks mõinud juhtuda. Upaasid röömivad, tapavad isegi sarnaseid külalisi, aga tema kutsub teid,“ pahandas kammerneitsi kumma krimpjutades tõstfekt Normanni peale.

„Ja mulle ei meeldi ta ka,“ tunnistab perenaine, hinnates tänuksikult Camilla osawõttu.

Riietatult — kannis ja erf — tõmbas Susi kindad kätte. Seitis weel pilgu triinoopeeglisse. Mõitis Jeanile adresseeritud kirja ja Camillat wallatult põsele patšjutades ütles talle lahkelt:

„Mõnda siis kella üheksani õhtul.“

„Kõige paremat, mademoiselle,“ vastas kammerneitsi kummardades.

Mwas Susile ukse ja kuskutas buduaaris tule.

Loredas limuujinis sõitis Susi Hilli hotelli. Südanit soendas segane rööm.

„Konna“ sõbra — kinssepa — juures oli pidutsimine hoos. Wäike toake oli täidetud sinakast tubakasuitjust, lõhnas raswa ja waha järele. Peremees istus presendiga ületõmmatud waadil, aga külalised madala laua ümber, kes kastil, kes purhalul. „Konn“ pörandal — „omal toolil“.

„Ei, wend „Ahw,“ see ökonoomiline poliitika lõhnab Moskwa enamuse järele,“ ütles kinssepp, aranäritud fondi pörandale wiisates ja kuuemarufaga raswaga määratud lõnga pühkides, naeris, „ha-ha-ha!, leidis kus õiglust otsida. Mina, wend, ei kannata ökonoomilist poliitikat. See pole poliitika.“

„Poliitika? Mis on siis sinu arvates poliitika?“ küsis tugewasti joobnud „Ahw“.

„Sm. See on.... Seda, wennas, peab teadma. Jah. Poliitika jee on.... kuidas seda näüid sulle seletadagi — teadus, kuidas

fõda wõita, omi maid laiendada, tollijaamu ehitada ja waluntat fõrgel hoida. Meie pole poliitikategijad. Selleks on ministrid ja parlament. Meil pole kohane omi ajusid poliitikaga waewata. Noh, mida tead sa, näiteks, poliitikast? Ah? Kas tead sa, mida tähendab sõna pleebis wõi referaat? Wõi Rahwastelliidu mandaat? Ei, ei tea. Aga kuidas sa, wassikanahk, siis poliitik tahad olla, ah? resoneeris kringsepp, tulihelt ja kirglikult oma poliitilist „staashi“ kaitsedes.

„Neu—u—u,“ wenitas rahutu „Aho“, „ja kõneled juba liig terawalt. Minu mõistus, wennas, taipab ka poliitikat. Minu arwates on poliitika rihaste nahaküsimus.“

„Totakas!“ lausus kringsepp pruulidega ähwardawalt laetides ja kogu aumäärilist feltstonda häwitawa pilguga ülewaadates lihas, „ma näen, et teie olete kõik rahwuswahelise Nooma õiguse üle „Ahwiga“ ühel arwamisel. Sellepärast ma parem lõpetan oma dispuudi ökonoomilise ja poliitilise poliitika tähenduselt riiklikus „astroljaabias“.

Jean naeratas kuuwalt. Teda oli tüüritanud see kringsepa fraseoloogia. Ta tõusis ja peremehele kätt ulatades sõnas:

„Teie kõne on täis tarkust ja teadmisi, kuid kahjuks pean ma minema. . . Tänan wastuwõtu eest.“

Kringsepp naeratas endaga rahulolewalt:

„Ha-ha-ha!. Ma loen mõnikord igawuse pärast filosoofide töid ja armastan lahendada igasuguseid ilmaküsimuste probleeme. . . See on mulle wajalik. . . Ja, mul on kahju neist inimesist, kes poliitikast mitte kuradiski aru ei saa.“

„Teil on õigus,“ oli Jean pilkawalt naeratades nõus ja „Donna“ poole pöördudes küsis, „August, ja tuleb õhtul „Mulljutud ninna“?“

„Aga mis siis?“, küsis „Konn“, lihatükilt nahka nülgides.

„Ma tahan sinuga õhtul kõneleda,“ wastas Jean.

„Singimata rooman, kui seda waja on. Millal sa seal oled?“

„Tulen kella kümneks.“

„Konn“ nooguts pääd ja jurus hambad raswasesse lihatükki.

„Kõgemiseni, wennased,“ ütles Jean mahajaäänud sõpradele ja palitut selga tõmmates astus kringsepa korterist wälja.

Tema järele lonkis Wiktor, hammaste wahel konti hoides.

Uulitsale astudes pöördus Jean Ladina kvartaali poole. Wana Barbieu salaurka-pidaja poole.

„Ma waletan talle, et mulle on ihe operatsiooni jaoks riideid waja. Wast annab, wana saatan,“ mõtles ta kiiresti trotuaaril astudes.

„On waja end paremini riietada... Wiktori jätan Barbieu juure... Kuudas ta küll mind vastu wõtab? Wõib olla ei taha minuga kõneldagi? On uhkets muutunud ja kõik minewik furmud?“ waewasid Jeani südant raskest mõtted, kuid siiski soendas hinge salalootus, et tal õnnestub Susit kohata.

„Ma jutustan talle kõik. Selgitan kõik ja ei warja midagi. Susi oli hea, wastutulelik, ma ei taha uskuda, et käesolew oleks mürgitanud ta tundelikust hinges heleda minewiku,“ lohutas ta end mõttes ja, ülalhoitud kummaliseft usust oma kohutamise edukusse Susiga, läks rõõmsalt märgitud sihi poole.

Barbieu wõttis ta omas laos wastu, iihetordses majakeses, kesft igasuguseid kaitse, wanu sineleid, jalanõusid, kohwreid, kaste, muusikariistu ja koduseid tarbeasju.

See oli warastatud asjade ladu. Wana Barbieu kauples filmapetteks kaitsewega.

„Tere, „isand“,“ ütles ta Jeanile, terawalt ta otja waadates, „mis kuradi jaoks sa siia tulid, ah?“

„Asja pärast, „püha isa“,“ ütles Jean, enda taga kuuri ust finni pannes ja istus kesft igasugust kola olewale määratuswurele kastile.

„Püha isa“ nägu wenis imestuseft pikaks ja ta istitas mõnitades.

„Asja pärast... hi-hi-hi!. Leidisid? On „warandusi“?“

„Ja, nüüd leidisin willa, kus wõib töötada. Mulle on päewafeks ülewaateks waja härrasmehe ülikonda. Palitu, kostium, pesu, kaabu ja sepp. Ma külastan päemal willat. Kuff otsib guvernööri. Said aru?“ waletas Jean.

„Do,“ hüüdis Barbieu ja astus Jeani juure. Wõttis taskust nahkse nuustubakatoosi ja näputäit ninna tõmmates ütles:

„Tuba ammu oleks aeg. Sul, isand, oleks häid asju teha. Sinu wäljanägemisega ja haridusega! Esimeseklassi sissemurdja olaksid!

Sakslane Wilhelm ei saa sinu lähedalegi, aga waata, mihufesi asju teeb. Reedel leidis ühest willast müstuhat franki.... Nõndaks.... nõnda.... Ummu on aeg. Mis siis — riietuda tahad? Wõib. Mul ongi juist sinu kasvule palitu ja kostüüm. Tore! Kaabu keiame. Shif! Nõndaks. Mihufesi „instrumente“ sulle waja on, isand?”

„Paar „tomat“ ja latern,“ wastas Jean, ootamatu edu üle rõõmustades.

„Aga wõtmeid waja ei ole?“ küsis Barbieu, jälle tubakat ninna tõmmates.

„Ei mul on omad.“

Endise munga filmad löid särama.

„Weel olen ühe hane leidnud,“ mõtles ta endamisi rõõmustades.

„Hea küll, saad, kuid teen tingimused! Saagi tood mulle, asjade wulu eest wiiskümmend „wabariiki“. Oled nõus?“ lausub ta wargelt naeratades ja kätt wastu tumehõlma pühkides.

„Hea küll, anna riided. Uega on wähe... Ma jätan peni heniks sinu juure, „püha isa“, ütles Jean kannatamatult.

„Lähme, mu tuwike, lähme,“ hüüdis warastatud kraami ostja ja, wst kuuri teise osakonda laiali liikates, astus madalasse tuppa mis üleni kõiksuguseid riideid täis oli riputatud.

Seinal oli riwal täis jalandusiid, kübaraid ja silindreid. Suurtes kastides korralikult kottupandud pesu, kaelasidemed, ja teised garde-roobi asjad.

„Waat, wali, mu sõber, pesu wälja,“ ütles „püha isa,“ „siin on jalandud... Raffnabitjed. Kaabud. Höbenupuga kepp wõta ka. Tahad tella? Wõi sõrmust? Wali kõik, mis waja. Ma armastan aidata tarwu inimesi, lolle ei usu ainugi sou eest. Garnane on minu printsiip.“

Jean walis toreda jügispalitu ja tumehalli kostüümi. Kuu aega walis ta kread ja sidet. Leidis siis puhka kui lumi papliwäarmi krae ja stiilse, terashalli sideme, opaahwärtwi shamskindad ja stiilifutad.

„Waat', ma aboneerin need asjad“, ütles ta Barbieu'le ja pani riided ühele tihhjale kastile, mille ees oli trümmoopeegel.

„Palun,“ lausub „püüha isa“ orjalikult kummardades, läks afna juure ja, eesriiet tõstes, lihas lahkest, „palun riietu, mina aga lähen walmistama midagi teepeale kaasarõtmiseks... Chee-he — aga üks klaasike ära juua pole paha?

„Tänan, parem pole waja. Ma pean kõnelema wene wirtsuga. Ei ole nagu kohane, kui wiinast lõhnan,“ waidles Jean lahke ettepaneku wastu.

„Nu, ühe klaasitäie rummi wõib. Aga rummi mul ju on. Rooma paawst isegi ei joo sarnast. Ehil, aga mitte rummu,“ kiitles Barbieu ja läks kaltshudelattu. Sulgedes enda taga ukse, lausub Barbieu naljatades:

„Sealt afnalt, karbi seest leiad ka lõhnaõlid ja puidrid. Wirtsid armastawad, et küllalised hästi lõhnawad.“

„Mergi tähelepanu eest,“ wastas Jean ja hakkas ümberriietuma. Mõne aja pärast seisis juure trümmo ees elegantne härra moodshas kaabus ja hästiõmmeldud palitus.

„Ma olen tundmata! Sarnasena pole mind Pariis mitu aastat näinud,“ lausub Jean end häälmeel le waadeldes ja kaelasideme sõlme parandades naeratas, „päris dandy. Mine kas wõi Duville'i.“

Mõni till kangel „Coty“ lõhnaõli ja shamskindad lõpetasid Jeani tualeti. Ta walis hõbetäepidemega kapi ja astus „garde-roobist“ wälja.

„Ba!“ hüüdis Barbieu, nähes torebasti riidetatud Jeani, „sa oled ju päris tundmata. Do, sinust tuleb wälja kirulub waras! Koh, kes usub, et sarnane frant on murdmaras? Ehil mees!“

Barbieu kõlwatu nägu säras.

„Ei maksja weel tagajärgi ennustada, „püüha isa“, lähen esimesele tööle,“ wastas Jean kawalalt naeratades ja monoffiga oma filma ilustades lihas, „nüüd lähme!“

Ta astus kiurrist läbi salakäigu tänawale. „Püüha isa“ saatis ta salakäiguni ja sojistas kätt jurudes:

„Kõik „saat“ mulle. Ma ülekohut ei tee... Ja... ja. Soo-
win edu. Ja waikimine on kallim kullast.“

See muutus välimuseft oleks nagu Jeani sifemishegi ilma muu-
tufe toonud.

Ustudes Pariisi siidalinna, kus kees täies hoos elu, tundis ta
wõitmatut joowi külastada tertwet rida kohiti, kuhu teda paljude hul-
kurieelu aastate jooksul sisse ei olnud lastud.

Ta käis kohwik „Ronde'is“, jõi klaasi wiina restoraan „Eli-
che'is“, käis pariislaste poolt armastatud „Komödiante majas“ ja
mõttis omale lõpuks laua „D'Arte“ jalongi afna juures.

Wastastänaval oli näha Boiret' koloniaalkauplufe aken.

Lahmatult tekkis Jeani siidames üleelatud ülekohut mäletades
kurbus, ta tuletas meele, mihukeft häbi pidi elama üle selles majas.

Sinues klaasi kohwi suitsetas ta sigari ja waatas siis seina sisse
marmorisse asetatud kellale.

„Aeg on minna,“ mõtles Jean, maksis arwe ja lahkus kohwikust.
Aeglaselt, joobudes enda ümber keetwa elu suminaft ja käreft, läks ta
heleba eesmärgi poole.

„Ma pean teda kohtama,“ keerles mõtteid Jeani pääs nagu joob-
nult, „mulle on kohtamine Suisiga wajalik. Ta saab minust aru ja
ei mõista hullu... Ma palun ta moraalselt toetust. Uuele eluteele!
Uue, parema elu wastu. Suisi, wäike, kuldpäälise Suisike... Oled sa
weel sama tore, hea Wallataja? Nagu nimetasin ma sind kuldse-
minewitus? „Boisjuts.“ Armas „Boiss.“ Ja, sa sarnanesid wahel
wallatule poisile liihitejeks piigatud päaga ja kapriisi-punase
juuksefega.“

Tuhandepäises inimhulgas, kes jõelusiid edasi-tagasi mööda laia
aweniiniid jäi Jean pilguks peatama — et naeratada — footufes ellu-
tõusnud Suisi kurju mälestusele. Siida tufkus magusalt, suur tundu-
matu rõõm keerles ta ümber lahufega ja joojusega.

„Sumal, kui ilus on elada!“ lahkus Jeani hinges ja ta naeratas
suitsihallikale taemale, kõrgeile, hallidele pilwelõhtujaiile, kollasele
puudereale ja kaugele Pariisi Sumalaema firiku kuplile.

„Elu on ilus,“ arutas Jean mõttes sammudes mööda bulwaari,
„kuid waja on osata elada! Wauibu, see pole nõnda. Kas ei osanud ma
elada? Kuid siiski olen ma nüüid elu waremell... Elu tuhase.“

Terawate olastena tortifid siidamesse mälestufed naifest.

„Etalik abieliu ja föit läfs allaniäge,” mõtles ta kurvalt ja näolt, mis oli hetkeks säranud rõõmuft, kadus naeratus. Siin-seal löid põlema laternad...

Pariiji kohal lehvib ämarikufina...

Rue de Angou ja Wiktör Hugo tänawate nurgal astus Jean lillekauplusse. Walis toreda kimbu Nizza roose ja lahkus kummalife segadustundega kaupluselt.

„Do, kui ammu see oli, kui ma wiimati roose wajasin,” mõtles ta raifesti ohates, „aastat kahetfa tagafi wiimane kord.”

Stusagil löi ta päätokhal kell.

„Kui minna õige Duchanele'i juure?” wihhitas Jeani pääs ja filme ette fertis sõbra-advokaadi fuju.

„Wast ei wõta wastu. Mõtleb, et tulen raha norima,” arutas ta külmalt ja loobus sellest mõttest. Kuid paraadufse juure minnes ja waffifildilt nime lugedes mõtles ta ümber ja otustas fisse minna. Tugewasti tufshawal jüdamel jurus ta kellanööbile.

Uft awama teenija küsimufele nimetas ta oma nime, piüüdes wõimalikult rahulik olla.

Wöödufjid mõned piinlikud ootamisminutid... Teenija tufst tagafi ja teatas ifeäralikult pilkawalt naeratades:

„Härra on praegu finni. Tulge homme hommikul. Teile jäetaffe ümbrikuga raha.”

Weri tungis Jeanile näkku. Ta tufkus.

„Balun... teatage härra Duchanele'ile, et ma ei waja ta halebaid krosse. Saite aru? Ja lifage weel, et advokaat Jean Griniac ei ole kerjus,” laufus Jean üleolewalt ja tõmbas ufse kõige jõuga enda taga finni.

III, tänawal, hakkas ta naerma:

„Ha-ha-ha. Kas pole ma küll idiot? Ma jätfm täiesti tähelpaenemata, et lugupeetud advokaat on aus inimene, aga mina — õigusteta... Ja, ja... kui tema kroomut warastab ja weel fisse ei ole tufkunud, jüis see teeb au. Sarnaseid „aufaid kelme“ on miljonid! Kuid nad on niimõrd targad ja osawad. Maurice Duchanele — altkäemafju wõtja, Pariiji juurimate aferistide kaitsja ja wahemees, seifab minuft kõrgemal, aga mina, idiot, teen temale wiffiidi. See ei

wõi tema reputatsiooniga kokku käia. Waat kus on nad, inimesekesed. Ja nende juure tahan ma tagasi tulla? Kas ei olnud „Konnal“ õigus?“ tees Jeani hinges uuesti teraw põlgusetunne.

Uuesti tärkas seltskonna huffamõistmine kahetordse jõuga.

„Hää küll! Olgu nõnda... Kuid ettemõetud sihist ei astu ma hammugi tagasi. Ja häda neile, kui mul õnnestub uuesti wabariigi „kohanitaks“ jaada, mõtles Jean ja astus rutul Trocadero poole.

„Mister Hills, ma tulin ühe juure abipalmega,“ ütles Susi, istudes tugitoolile Hillsi wastas.

„Dhoo!“ hüüdis ameeriklane rõõmsalt, „ja palju teile waja on?“

Susi tõmbas jonnakalt huuled torru. Kohendas nina otsal loori ja hakkas naerma.

„Teie wiite kõik raha pääle... Ha-ha-ha. Mulle ei ole teie dollareid waja.“

„Millega siis kasulik woin olla?“ küsis Hills pettunult.

„Teie olete ju armas, kas pole tõsi?“ küsis Susi kawalalt naerdes, kätt ameeriklase käele pannes.

„Ktleme, et ja,“ wastas teine, Susi ilusat, erutatud näofest waadeldes.

„Waat, milles asi. Ma palun teid mu kirja härra Griniacile edasi anda.“

„Kes see nifuke on? Griniac?“ segas Hills imestatult wahela.

„Mu lapsepõlwe sõber, armas ja hää Jean Griniac,“ wastas Susi wõlwal naeratufel.

„Nõ—õ—õnda siis,“ wenitas Hills ja waadates tungiwalt neiu siirisekse filmadesse, küsis, „aga kes on siis see armas ja hää? Ma ei tunne teda!“

„Ta on „Kõweras Susannas“ pianist.“

Hills hüppas nagu ussiist hammustatult püsti.

„Mis? Pianist? Wpsh! Ha-ha-ha. Ja, ja oled ju arust ära, armas laps,“ hüüdis Hills ja naeris, et terve kabinet kõlas.

„Palun mind lõpuni kuulda!“ hüüdis Susi haawatult.

Miljonär wakis.

„Kuulan.“

„Vaadake siis, mister Hills. See pianist on — advokaat! Ta... ta... ei ole ole apash. Ma tean seda.“

„Aga miks on ta siis „Sujannas“? küsis Hills.

„Elu on ta ummikusse ajanud... Tal oli minewikus kofku-põrge seadusega. Ja süütuult huffamõistetuna kannatas ta wälja oma Kolgata. Aga ma tahan teda nüüd aidata,“ wastas Susi kurwalt, filmi ristipandud kätele liües.

„Teie tahate teda aidata? Aga kuidas? Kui rahaga — jooß ära,“ lausus miljonär ja istus diivanile. Suitsetas sigarit ja, finiseile suitsurõngastele waadates, ütles tagasihoiuult, kuiwalt, „minu arwates on asjatu waew. Sarnased tüübid on kadunud inimesed.“

„Ei! Ma usun, et tal on raske elada... Ta oli nooruses wäga häa ja ma mõtlen, et elu ei ole jäädwalt suutnud mürgitada ta hinges inimseuse aateid. Hää küll... asi pole kriitikas. Ma küsin teid, mõite talle mu kirja edasi toimetada?“

„Millal ja kuhu?“

„Weel täna „Kõwerasse Sujannasse.“

„Hüwa. Kuid mu nõuanne on — hoiduge temaga kohtamast,“ lausus Hills armuabedalt ja mõtles, „waat, jäd on need naised.“

„Susi wõttis käetotist Jeanile aadressseeritud kirja ja Hillile andes sõnas:

„Teie olete suursugu inimene, mister Hills. Olen teie ees suur wõlglane.“

Ei midagi sarnast, mademoiselle! Mis te nüüd, mis te nüüd. Ma jumalban ju teid, wäike Susi,“ hüüdis Hills püsti tõustes ja kirja wõttes suudles õrnalt tankijanna kätt. Kirg tegi ta hetkels pimedaks. Ta wõttis neiu ümbert kinni ja suudeles huultele.

„Mister Hills!“ hüüdis Susi põlglikult ja hüppas üles. „Teie olete aruist ära! Kuidas teie julgete?“ hüüdis ta wälkuwal filmil miljonärile näkku ja astus ruttu eesriidega kaetud ufse poole.

„Andestage, mademoiselle,“ kõlas Hilli paluw hääl, kes wälja-firutatud käsil Susi poole astus.

Sufi pööras aegamööda näofese miljonäri poole.

„Hüwa küll... ma andestan teile, kuid palun, ärge lubage endale edaspidi sarnast wabadust,“ wastas ta raskesti hingates.

„Ma kaotasin enesewalitsuse, kaunis mademoiselle... Teie teate ju, et ma teid armastan... Teile on ju teada, et mu elu on jähitu ja tühi ilma teita,“ hakkas Hills tantšijanna käsa wõttes. „Kas teie mõtlete, et mind peab siin äri kinni? Do, ei. Minult armastus teie vastu. Ma olen pää kaotanud... Ma ei ela... kõik on mingisugune wiirastus... udu... Ma lõbutsen, et teid unustada, Sufi. Kuid asjatu, asjatu on kõik.“

Otsesui Sevre'i maas oleks waibale kukkunud ja purunenud. Heledasti kõlas Sufi naer.

„Ha-ha-ha! Teie, mehed, laulate kõik armastusest. Teie kõik lõbutsete sellepärast, et ei juuda armastatuima kuu unustada. Teie, Esperone ja doktor Normann laulate mulle sama motiivi, waesed. Ja ma oleksin loll, ustudes teie kõigi ülekeewat südant,“ ütles Sufi ja lihas gratšioösi kummardusega, „tänan komplimendi eest, mister Hills!“

„Mga kui ma teid armastan!“ kordas Hills erutatult, „fui mu armastus on tõeline ja puhas?“

„Näha, et puhas... hakkasite kohe sülelema. Kuulge, mister Hills, teie mõtlete samuti, nagu enamjagu rikkaid, et iga naine on o s t e t a w. Seda enam näitlejanna. Kas pole nõnda? Pilduda raha ja walmis! Kuid teie ekkite. Ma ei luba kelligil minu üle nõnda mõtelda... Ja mulle paistab see kummaline, et teie, mister Hills, reageerite sama banaalselt mu sõpruse tunde teie vastu,“ wastas Sufi kurtwalt naeratades ja ta ilmis peegeldus walu.

„Asjata... Sufi, asjata... Ma armastan teid... Mis tähendab mulle mu warandus? Milleks mulle need kaewandused, wabrikud ja tehased, kui hing on tühi nagu haud? Ma tahan õnne näha. Tunda armastust ja hellust. Do, kui teie mõistaksite mind, Sufi. Ustuge, ma jumaldan teid,“ tunnistas Hills ja laskus kohmatalt häämastatud, segaseksmuutnud Sufi ette põlwi.

„Sufi, Sufi... armas... wannun teile — ma armastan teid,“

Kõlas ta palun sojin õõnsa hoigena ja käed wäänlesid ümber Susi „Lore Hills,“ lausus Susi erutusest wärisewal häälel ja silus Käega ta palet, „see kõit on wõimalik... kuid see tuleb nii ootamatult... Ma ei julge teid haawata... ei tea, kuidas wastata. Tahan aus olla... Dodate... On weel twara. Andke mulle aega... Ma ei tea... Do, Jumal... teie hämmastafite mind oma ülestantustusega.“

„Hää küll... hää küll... armas, kallis Susi. Ma ootan. Päikespaistelene Susi, oo, kui teie mind usufsite. Mjzatult mõtlete teie, et mu tundmusis mängib oja meestele omane flirtimistabe. Ma armastan teid fogu hingega,“ ütles miljonär Susi kätt suudeldes ja paluwal pilgul ta filmi waadates.

„Tõuste, mister Hills,“ lausus Susi oma kätt lahti rebides ja tundes sees wastikut külmust.

Hills tõusis, raputas aeglaselt pääd ja lausus surutult-õõnsalt:

„Rahju, et teie mind ei usu, Susi. Ma ei ole doktor Normann. Teie kujutate mind muidu rahapillajana ja arwate, et kõigi pariislannadega flirdin. Kas pole nõnda?“

Susi muigas:

„Peaaegu, et nõnda.“

„Waat, näete nüüd. Aga see on ekslik. Ma joon sellepärast, et mul... igaw on... igatsen. Mu warandus ei rõõmusta mind. Ta peaaegu rõhub mind. Do, teie ei tea, mademoiselle Susi, kui raske on olla rikas,“ ütles Hills wäsinud, kõlatul häälel ja lastis pää rinnale.

„Aga milles on siis asi? Ohwerdage omad miljonid mõnele häätetegemale feltile ja sage waeseks,“ lausus Susi naerdes ja Hillsi lahkelt põsele patjutades, lisas, „ah teie, armas lobafuu.“

„Tänan komplimendi eest! Teie muidugi ei usu mu sõnu... Selge... Ja kuidas mõitegi teie uskuda, kui teate mind ühefõlgselt, ja nimelt kui lõbutsejat pummeldajat ja elu lõbapõletajat,“ ütles miljonär kurwalt ja ta energilisel näol peegeldusid tõelised piina warjud.

„Hüwa, hüwa, usun teid, kuid nüüd pean ma sõitma,“ ütles

Susi ruttu, „aga teie muretsete mu firja härra Griniaci kätte. Homme aga ootan ma teid enda buduaaris immortellide kimbuga. Kas on nõnda?“

„Wäga kena! Ma tulen homme... kui tahate, tulen täna, et teile külastäigu tagajärgi „Röweras Susannas“ teadustada,“ hüüdis rõõmsaks muutunud Hills, kelle hinges tähtsapid Susi sõnadest heledad lootused.

„Ei, täna ei ole ma waba,“ keeldus näitlejanna ja sõnas, Hillside kätt ulatades, „nii siis homseni, mu sümpaatiline sõber.“

Meeletumas armastuse ja armukadeduse hoo gaaras Hills Susi kae ja tattis ta suudlustega.

Kui Susi ta apartamentidest lahkus ja all autowile kõlas, istus miljonär tugitooli ja pomises naeratades:

„Kumal Susi. Tahab päästa joomarit. Neid ei päästa, neid langenud patupoegi. Anda talle raha — las sõidab kuradile Pariisist. Wiimati Susi weel armus temasse. Wana armastus ei rooseta. Ei! Kirja ma wiin kohale, kuid kõnelen temaga. Käägin, et sõitku Ameerikasse. Annan dollareid ja las lendab. Aga Susi on waja käpile wõtta. Ta meeldib mulle. Kuradi pikantne naine. Nõnda siis asja juure. Sõidame „Röwerasse Susannasse“. See ongi mulle hää, et Susi täna finni on. Iwonne on ka ajutiselt hää. Kui Susi on — tore wein, siis on Iwonne — teraw, pikantne liköör.“

Miljonär tõusis, suitsetas sigarit ja kutsus teenija. Nagu pronksist walatud hiiglane ilmus tuppa neeger ja tardus ukse kõrwale.

„Walmistage mulle wann, Hopkins,“ sõnas miljonär talle, siis mine Dawidi juure ja üttele talle, et ma tulen kell 11 õhtul. Said aru?“

Neeger kummardas ja wastas:

„Jah, massa.“

Teenija wäljudes naeris Hills laialt ja lausjus:

„Kernde naistega stin Pariisis lähleb hukka. Hahaha. Nimult raha, ja nad on kõit julle alandlikud lambakesed.“

Jean luges „Moulin Rouge'i“ afiši ja leidis kirjus nimele rägastikus Susi Laroque'i nime. Lõstis pää heledasti valgustatud reklaamlehele. Poolalasti Susi tantsumöörises.

„Tähendab, on öise. Susi astub siin üles,“ mõtles ta rõõmsalt varietee peegliklaasist ukse juure minnes. Rehas tambur-mashor awas ta ees ukse. Midagi rõhus hetkeks Jeani südant, kui ta toredasse jaali astus ja ühes looſhis koha võttis. Estraadil olid kahestekümmend peaaegu alasti girli ta tantsumöörid mingit Eethioopia „kõhutantsu“. Keegri jazz-band mõirgas ja pörises nagu leegion hullunud kuradeid.

Jean tellis õhtusöögi ja pudeli weini. Waatles kogu jaali. Walgusemeri, milles jätenõustid daamide tualetid, sõjawäelaste mundrid ja elegantide kawaleride smokingid.

Õhk oli lõhnaõldest, puudrist ja suitsust raste.

„Waat, kuidas elawad teise ilma inimesed,“ mõtles Jean kurwalt ja arglik kahetsustunne liigutas hinge. Ta mäletas tolle teise ilma jeltfilii — äratõugatute ilma kaaslasi. Kõlas aplodismentide mürin ja girlid lahkusid lawalt.

Jean waatles programmi.

„Susi numbrini jääb weel wiis etteastet,“ mõtles ta tuisajelt ja filma monokliiga kaunistades, hakkas naabrilooshis istuwaid daame ja härrasid waatlema.

Estraadile otskui lendasid koleda kisa kolm ekstsentrikut metsikuis fantastilisis kostüümes ja pääehteis.

Jean naeratas kibedalt:

„Lõbusta waid sõnuid näljaste rumaluslega.“

Kelner tõi õhtusöögi ja weini. Oli nii meeldiw näha lumivalget lina, waasis waasis lilli, hõbenõusid ja kristallpokaale.

Braad oli maitsem ja aroomiline wein nii magus. Pärast õhtusööki tellis Jean kohwi ja benediktiini. Suitsetas sigarit ja, finiseid suitsurõngaid õhku puhudes, hakkas meeleolu järjest paranema.

Lõpuks ometi kõlas gong. Meeletu aplodismentide müra. Estraadil oli — Susi! Ta armas, kallis lapsesõlme sõber!

Jean kiindus pilguga tantšijannasse. Eksootilise tantšu pöörises wilkus Susi paindum figuur. Jazz-band mõirgas bravuurjelt ja teramate wibreerimata helide saatel märises tantšijanna poolalasti, häbitu teha.

„Sumal, kui ilus ta on,“ pidi mõlutud Jean peaaegu tarjama, pill Susile kiindunud.

Ta mõttis taskust bloknoodi. Kirjutas märisewal käel:

„Susi, andesta mu jultunud prätendeerimine minewikule. Mina — Jean Griniac palun sind eraldada mulle mõni minuti. Ma olen omi musti mõtetega ja heledate unistustega siin. Tule, palun. Ura karda mind. Jean Griniac“.

Ta sõrmed märisesid sedelikest kelneri kätte andes ja sõnades:

„Garderoobi on number 916 peale jäetud lilled. Andke nad ühes selle sedeliga mademoiselle Susi Barogue'ile.“

Möödus kõik, tormine aplodismentide kaskaad, bisseerimine ja Susi kadumine, aga Jeani hing kees igatsuses. Mõne aja pärast tuli kelner tagasi. Jean kahwatas, nähes ta käes walendawat ümbrisku. Ta tõusis segasena. Peaaegu rebis kelneri käest Susi wastuse.

„Tule mu juurde, mu kallid. Ma olen nii rõõmus, nii rõõmus.“
Garderoob — 32.

Sinu Susi“, luges Jean erutusel ja kirjeldamatu rõõm tunnis ta rinda nagu fewadpäikesel soojus.

Jean maksis arme. Astus saalist foajeesse. Pikk rida peegleid... Silli kõikides waafides, numbritega ja wiisiitkaartidel — märgitud näitlejate ja näitlejannade garderoobide ukšed.

„Number 32!“ teatas mundris kapelteener austamalt, Susi garderoobi-ukše juures seisatades.

Jean andis talle mõned rahad ja koputas ukšele. Oles nagu igawik möödunud, kuni ukše tagant kuulduis hää:

„Palun“.

Jean astus eesruumi, mille seinääred olid üleni täidetud riidepuudega ja kübarakarpidega. Kõiketilt rietatud kammerneitsi awas ta ees ukše tantšijanna buduaari.

Walges, hermeliiniga kaunistatud, wõttis Susi sisseastumise
Jeani wastu.

„Tere, Jean!“ hüüdis Susi ja tormas Jeani juurde. Haaras
jelle käed ja raputas neid tusewasti.

„Tere, Susi... Ma ei wõinud mitte tulla su juurde, kaunis
Susi, algas Jean erutatult, waadates kui wõlutud tantšijanna kau-
nile näokesele.

„Mga mina saatsin sulle täna kirja. Sinna restoraani...
Kuudas nüüd teha?“ tunnistas Susi. Jeani wäikese, toreda hudu-
aari nurgas olewa diiwani juurde wiies.

„Mulle kirja?“ küsis Jean häämastatult.

„Jah, sulle. Ma otsustasin sinuga kohata, Jean. Näha, et
nõnda tahtis saatus. Kas mäletad heldet ameeriklast — tema wõt-
tis kirja sinu kätte toimetamise oma peale“.

„Kui hea sa oled, Susi,“ hüüdis Jean sügawas tänutundes ja
suudles neiu kätt.

„Waene sõber,“ lausus Susi ohates ja istus diiwanile, „elu ei
ole inimeste wastu lahke... Ma tean, mida sa oled läbi kannata-
nud... Sa kui sind seal nägin... kefi muret ja puudust... Mul
hakkas häbi elada... Ma otsustasin sind leida ja waata, sa oledki
siin.“

„Ja, mingi mõistmatu jõud ajas mind su juurde tulema.
Kuulsin juhuslikult, et sa oled „Moulin Rouge'is“. Susi, nüüd ei
lähe ma enam „Rõwerasse Susannasse“ tagasi. Ah, ei, peab weel
minema... ajutiselt oma koerale koha muretsema“, ütles Jean,
soojalt sinifilmalise iluduse abraast käekest silitades.

„Tore! Tore!“ pääsis Susi huulilt tõelise lapseliku rõõmuga ja
ta suudles Jeani ootamatult põsele.

„Mga sina, Susi, oled iluduseks muutunud,“ hüüdis Jean wai-
mustatult, waabeldes Susi armast, kohtamisrõõmust koibusstatud
näokest.

„Ja?“ küsis Susi kofetilt naeratades.

„Kahtlemata... Hea Susi. Ütle, kas pole su elus olnud sar-
nast juhuft. Kunagi... süngel sügisesel õhtul — kas ei annud sa

ühele hullurile koeraga kümme franki?" küsis Jean lahelt.

"Ei mäleta! Võib olla, aga mis siis?"

"Siis nägin ma kind efinene kord, Susi, peale kauaseid aastaid," ütles Jean furwalt ja raske ohe pääsis ta huultilt.

"See olid siis sina?" hüüdis Susi.

"Jah. Ja sellest õhtust alates sündis mu hinges murrang, Susi. Ma hakkasin paremate päevade järele igatsema. Ja nüüd, mu imelik teenäitaw täht — Susi, tulin ma su juure, et väljendada sulle sügawat tänu mu ülestõusmise eest. Kui sa „Rõveras Susannas“ olid tundsin ma su ära. Sinuga oli kaasas Esperone? Mu kooliwend“ laulus Jean korras ja kiindus pilguga kuhugi kaugusse.

"Oli. Ta tundis su samuti ära", vastas Susi segaselt minnes ja lihas, mõlemaid käed Jeani õlule pannes, „Jean!“ Ma riietun ümber ja sõidame mu juure. Süüa? Ma tahan palju-palju kuulda su elust. Meie kohtasime ju nii kummaliselt. Mine foajeesse, mu kallid. Ma riietun kohe ümber ja sõidame. Austajale „otstavka!“

Jean läks foajeesse — sõnakuulelik ja hell, mõidetud ja õnnelik. Isatus ühele diivanile ja suitsetas. Wilkstatava reana lendasid mälestused — mustad ja heledad, heledad ja tumedad waheldamisi nagu minewiku kaleidoskoobis.

"Kui kummaline," mõtles ta keht madalaid, helerohelisi palme olewale purtskaewule waadates. Susi on samaselt jäänud, nagu lapsepõlwes oli. Sfeeri warjete atmosfäär ei ole mürgitanud ta tundlikku ja ilusat hinge. Oo, kui kahju, et mu elu on waremeil... Mida jutustan ma talle nüüd? Rogu minewiku õuduse. Siirsa etaapi kohtuustest wanglani ja wanglast „Pakku Rend“ dömajani.

"Mademoiselle palub teid buduaari", kuulis ta seljataga Susi kammerneitsi häält.

Lõusis ja küsis segaselt:

"Kas juba?"

Jeani buduaari uksele jõudes oli Susi juba toredas mustas kübaras ja tiigrinahkses mantoos.

"Nüüd minu juure," ütles ta märglewalt käega Jeanile miibates, „sa ole nii armas ja wõta lilled kaasa... Tunned omad lilled ära. Kas

teised kurdumad unistujes.“

Jean läks triimoo karniifile pandud waafi juure ja mõttis roosid.

„Camilla, kui keegi mind küsib, siis ütle, et sõitsin „Nirvanasse“.
Nõnda just ütle. ha-ha-ha“, ütles Susi heledalt naerdes kammerneitsile
ja veel lord pilku peeglisje heites läks ukse poole.

Jean ta järele — hülgam ja rõõmus, lillekimbuga.

„Tema“ peab wiist olemagi“, mõtles Camilla üksi buduaari jäädes,
„huvitam „pois!“

VI.

Jumalik hellus oleks nagu Jeani teha endasse mähtimud... Tal oli nüüd kirjeldamatu hea Susi mugawas toas, kus põlesid nagu palwe tunni ajal raskeis pronkslihtreis küünlad.

Singeline rahu ja teesmine tasakaal oleks teda nagu paitanud, uinutades kuldsesse muinasjutulikkusse unne.

Susi teadis juba kõik, mis minewiku raamatuks olnud, kõik, millest nii väga oli hing kurwastatud ja närinud mõtted — leidis temas kajastust.

Nagu laps, pilk täis uinutamast hellust, istus Susi Jeani ees madalal siidtaburetil ja ta näo ke oli koidustatud ohwimeelsest hellusest.

„Nüüd on kõik hea, Jean“, ütles Susi, waadates naeruwinega mõttesolewale Jeanile. „Ma aitan sind, rõõmustan kogu hingega su edusammude ja saawutuste üle, armas Jean... Ega minugi elu ei ole Jumal teab mis olnud! Raskest rada mööda on tulnud minna tühise, mischuuise populaarfuse poole. Ära mõtle, et mulle sünnitab rõõmu paljastada end tühise, himura, alasti kehades hellitatud publiku ees. Nüüd on lihtsalt halb... Ja ma lähen warsti balletikooli. Kas pole nõnda wõib olla neegritar Josephine Baker. Tema „tualett“ on kõigest kümme wiisteistkümmend sentimeetrit siidi jalgade ümber ja see on kõik. Ent milline edu. Mida naine laual rohkem alasti, seda suuremad ta lootused wõidule ja loorberitele... Kuid ma olen wäsinud nõnda elamast. Mul on lihtsalt halb... Ja ma lähen warsti balletikooli. Kas pole nõnda parem, Jean?“

„Arusaadamalt parem,“ vastas Jean heledaift mötteift ärgates.

„Ja ma lähen . . . Böimalusi mul on. Professor Gallian pak-
kus mulle oma arheograafilist kooli. Seal on praegu Pamlowa klassi-
lise balleti õpetajaks.

Jeani pääs miitus arglil möte paluda teda üldse see laeva jätta,
kuid ta kustus samaruttu, kui tärkas.

„Ja siis, Jean... pärast kooli lõpetamist sõidan ma mähdand Eu-
roopast,“ lausus Susi, kuna ta nägu mingihuguste hallide mälestuste
wines tumenes.

„Susi armas, kuhu ja üksi sõidad?“ ütles Jean õrnalt.

„Ameerikasse. Seda enam nüüd... Mul on raske siia jääda.“

„Miks?“ küsis Jean imestades.

„Ei ütle,“ vastas Susi kõrwalepöigeldes ja waatas kõrwalt posta-
mendil olewat roosidekimpu.

„Dead, lapsele, kui mul õnnestub õigusi tagasi saada, ja ma ei kahtle
selles, siis ei sõida sa kuhugi ilma minuta,“ lausus Jean Susi käsi wõt-
tes ja surus ta enda rinnale, „ja ei ole latwa jaoks, Susi.“

„Miks?“ küsis Susi mingi kummalis-rõõmsa naeratusega, waada-
tes tungiwalt Jeani silmi.

„Sellepärast, et oled ilusa hingega ja mitte sul, Susi, ei tõlba
olla wanade ahwide ja piimahabemete waimustusesemeks. Sul on elus
teine ülesanne.“

„Mina? Ha-ha-ha,“ naeris Susi tehtult.

„Jah, sina!“ hüüdis Jean palawalt, „sina, kaunis netuke, pead pere-
tonnaelus õnnelik olema!“

„Absurd, Jean,“ waidles Susi eitawalt päädraputades wastu ja
oleks nagu waitne kurbus puudutanud ta otšaest, silmi ja huult. Waitne
ohe lendas ta huulilt ja suri roosi sahinat:

„Mu elu on kurjusest mürgitatud.“

„Ei midagi, Susi. Ma elasin üle hirmsa elu Solgata... Nälgisin,
külmetasin nagu kodutu peni kraawides ja mustuseahtudes... Stan-
tasin üle alandusi ja inimeste alatusi, kuid waata, mu hinges puhub jälle
elutewade. Uuesti õitseb rinnas heledate lootuste hull ja süda, wäsitnud,

pimatud süda ärkab üles suurt... armastusejaladust vastu võtma," lausub Jean sügavas erutuses ja Susi kätt suudlustega tantes lihas maevõitkuldavalt, „kui ainult sina tahad, mu armas neiu.“

Susi silmad suurenesid.

Ta ei saanud Jeani sõnade mõttest aru ja küsis:

„Miks pärib sa mu nõusolekut? Milleks olen ma siin?“

„Susi, ütle mulle... vasta mulle ühele küsimusele. Võiksid sa, ütleme, armastada intimest, kellel on minemil olnud? Võiksid sa teda armastada, vaatamata inimeste kallaletungidele, intriigidete, armastada vabalt ja uhelt?“

„Ei tea... ei tea... Peaaegu võiksin wist.“

„Ja ei heidaks kunagi ette minemikku sellele, kes armajaks saanud?“

„Kahtlemata. Kummaline oled sa, Jean. Kui juba armastada, siis täielikult. Põolt mõõtu ma ei jalli,“ ütles Susi otustawalt inimesena, kes walmis ohwimeelsele sammule.

Jean hülgas.

„Susi,“ fofistas ta, pääd tantsijanna kõrwa juure kummardades, „luba mul ütelda sulle mu elu ainjam unistus.“

„Ütle, mu sõber.“

„Sa ei saa kurwaks?“

„Millest? Kas ei wõi sõbrad olla aujad ja awalikud.“

„Kuule siis... Mu elu unistus — see oled sina, Susi. Sellepärast lähen ma seni tundmatuile kannatustele, sellepärast annan loogu oma tahete ja soovid ja kui ta teostub, siis saatutada paradüüji maa peal, ma usun, et on kõige kõrgem, kes su saatnud,“ wastas Jean rõõmuft ertjal hingel.

„Mina... mina... Kuidas seda mõista?“ küsis Susi segasena.

„Ma armastan sind, Susi. Mu armastus tõi mind su juure. Ta kis- kus mu wälja wõrendikust ja loidustas mu hinge pätefepaistelise hülgu- fega,“ wastas Jean, waadates rõõmsalt Susi rõõmuft särawate filmade sinisesse sügawusse.

Susi põskedele tõusis puna. Ta naeratas ja lastis pää rinnale. Waitus... Minult laminal tiksus monotoonset kell. Ja kui tantsijanna kuldne pääfene tõusis luges Jean ta filmis hootitud wastuse.

Susi pani pää Jeani põlvile. Kattis käega rinna, kus süda rõõmuft tulkus ja ütles:

„Kui see mu südame kummaline soojus on armastus, siis armastan ma. Kui see suur rahu, mis paitab mu rinda, on armastus, siis armastan ma sind, Jean.“

Ja taha, taha, kui oleks neiu kuldjed juuksed olnud peeneimast siidistududest, puudutas Jean huultega ta lainetavaid lokke. Tõmbas neiu hapra, otsekui päiteise soojustest ramnestatud teha oma rinnale ja ainult üks sõna leidis ta õnnelikus rinnas:

„Susi!“

Lühtris kustus teine kiinal . . . Walitjes müstiline poolhämariit.

Susi ja Jean võtsid vastu homnikuse elu ja päewawalguise.

Jeani rinnal puhkas naise wäike päätene ja nende rõõmuft erewad südamed tulkusid unisjoniis . . .

Ukna taga punetas taewas . . .

Teisel päewal pärast Susiga lohtamist läis Jean lohtuministeeriumis ja andis armuandmise kodanikuõiguste jalaleseadmise palwe. Susi andis talle tšheki tuhande frangi pääle ja selle kaunistese summaga hakkas endine „seltskonna jätiis“ oma uut elu reguleerima.

Esimese asjana wõttis ta korterüürimise büroo laudu omale mugawa, ilusti möbseeritud toa wanas oma kapitali protsentidest elawas perekonnas Messia tänawal. Et tal warandus täielikult puudus, ostis omale keskmise suurusega lohwri ja ajetas sinna ostetud pesu. Kolis sisse ja tundis jälle rõõmu, kui inimene, selle ees wilgub lootus õrmele ja edule elus. Susi tegi talle ülesandeks õhtul „Moulin Rouge'i“ tulla, mis ajaks ta lubas kõneleda miljonäriaga ja Normanniga Jeani edaspidise elu korralduse lohta.

Nella kolme päitu päewal läis Jean „Püha isa“ juure. Viktori rõõmul ei olnud piire. Beni haukus, hüppas ja oli arust ära peremeeft nähes ja püüdis Jeani rinnale hüpata, et ta nägu laskuda.

„Mga kuidas on asjad?“ küsis Barbieu moodsa kaunlusjelli galantusega, Jeanile tooli pakkudes.

„Suurepäraselt! Mõne päeva pärast,” sofistats Jean saladuskult,
„teen ma willa puhtaiks.”

„Ja mida tääl siis on?” küsis liitafasuwõtja Hiilgabes.

„Esiteks hõbedat kilogrammi nelikümmend, teiseks nägin ma seis-
mas — — —”

„Rahakappi!” Jegas Barbieu wahete.

„Sa arwastid dieti, wana saatan. Aga temas on torite wähem pool-
miljonit puhasst raha, plus brüljandid,” wabetas Jean filmagi pilguta-
mata.

Barbieu hõõrus rõõmuist läsi, sügas kõrwatagant, ninaselga ja lausus
orjalikult:

„Kuludeks on, arwusaadamasti, waja?”

„Rahitlemata. Sarnase suure operatsiooni jaoks on waja sadat kolm-
nelli.”

„See on . . . amarfina paljugi, kuid sarnasele meistrile kui sina lei-
dub,” oli liitafasuwõtja nõus ja määrdunud kuuesitlu üles tõstes tassis
pükkitaskust rahamapi wälja. Läks laugemasse nurka.

„Wõta kolmsada, kirjutan sinu arwelle wiis sada,” ütles Barbieu
Jeani juure tagasi tulles.

„Sa wõtad aga palju protsjente,” ütles Jean kofikumutserdatud pa-
berraha wastu wõttes.

„He=he=he. Peab, wennas, peab. Meie asi on riskantne. He=he=he.
Möödunud nädalal andsin „Kukulinnu pojale” sada, aga tema, saatan,
kukkus wanglasse. Nasta paari pärast saan tagasi, nu=ka, arwa nüüd
ise, palju protsjente kogub hellelt summalt,” wastas Barbieu asjalikult-
karmilt ja ta rebaselit füsionoomia wenis erutuise grimassfi.

„Kas ja ütsti teed kogu töö ära, wõi pean aitama sind . . . Ah on aga
tõbmees!” lausus Barbieu, terawalt hakaalifilmadega Jeani üksteit-
hesse näkku kiindudes.

„Kes see siis on?” küsis Jean filmapettiks.

„Tuli wast äsja „warjupaigast”. Andre. Hüüdnimega „Wiitükilgi-
ne”. Waat kus on pois nagu külb. Tema hingel on seitsekümmendnelli
wargust — krussteisikümmend sissemurdumist ja üks süüramine. Ideaalne
inimene. Ta on kõigile seltsilistele eestujaks. Jah! Wärmiselt julge ja

vilunud. Do, kui sa näeßid, mihukesed instrumentid tal on. Nagu hürur-gil — kõik nißkel ja nißkel!" soovitas Barbieu oma „rinnalast" wai-mustatult.

Kuid Jean loobus ta armastuswäärilikustest:

„Tänan, kuid mu asja peab üksi läbi wiima. Mul on juba kõik wal-mis. Õegi naisteentjaga on oma romaan käimas. Homme õhtul on würg-til minuga asjalik kõõksuamine."

„Waata sind, waata — asjalik?" hiilgas Barbieu.

„Ja, ma mõian ta filmi. Müüd on talle juba sekretäri waja. Ta on üks wene monarhist. Võpmatu kirjawahetus ja igasuguseid ülesandeid. Kui ma majja pääsen, on mulle ühte ööd küllalt ja sa wõid mu teenistusest mu wõla maha arwata."

„Hüwa! Wäga hääd! Kuidas on jään aga „asi", kas murdmisega wõi?" küsis liiakasuwõtja tubakakarpi wõttes ja tubakat nuusutades.

„Ei, ma arwan täpt „retseptiga", wastas Jean, rahuldudes Barbieu kollikstegetamisega.

„Ah nõnda. Kui sul uut „retseptide" walikut waja on, siis mul lei-dub. Awawad iga uße . . . nagu iluduste süda on raha. He=he=he. Sa kus ja siis müüd redus oled?"

„Ma wõtsin omale ühe endise aferisti juures toa, aga müüd on ta „päästearmees", laulab salme ja mängib „päästetut", leidis Jean was-tuse ja Viktorit seljale patšutades Ißas, „müüd on aeg minna. Siin, „piu-ha ißa" ära tee mu penile ülesohut."

„Mis ja müüd, kus sellega! Me oleme sõbrad. Täri kontrus on see peni. Sa kingi ta õige mulle, aga müüdu on mul wabest üßinda selles ur-tas öudne", ütles liiakasuwõtja ja patšutas tah loera kaela.

„Aga sa ißa tahad seda?"

„Kuidas weel!"

„Hüwa, ma mõtlen juba ammu, kellele Viktorit anda. Sest müüd „töö-le" hakates ei ole enam aega loeraga jahtida. Meie asja segab iga sßubutus, kas pole nõnda?"

„Kuidas aga weel!" hüüdis warastatud kraami ostja . . . Kas mä-letad Arseni? Kes saatis ta hulla? Naine, üks nürume naine. Armus poiju ja uimastus ta rinnal, aga politsei oma nußkidega panigi talle

tšap-tšap „brasletid“ kätte. Nüüd loe wiis aastat telliskime! Ei, meie as-
jale on kõik kahjulik, mis kuidagi seob. Waras, murdwaras peab olema
üksik nagu püha paater, naised põrgu põhja saatma. Do, ma tean neid
pikateelisi naiti.“

Sean naeratas wargsest ja mõtles:

„Sdiwot oled ja, wana paawian.“

„Hüwa, Wiktor on sinu. Kuid ära unusta temaga hästi ümber käi-
mast,“ ütles Sean Barbieule kätt ulatades, „nagemiseni.“

„Hüwa. Kõigeparemat, kallist. Kui sulle „wabariigikese“ weel waja on
siis woin weel wähe anda,“ laulus Barbieu Jeani kätt raputades ja juu-
re saagi lootuses sulades.

„Ei, tulen läbi. Mitäh.“

Wiktor tormas ukse juure, kuid Sean haaras peni turjast ja wiis Bar-
bieu juure.

„Swia teda, kuni ma ära lähen.“

Liialtasuwõtja haaras Wiktori ümber laela ja laulus:

„Kisub nagu naine su juure, he=he=he.“

Sean lahkus ruttu Barbieu urkast.

„Kõik on hääl!“ mõtles ta sammudes mööda tühja tänawat.

„Siin on siis asi korras. Kuhu müüd minna? Kui õige „Kõwerasse
Sufannasse“ sisse astuda?“ arutas Sean endamisi aeglaselt, ruttamata
aristokraadi tähtsusega läbi waeke, elanikkuderikka linnaossa sammudes.

„Lähen õige sinna. Kas poisid joowad mõne klaasi obsinthi selle idwoodi
Barbieu kulul,“ otustas ta lõpuks, komöödilist kahetõne warastatud as-
jadega kaupleja urkast meeletuletades.

„Kes on jääd nüüd? Kas läksid kõik need „suured lapsed“ sinna ta-
gasi — „Donn“, „Mhw“ ja teised selle ilma „parasiidid“ liikus Jeani
pääs kaastundlik mõte ja ta kiirendas sammu.

Dee pääl astus ta kaupluse ja ostis pudeli rummi.

„See on „Donnale“,“ mõtles ta letilt pudelit wõttes ja kauplusest wäl-
ja astudes.

Jeani lootused ei täitunud. Armand oli oma lubaduse teostanud
ja ühes „Donna“ ja „Mhwiga“ ülesolinud apashide paremajärgu kõrtfi

„Laewamannasse“, kuhu talle ka „Hispaanlane“ ja Svonne olid jär-
ginud, viimast muidugi saatis Courcey, kellel uues kõrtsis ka uus seifu-
koht tuli võita. Ja kellegil neist ei tulnud mõttessegi oma üleminekut ka-
hetseada, kui vast ainult ühesilmalisel Moreaul — tõmbejõud oli kadunud,
ja „Rõõvera Susanna“ külalised „kolijid“ suuremalt jaolt samuti „Laewa-
mannasse.“

„Rõõver Susanna“ oli Jeani sisseastudes peaaegu tühi. Wana Mo-
reau, kes Jeani alguses ära ei tunnud, pidi lõpuks hämmastusest pilali
tuttuma. Nagu suurest hirmust muutus ta ainus film suureks.

Tahmatult pidi ta Jeanile oma kurba lugu kurtma ja asjalikult pa-
luma, kas Jeanil võimalik ei oleks „näitlejaid“ tagasi tuua „Rõõverasse
Susannasse“ — ta olewat nüüd valmis neile rohkem vastu tulema.

Moreau asjalikkus ja alandlikkus ei huvitanud enam Jeani — ei
olnud tal aegagi kõrtsniku taotusi kuulda — ta ruttas nüüd otsemat
teed „Laewamannasse“.

Õfimesena kohtas seal küürakat pianisti Armandi, kes ta suure rõõ-
muga „Donna“ juure wiis — neile oli kõrtsniku poolt antud oma nurga-
le elamiseks. Ohiki äärmiselt õnnelikudena, võtsid Jeani endised seltsil-
sed ta vastu teatud auartusega, suure hämmastusega. Kõik see äkilne
muutus Jeani riietuses, välimuses, näojoontes tõendas suurest ümber-
muutusest ja see ei lubanud ta endiseid seltsilisi enam nii wabalt ja otse-
kohelelt omi tundeid väljendada. Kui aga Jean neile süüa laskis tuua,
selle kõrwal muidugi wiinagi ja sigarette ei unustanud, „Donnale“ pude-
li kallist rummi andis, langes nagu nägemata sein nende wahelt allapoole,
kadus peaaegu ära.

Olbi tänuks, õnnelikud, et Jean neid ei unustanud.

„Ja sa aitad tõesti mind inimeseks saada neis piirides, mis mul
üldse võimalik on?“ hüüdis „Donn“ Jeanile, kuna ta filmad, tuhmid,
pimatud filmad rõõmuläikest täidetuna järama löid.

„Mitan, tingimata aitan,“ vastas Jean, „las' ma ainult kindlustan
alul pisut oma positsiooni, saan õigused tagasi ja hakkan uuesti tegemusse.
Kannata wähe, August, kannata.“

„Do, ma kannatan, kannatan — tead, kui ja oled lubanud, siis ta teostad selle,“ hüüdis „Donn“ rõõmalt erawal häälel.

Ivonne, kes „Taewamannasse“ tuli, oli wahpeal „Donna“ ja Jeani ühhiolles Armandilt kuulnud uudist Jeani „ümberjündimisest“ kuulda saanud ja ruttas talle oma häädmeelelt avaldama. Aga Ivonnes endasti oli jündinud muutus, muidugi küll ainult wälimuses — kohtamine Hilliga ja selle dollarid ei olnud oma mõju avaldamata jätnud. Ivonne ei püüdnud sugugi selle eest hoolt kanda, et ta kohtamine Ameerika miljonärile teadmatuks oleks jäänud. Nähtawasti oli ta oma naiseliku weetlemisega juutnud Hilli pää segamini ajada ja wiimane oli talle koguni wiist lubaduse annud Ameerikasse pääsemiseks. Ja säält — säält pääsewat tema Ivonne juba ilmauulsiwelegi — Ameerika, see piiramata wõimaluste maa peaks wõima seda ta apashi armutesest teha.

Jean muigas.

„Miks ei,“ wastas ta Ivonnele, „ja oled ilus, noor, sütitaw, sinus on kõik naise omadused, mis ta ligitõmbawaks teewad — miks ei peaks ja siis ilmauulsiaks saama. Kunstil ei ole waja teada, kes tood loob ja wäljendab, waid kuidas loodud ja wäljendatud on.“

Jeani seletus meeldis, muidugi mõista, Ivonnele wäga ja tiiwustas ta lootusi.

Et ligines aeg „Moulin Rouge'i“ minna, jättis Jean jumalaga ja lahtus. Neglaselt sammus ta tänawal — ümberringi kees ja kikas õhtuse walgušmerre uppum Pariis.

Kuna Hillil Jeani kohta olid omad mõtted ainult mehe armutadedusest aetud ja nendes ei peitunud mingisugust kurja selle sõna tõsišes mõttes, oli Susi läbirääkimine doktor Normanniga täiesti mõtlematu „faut pas“ ja ainult wiiks Normanni wekile ta jultunud plaanide teostamisel. Kuid seda ei wõinud süütuhingeline Susi weel aimata, missuguseks tööriistaks ta selle leidur-roimari käes pidi muutuma.

Kuna Hills Jeani „Rõwerašt Susannast“ mitteleides küll tusasest muutus, sai ta Susi seletusest ja kuuldušest Jeani kohta jälle rõõmšamaks ja lootis juba esimesel kohtamisel endise advokaadiga kokkuleppele jõuda ja oma rahaga seda „eemase toimetada“ Pariišist ja Susišst.

Uga juur Saatus tahtis teifiti.

üle Normanni näo lendas Susi jutustust fuulates mõistatuslik naeratus. Oli sellesse naeratusesse peidetud salajane võidurõõm või pettumus, oli raske ütelda, kuid endamisi mõtles Normann:

„Parem, kui lootsin — linnud lendavad ise püünistesse.“

„Kahtlemata aitan ma kõigi oma võimetega kaasa teie sõbra jaluleseadmiseks,“ ütles Normann, kui Susi jutustuse lõpetas, tehtud waimustusega ja osawõtuga, et Susi poolehoidu võtta, kuna ta samas ise otjusele jõudis Susit Hillsi käest waranduse kättesaamiseks „zerolihiidi“ mõju all ärakasutada ja Jeani Hillsi kadumises siit ilmast, kohtu alla jaata. Selleks oli kõik hooone — päälegi oli Jeani hea kahtlustada — ta oli karistatud isik, tallest kergem uut roima uskuda.

„Ma olen teile nii tänulik lubatud kaasabi eest, monsieur Normann,“ ütles Susi hoojalt, „teie ei või teada, kui palju sellega mulle hääd teete.“

„Teie jaoks, võlun mademoiselle Susi, olen ma walmis kõik tege-
ma, kuid see, mis teen, on ju nii wähe, et ei waja tänugi,“ püüdis Normann tagasihoidlik olla, suuri waenu oma rõõmu wotamatu händmuse hoojsa käigu üle warjata suutes. Uisas siis wähe aega mõteldes: „Kuid päämiselt tahaksin teie sõpra tundma õppida — isiklikult. Woodan, teil ei ole midagi selle wastu, kui külastaksite mind homme õhtul. Woodan — mister Hillis, Esperone ja mademoiselle Managi ei teeldu mu poole tule-
mast.“

„Oh ja. See oleks ju suurepärane, härra doktor,“ oli Susi Normanni wastutulelikkuse eest tänulik. „Oleme homme õhtul teil,“ lubas ta rõõmsalt. Ja tiwustatud lootustest ruttas Susi koju. Ta pääs keerlestid waid mõtted, helged mõtted paremast, õnnelikumast tulewikust Jeaniga. — — —

Jean ja Susi kohtasid pääle wiimaste ülesastumise lõppu „Moalin Rouge'is“, kust nad õnnelikudena õhtusõögile sõitsid Pariisi boheem-
konna armastatud kohwikusse Montmartre'ile.

Mii ammu ei olnud endist adwokaati Jean Grignaci siin nähtud. Kuid siiski tunti ta Susi jeltfisi mitmete laudade taga ära ja siinsääl tõusis tašane sofin. Jean reageeris sellele peaaegu põlgliku üleoleku

tundega, kedagi tähelepanemata, tundmata, tunnistamata. Neil oli Sufi-ga omavahel küllalt tegemist, et õnnelik olla ja väliste ilma vastu üks-kõitlust tunda.

Sufi seletus asja edulast läigust ja küttest järgmiseks õhtuks doktor Normanni juure tegi Jeani õige tähelepanelikuts. Kuigi ta ebanõuklik ei olnud, arvas ta enda siiski katalistiks, vähemalt nüüd — midagiti hinges protesteeris kõigi teiste inimeste kaasabi vastu, salajane tunne, ei tea kust tulnud, tekitab ta doktor Normanni vastu antipaatiat.

„Ma mõtlen, Sufi, kas ongi mulle kõigi nende kaasabi vaja, nende Normannide, Hillside ja teiste juuruste kaasabi. Mulle on ainult vaja mu õigused tagasi saada, mida kindlasti loodan ja säääl — säääl ei torda ma enam midagi. Minult fina ja õigused,“ ütles Jean, kuna ta pill unis-tawalt kaugusse liindus.

„Aga siiski, Jean,“ ütles Sufi hiliselt, naiseliku asjalikkusega, „see võib kasuks tulla ja miks mitte siis sellest linnihäärata.“

„Olgu siis,“ oli Jean lõpuks tähtawat uhkustunnet mahajuurudes nõus, mõteldes, et wast õnnestub tal midagi nende abil „Donna“ hääks teha, sellele mingit kindlamat kohta leida . . .

Hillsil ei õnnestunud järgmisel õhtul doktor Normanni pool Jeani-ga midagi ligemalt läbi rääkida, aga ta süda kipitas tahtmatult pööra-ses armutadeduses — nii Sufil kui Jeanil oli võimatu wastastikkuseid tundeid warjata. Teadaajades aga Jeani aadressi, otjustas ta juba järgmisel hommikul selle juure minna ja temaga läbirääkida, kuigi ta lootused Jeani tundmaõppides selle „rahaga tümalstegemise“ pääle enam nii kindlad ei olnud, kui päew waremst.

Jeani ootamatu rõõmnus aga selgus, et doktor Normann oma lobo-ratooriumile ustawat walwurit wajak ja siin oli paras juhus midagi „Donna“ hääks teha.

Heledais, kaajakiskuwais wärwes kujutas ta inwaliidi raskeid kan-natusi, wintslemisi, kuidas ta jalgadest ilma jäänud ja tänutähets oma isomaaarmastuse eest nüüd piinlema peab. Ta ei jätnud üegi jutusta-mata juhust sõjaministeriumis, mispärast August enam pensioni järel ei läinud.

„Mitsiule õudus!“ hüüdis Nana kästi silmi ette liües.

„Kõhumaarne,“ hüüdis Susi külmavärinaga, „ja nõnda peavad inimesed elama, kannatama, inimesed, kes annud isamaale kõik, mis neil anda olnud.“

„Ma võtan ta omale ja viin Ameerikasse,“ hüüdis Hills suure paatosega, „ta ei pea enam mingit puudust tundma.“

„Ei, ma võtan ta oma juure,“ vaibles Normann vastu. „Ma annan oma laboratooriumile just valvurit ja nüüd on juhus, kus ma ta leiain. See inwaliid on mulle just kohane.“

Hills andis lõpuks järele ja Jean pidi järgmisel päeval „Konna“ Normanni juure saatma. Viimasel oli jälle põhjust rõõmustada — „Konna“ valvuriks saamine käis ta plaanidega kokku — just harnast, jalutut ta vajajas ja päälegi oli waja Jeani usaldust võita! — — —

VII.

Möödufid mõned nädalad.

Susi ja Jean olid õnnelikud, kui mahaarwata Hillsi armukadedus — kuid see ei suutnud enam nende õnne takistada — Hills oli Jeanile kui ka Susile ükskõik.

Ka „Konn“ ei ojanud oma elu laita. Minult Normanni saladuslikud toimingud „Kõheliises villas“ äratafsid tas rea mõtteid selle inimese mõistatuslikust tegewusest, mille ligema uurimise alla, niipalju kui see talle võimalikuks pidi osutuma, otjustas võtta.

See ali lord õhtul. Jean ruttas Susi poole.

„Le petit Parisienne! Le petit Parisienne!“ karjusid ajalehe müüjad.

Jean ostis õhtuse wäljaande ja pistis tasku. Teda tegi rahutumaks ainult ikka weel wiibim vastus ta palwekirjale, kuid kartuse peletasid eemale Susi julged seletused — ta tuleb, kannata, tuleb hoidne!

Ja tuligi! Susi juures ajalehte lahti liües torkas neile kõhe silma suur päälkiri:

„Siguje wõit!“

Adwokaat Jean Grignaci õigused jalule seatud.

Mõni nädal tagasi esitas endine adwokaat Jean Grignac kohtumisteeriumile palwe, et talle õigused tagasi antaks ja lubataks oma endise tegewuse juurde pöördä. Mäletawasti mõisteti ta aastaid tagasi õi-

guste taotamisega wangi klientide raha raiskamise pärast. Walitsus taalus küsimust kindlale otsusele tulemata. Silhem õnnestus Grignacil tõendusil esitada, mis ta süütuse selgitasid ja nüüd on talle walitsuse otsusega kõik õigused tagasi antud. Ühtlasi wõetakse asi prokuratuuri korraldusel uuesti arutusele õige süüdlase karistamiseks. Kas Grignac ta ise selleks hoowi awaldab, on teadmatu, kuna süüdlane talle ligemal seiswaid isikuid on. Muud ligemad teated esialgul puuduvad."

"Kas ma ei belnud!" hüüdis Susi rõõmust wälkuwail silmil Jeanile.

"Ometi lõpuks, ometi, Susi. Kui sulle tõtt wõlda, ma wiimastel päewadel ei julendki enam loota, kuid nüüd lõpuks ometi."

Ta wõttis Susi käed, surus neid tugewasti-tugewasti ja sellele silmi waadates luges jäätki wõidurõõmst õnnetunnet.

"Nüüd on kõik häa, Susi, kõik on jälle häa . . ."

"Jah, nüüd on häa. Jean."

"Ma awan nüüd hiirso uuesti — juba homme ja loodan, et mu endise populaarsuse mälestus kangeltski kustunud ei ole ja mulle kõik tagasi annab, mis taotada tuli," ütles Jean ja hetkets muutusid ta silmad tuhmits, pilk tumedaks — see oli kannatusriikka minewitu wari, mis pilguks üle näo lendas.

"Aga kus on nüüd see, talle pärast ja süütult kannatama pidid, Jean?"

"Ei tea — ei tahagi teada. Jäägu see poliitsei hoolets teda ülesleida. Mul on kõik kustunud. Nüüd oled waid sina, mu kuldne Susi, ainult sina."

"Ja, Jean. See peabki nõnda olema. Sus ei wõi enam midagi olla inimese wastu, teda nagu madu oma rinnal hoidsid, et ta wõiks sind hukutada. Ma tean, see ei ole kerge — unustada inimest, teda oled armastanud, olgugi, et ta su hukatusjeks sai. Do, see on raske, Jean. Wõib olla, et weel müüdkki ei ole kustunud su rinnas wiimane leet, tulekade — kes teab... aga..."

"Kõik, kõik on kustunud," hüüdis Jean palawalt wahesele, "kui midagi elab, siis waid kurb mälestus — see hõljub wahest piinawa walustorkena üle hinge, nagu pilwelagle heleda wälja kohal, kuid kaob siis jälle. Ja see on kõik."

„Seegi kaob ajajooksul, Jean.“

„Jah, kaob. Oleme õnnelikud, Susi. Unustame, mis olnud ja algame uut elu... Ja sina — sa jätad müüd näitelawa?..“

Susi pää wajus rinnale, üle näo oleks nagu wari lennand, mis aga ruttu kadus. Näis, kui oleks tal kahju olnud lawa jätta, aga kui ta uuesti Jeani silmi waatas, paistis jäält kindel otjus.

„Jah, Jean, ma jätan lawa. Elus on kõrgemaid käste ja tütseid — Armastus!“

„Susi!“ suutis waid hüüda Jean ja nende huuled liitusid üheks kestmaks suudluseks, ent nad tundsid, kui oleks nende hingedki liitunud üheks suureks armastuse tühituseks. Kõik kadus sel hetkel nende inimeste meelest, kes olid uuesti leidnud päale kannatusi suure Dnne.

Hills näis oma saatuslega wähehaawal nagu leppimat — wähemalt wälimiselst — mida talle ei annud Susi, seda asetas Zvonne tuline temperament ja suigutas ajuti ta kirglikku janu ülesa tantsijanna järele.

„Oh, ühefugused on need naised kõik,“ pomises ta ükskord omaette. „Sa millega on see Susi rohkem, kui Zvonne. Mulle näib wiimasest üegi enam ilu ja ligitõmbawust olema. Wiim ta õige Ameerikasse ja lõpp loole.“

Zvonnet pimestas lõpuks Hillsi rikkus ja ta andis lubaduse sellega Ameerikasse tulla.

„Nii,“ mõtles Hills, „siis on kõik korras.“

Kui tas weel midagi oli, siis waid pöörane, ajuti päädtõstem armuladaduse hoog, et just Jean — sarnane langenud mees, wõis Susi wõita; aga kirglik Zvonne aitas temas sedagi mõtet laialipilduda.

Minult Wiktor ei näinud oma saatuslega ihuuskoi Barbieu juures rahulejäawat. Kull pidas Barbieu penit hästi üsawal, ta kulutas nelja-jalgse kaaslase toiduks üegi rohkem, kui enda jaoks, kuid kõik see ei suutnud Wiktoris, selles truus loomas, sumbutada igatsust oma endise pere-mehe ja wabaduse järele. Ta niutus wabest nagu nuussum inimene südantõhestawalt, nii et Barbieu nõutult pomises:

„On see aga üks loom — just nagu naine mehe järele... just nagu naine.“

Et väljapääseda, taapis tart loom tihti uft lahti, nti et Barbieu loera vastu ifegi farmust pidi ülesnäitama ja ufjed tugewasti fulgema, et loom minema ei pääfeks.

Lõpuks näis loom oma faatusjega enamwähem leppimat ja Barbieu rõõmufτας juba, et ta omale loeras truu kaaslafe leiab.

Normann arwas lõpuks paraja aja olewat jõudnud oma plaanide teostamifeks. Hillsi äriasjad nõudfid ta tagafipööramift New Yorki ja oli wiimane aeg tegewuffe astuda.

„Waja felle admofoat Grignaci juure minna, fäält edafi Susi La-roque, Hills, Nana ja Esperone minu juure paluda. Teen feda ifillitult — et mõju fuurem oleks ja ufaldust wõita. Päämifelt muidugi on nad waja niiwoga „foojaks kütta“, fiis kuidagi Esperone ja Nana ärafoata, wõi, kui fee ei õnnestu, fiis peab Wu-Ho ühe pudeli fiffe feda „walget“ fegama, mis joobnud inimesed täiesti teadmuufeta feifurforda wiib ja fäält — fäält fiis peab Susi „zerolihiidi“ ja hüpnooft mõju all furmama Hillsi, kuna Hills omaforda zerolihiidi mõju all, enne feda kogu warandufe Susi nimele kirjutab. Jah, nõnda... Kõik on joobnud ja teadmuufetud — ainuufjed tunnistajad oleme mina ja Wu-Ho — tahtlemata langeb Jean Grignac kui mõrtfufas lohtu alla, aga pärast — pärast juba faan ma Susiga hakkama. Jah, fee ilus naine tuulub ühes Hillsi miljonitega mulle. Grignac giljotineeritakse mõrtfufatana ja mina Susiga — —“ mõtles Normann tõwasti ja lõi fõrmedega plõkfu, mis juba kõi pidi ütsema.

Plaan oli kuratlikult wäljamõeldud ja Normann ei wiibinud feda teostamaf.

„Ma kufjun nad täna enda poole kui huwitawa teadusliku eksperimendi tunnistajailks ja fiis, fiis juba teostub plaan,“ arutas Normann labaratooriumis edafi-tagafi läies ja ühe fuure ahwiwauri ees feifma jäädes, kus üks pikalätega fhimpanfee ehmunult puuri laugemasfe nurka taganes.

Ruttu heitis doktor Normann endalt walge mantli ja ruttas wälaffe, et fäält Grignaci ja teifte poole minna.

Uga fuur faatus ei maganud — ta läfi walwas ta Normanni pea-

kohal nagu Damoklese mõõk. Hirmust värtsehes vedas end „Konni“ laboratooriumi salajajest nurgast välja, kust ta kogu Normanni kõnelusest päält oli kuulnud. Kuid sääl kostsid uuesti sammud. Viimasel hetkel surtis ta end varjupaika tagasi tõmmata, kui Normann hiinlase Wu-Ho'ga tagasi tuli.

„Sa mõistad nüüd, mis tuleb teha?“ põbris Normann hiinlase poole.

„Mõistan.“

„Nõnda siis tood ja minu märguandel, kui külalised juba täiesti joobnud on, ühe pudeli kuhu „walget“ pool grammi oled jisse riputanud.“

„Mõistan,“ vastas hiinlane uuesti.

„Siis on kõik korras. Sa talitad kõrvalekalduvatult ja eefinatult mu näpunäidete järele.“

„Just nii,“ vastas hiinlane asjalikult ja lahkus Normanni järele laboratooriumist.

„Konni“ sai aru, et Jeani ja Susit ähwardas Normanni poolt hirmus hädaoht, kuid ta ei jõudnud otsusele, kuidas neid aidata. Ruttu ronis ta nurgast välja ja roomas endale elamiseks määratud ruumi.

„Mis pean ma tegema? Mis?“ Reerles mõte palawiku kiirusega peas. Siis jõudis ta otsusele. Saaras lauast tüki paberit ja kirjutas pliiatfiga:

„Jean, sind ja naist, toda kuldjuukselist, jeda armastad, ähwardab täna õhtul Normanni pool hirmus hädaoht. Susit tahetakse mingijuguse „Zerolihiidi“ mõju all miljonär Hilli tapjaks teha ja sind siis mõrjulana süütuks hukka saata. Koibu Normanni pool wiina joomast, niipalju kui saad, et sa kaineks jääd ja ära joo, kui hiinlane ühku pudeli toob — too on uimastusrohuga. Püüa minuga loiku saada, kuid nii, et see tähelepanu ei ärata.“

Siinu August Delamouchene.“

Ruttu fleepis ta siis kirja sinni ja kuna Normann juba ära oli läinud, õnnestus tal kirja juhuslikult mõõdominewa ekspresfiga ära saata. — — —

Kui Normann trepist üles astus Jeani uuestiamatud büroo poole,

lendas talle vastu paks, ümaritu näo ja samasuguse kõhuga mees, kes puhkis, ähkis ja ägedasti sõimas.

See oli Pierre Boiret, kelle Jean oli wälja lastanud wiisata omast büroost, kuhu ta mingis protsessis oma teenijaga, abi oli tulnud otsima.

Kuna Pierre Boiret sõimates trepist allapoole meeres, astus Normann büroosse, kus Jean ta vastu wõttis. Peagi lahkus Normann wõidurdõmjalst. Sealst käigud Susi, Hillsi, Esperone'i ja Nana juure ja õhtu saabudes olid kõik Normanni pool koos, et näha uut teaduse wõitu — humwitawat eksperimenti.

„Enne lõbuskeme, mu kallid külalised,“ sõnas Normann, „päraft, keskõõ paiku tuleb katse,“ pani ta ette. „Kas olete nõus?“

„Nõus, nõus!“ hüüti läbihegi.

Woolasid Normanni riiklikust tagawarast wanaaegsed weinid ja wiinad, sãdeles kullana heledas elektrivalguses kühiseu Shampanjer. Meeleolu oli ülau. Minult Jean oli äärmiselt ettemaatlik joomises — ta oli omale Susi kõrwal warjulijema paiga leidnud ja teistest märkamatu toimetas ta tihtigi potaalitãie potaalitãie jãrele kõrwale. Sãt Susile teisist märkamatuft sojistada:

„Joo wõimalikult wãhem — katju kõrwale toimetada, kuid nõnda, et ei mãrgata. Meid õhwardab hãdaõht.“

Susi silmad paisusid suureks ja potaal ta kãest langes maha. Hetkeks sündis üldine segadus.

„Ah, see lãheb mõõda,“ sojistas Susi endawalitsust tagasi saades, „see oli waid hetkeline nõrkus.“

Ja tõesti oli Susi peagi endijes meeleolus ja ta momentne wãljalangimine jellest ei õratanud isegi Normannis tãhelepanu.

Kõigile püüetele waatamata ei õnnestunud Jeanil „Romnaga“ lohata, jellepãraft otjustas ta otjelõhe Normanni poole põõrda:

„Kuidas olete teie uue walwuriga rahul?“

„Wãga,“ wastas Normann.

„Mga ma tahaks ta jãist Almeerikaske wiia,“ piirõdis joõbunud Hillsi jonnida, millele kõlas üldine naerulagin wastusõts.

Kui aga Esperone daamide palwel Cloweri taha astus, et midagi

mängida, õnnestus Jeanil hetkets tähelepanematult „Norma“ juure pääseda ja sellele fofistada:

„Kiri on täes. Olen ju õpetuse järele käinud. Eraldi pudelit pole veel toodud. Ole mureta.“

Ja ruttas tagasi.

Kuid see oli õnnetu samm. Sel ajal oli doktor Normann käsi plaksutamid ja hiinlane tõi pudeli toredat weini.

„See on haruldaseim wein,“ pööris Normann külaliste poole — ainuke pudel, mis mulle veel järgi jäänud. Palun maitseada.“

Külalised tühjendasid pahaaimamata klaasid ja tundsid, kuidas magus väsimus nende lihkmeisse astus ja hell soojus läbi teha woolas. Samal hetkel astus Jean tagasi tupp.

„Ja teie, kas teie ei joogi seda weini,“ pööris Normann Jeani poole. „See on mu viimane pudel sellest toredast joogist.“

„Ja muidugi,“ oli Jean nõus.

Klaasid täideti uuesti ja Jean ühes teiste külalistega tühjendas ta, kuid ainult näilikult — wein woolas härgitaeluse wahelt alla. Kuid oli juba hilja Susit takistada joomast.

Megamööda jäid külalised ikka väsinumaks ja väsinumaks. Magus timaraskus kiskus kinni nende silmad, kuni nad kõik omil kohtadel uinujsid. Jean järgis näilikult teistele, kuna ta pea palawoliku kiirusega töötas. Oli waja Normann paljastada, et ta kuritegeline plaan kinnitust leiaks — aga kuidas — ta ei teadnud öieti, mida just doktor Normann kindlasti püüdis. Sellepärast otjustas ta jälgida kogu tegewust pealt.

Weendunud, et uimastusrohuga segatud wein oma töö on teinud, wõttis Normann hiinlase abiga Hillsi ja kandis ta kõrwalruumi. Samasse wiis ta ka Susi. Heitis weel kord pilgu üle ruumi ja nähes, et kõik magawad, ruttas ta laboratooriumi Samueli, „Zerolihiti“ ja pritsi järele.

Seda hetke kasutas Jean, et pääseda tupp, kuhu olid wiidud Susi ja Hillis ja jäl end ära peita.

Normann tuli peagi tagasi. Oli momendi töö „Zerolihiti“ Susi kätwarde pritsida enne, kui Jean Normanni kuratlikust plaanist arugi sai. Megamööda awas Susi silmad, kuna Normann teda hüpnotiiseeris:

„Sa ütled Hillstile, et teda, ainult teda armastad. Sa mängid armas-

taja oja. Mõjutad, et Hills oma waranduse sinu nimele kirjutab. Kas saad aru?"

Susi nikutas pääga.

"Ja oled sa seda teinud, lased ja ta selle browninguga furnuks. Kas mõistad?"

Susi nikutas browningut mõttes uuesti pääga — ta oli Normanni tahte mõimetu ori.

Nüüd prittis Normann „Zerolihiiti“ ta Hillsi kätte ja see ärtas. Ta nägi Susit ja kirj, mis „Zerolihiidi“ mõju all äratatud, tegi oma töö.

Susi, hüpnootiseerituna, tegi täpselt oma töö . . .

Susi tõstis käe, kus villus nikeldatud browning.

„Pea, Susi!“ hüüdis Jean peidupaigast väljatormates, kuid teda rabas maha uimaseks Normanni rusikahoop.

„Sa teostad minu käsu,“ hüpnootiseeris Normann Susit.

Keskõiges waituses tõlas „Kohelises villas“ hele browningu paari — Hills langes furnult maha, tabatud kuulist ja Susi ta merdnitisevale laibale.

Siis jäi kõik waitseks.

Normann pistis taskusse Hillsi paberi, kus ta lõi oma waranduse Susile annab ja tassis siis hiinlase abiga Jeani teha kuhugi pimedasse longi.

„Nii, nüüd on mul hommituni aega. Siis tõlistan politseisse, nagu oleksin ma viinast ärgates hirmsa kuriteo leidnud ja selle teostajana Jean Grignaci kinni pidanud“, pomises Normann rahulolevalt oma ette.

Kuid suure saatuse käsi walmas endise hoolega ja temast ei jäänud midagi märkamata. Ta tõmbas Normanni plaani ühest osast kriipsu läbi.

Hommitul nägid pariislased kummalist pilti: mööda linna kõnniteid tormas meeletuna, koon ligi maad, juur punakas koer. Keegi ei suutnud ta jooksu talistada. Siin-säl paiskas ta pihali inimesi ja tormas jälle edasi piki tänavat. Enne, kui politsei ta püüdmiseks midagi teha sai, oli ta juba kaugel.

See oli Barbieu juurest lahti pääsenud Viktor, truu peni, kes oma peremeeft wabadusse pääsnuna taga otfis. Ta nuustis läbi Seine'i jõe

wiaduktide alused, kõik lohad, kus nad kunagi oma peremehe kodutute turmedail ja raskeil päimil olid olnud — asjatult. Siis löi ta läpaga lahti „Kõvera Susanna“ ukse, paistis ühefilmalise Moreau ja ühe lõhna kelneri pikali, muuskis siingi kõik lohad läbi ja kadus siis uuesti tina- wale, enne, kui teised koera äkilijest külastäigust dieti toibudagi suutsid.

Viimaks tormas peni Poivet äri poole, kus ta äkitijelt peremehe laialihaihtuwa lõhna tuhanda teise inimlõhna hulgas siiski ära tundis. Koon ligi maad nuuskis ta terawatähelpanuga, sattus Jeani korteri peale ja säält lõpuks jälgi mööda Jeani õige asupaiga juures. Küll taotas ta wahel jäljed, niiskus, kumus, otsis, leidis nad lõpuks uuesti ja peatus wiimati „Kohelise willa“ ees.

Wärawa oli kinni. Viktor püüdis wärawa alt läbi pääseda, taapis kumudes, kuid ei saanud. Püüdis siis aia üle pääseda, see aga oli liig kõrge. Hüpe ei õnnestunud ja mitmel korral langes ta tagasi. Wiimati pääfis truu peni ühest kõrgendusest üle aia ja peatus wihaseft haukudes willa ukse ees. Hiinlane ärtas ja waatas imestusega siiskepüüdmat suurt peni.

See muutus aga kordkorralt ista tärarikkamaks ja ta otsustas ukse awada, et siisketikkumat koera kepiga minemakihutada. Normanni äratada ta ei tahtnud. See magas rahulikumat und. Tal oli weel aega kuni weinisse riputatud pulber oma mõju taotas.

Kuid waewalt sai Wu-Ho ukse awada, kui Viktor ta pikali paistis ja majja tormas. „Konn“, kes Viktori haukumise ära tundis, ruttas ja- muti willasse ja nii puutusid nad korridoris kokku. Ühest kaugemast nur- gast kuuldus kuskiltki kõngist oigamist. Hetkega olid peni ja „Konn“ sinna roomanud. Nad tundsid Jeani lähisewa hääle. Wõti oli ees ja „Konn“ tiskus ukse lahti. Kõngis lamas kinniseotud Jean. Oli filmapilgu töö nõbre katti lõigata ja Jeani wabastada. Viktor aga hüples ja kumus nagu meeletu rõõmust. Jean tõusis jalule ja raputas tugevasti „Konna“ kätt.

Sellal jõudis ka hiinlane sinna. Kuid Viktor kargas ta turjale ja tiskus ta uuesti pikali. Minus liigutus ja hiinlases intinktiivselt kurja aimaw loom oleks wiibimata ta kõri läbi hammustanud.

„Sina, August, jääd Viktoriga siia,“ ütles Jean, „ma ruttan aga

politseisse telefonerima. Siin on browning — taitse end. Võit peab siin seniks nõnda jääma, kui on politsei lohalejõudmiseni.“

ütles ja lahkus.

Viktor pani käpad hiinlase rinnale ja waltwas igat selle liigutust näos. Aga hiinlane teadis, et iga liigutus toob talle surma selle halastamatuks muudetud looma poolt ja ta lebas alistawalt, liikumatult.

Jeani ja politsei tagasi jõudes olid aga „Konu“ ja Viktor jäljetult kadunud.

Normann oli asja tõelist seisukorda märganud ja taha roomas ta seljatagant „Konu“ juure, lõi ta käest browningu, siis uimaseks ja lahesei õnnestus neil hiinlasega meeletumast loomastki wõitu saada.

„Kõlbawad mõlemad mulle katseteks“, lausus Normann hiinlasele, Konu ja koera salaurkaste ärapietes, millistest Normanni majas puudu ei olnud. „Nüüd aitab waid külmawereelisuus“, ütles Normann Bu-Ho'le. „Sa asud oma paika ukse juure politsei saabudes, kuna see roomaja inwaliid lahjutu on, ei leia Grignaci seletused italgi uskumist. Mõistad.“

Hiinlane tumardas ja läks ukse juure, Normann aga tegi end wiina mõju all magawaks ja heitis Nana kõrwale, selle ümbert kinni wõttes.

Sarnane oli seisukord politsei ja Jeani tagasi jõudes. Suure waewaga õnnestus neil magajaid äratada ja kuigi esialgul hiinlane ja Normann areteeriti Jeani sõnade põhjal, ei leitud aga „Konu“ ega Viktorit tuskiltki ja Normanni tunnistuse põhjal tunnistati Grignaci seletus wäljamõelduseks, et päästa Susit, teda ta armastas.

Oli päewajelge, et ainult Susi oli Hillsi tapnud. Enda päästmiseks ei jäänud Normannil muud üle, kui selle asjaoluga leppida. Oli wõimatu Susi asendit, kes Hillsil lebas, muuta, kuna politsei juba lohale jõudis. Jeani süüdistada taotas mõtte ja Normann loobus sellest. Temal tekkis tawatjus Susit hiljem lihtsalt ärawarastada wanglast ja sellepärast alistas ta tekkimud olukorrale ja asjaoludele.

Susi mõrtsukatööst kõnelesid kõik faktid. Ta oli seda. Tunnistajad ei wõinud midagi belda — nad olid niipalju joobnud, et midagi ei mäletanud. Kuna Jeani tunnustus uskumist ei leidnud, jäi ainult hiinlane, kes tõendas, et ta näinud, kui Susi Hillsi kõrwaltappa läinud. Saufu ei olemat ta kuulnud — olemat maja teise otsa keldrisesse wiina

järele läinud. Tagasitules olnud kõik wainne ja ta uinunud wäsimusest. Mingit loera ei olemat näinud ja „Konna“ kadumiseft midagi ei teadwat.

Nende seletuste põhjal areteeriti Suji ja anti lohtu alla, süüdis- tuses Hillsi tapjana.

Suji kaitsemise wõttis oma peale Jean. Ta külastas Susit tihti wangelas ja julgustas wastupanuks saatusse löögile. Kõik Jeani lootused olid August Delamouchene'i leida — selles seisis pääsimine, kuid see osts- mine oli tagajärjetu. — August ja Wiktor jäid kadumaks. Suji näis pa- ratamatult hukkawat.

Saabus lohtupäew. Pariis lihas tõmulisest sündmusest.

Kuulati üle tunnistajad ja need ei teadnud midagi mõrtsukatööst peale lõbusalt meedetud joomingu. Nii Esperone, Dana, kui Normanni seletus oli täiesti ühesugune.

Pääsima jäi hiinlase tunnistus.

Suji mõrtsukatöö motiivid jäid saladuseks. Suji seletus — ta ei mäletawat midagi — ei olemat kunagi Hillsi tappa tahtnud — ei leidnud uskumist. Prokorõri süüdistus lükkas nõrga naise seletused lohe ümber ja wandemeeste otsus näis juba ette kindel olemat — giljottiini alla!

Jean Grignaci hiilgaw kaitsetõne oleks asjatu olnud, kui wiimasel momendil poleks saali toodud politsei abil surmani piinatud August De- lamouchene, kelle järele lonkis nälginud Wiktor. Piinatud loom urises wihahelst Normanni ja hiinlase peale.

„Konna“ ilmudes läikis Suji ja Jeani silmis pitritu rõõm.

„Päästetud!“ hõiskasid nende mõlemate hinged.

Normanni ja hiinlane kahwatasid surmani — nii ootamatult tuli „Konna“ ilmumine, keda nad olid wangiistanud. Aga saatusse walwaja käsi tahtis, et ta pidi pääsima.

„Sääl on õige mõrtsukas!“ hüüdis „Konn“ Normannile näidates. „Wõtte ta kinni!“

Normanni katse põgeneda ebaõnnestus.

Politsei oli kiirem.

„Konna“ tunnistus tõi asjasse pöörde ja nii Suji, kui ta tunnista- jad hakkasid mäletama midagi wiimaste weiniklaaside mõjust.

Digetsmõistetud Eusi ja ta kaitsja Jean kanti publiku poolt täiel
kaalist välja.

Normann aga suutis enne wanglasse viimist sfünkaali mõtta
ja suri politseinikkude wahel.

Siinlane mõisteti mõni aeg hiljem lohtu poolt surma, giljotiini all.
Digus oli mõitnud.

Möödufid mõned kuud. Eusi ja Jean olid unustanud lohmaarhe
mineviku — nad pühitsesid omi pulmi „Rõveras Eufannas“, „Taewa-
mannas“, neid kõrtsi viimast lorda kilastades ja sõitsid oma pulmaret-
file — õnnelikud, lõik unustanud — parema saatuse laisutawale kutsele
abileuõnnes vastu minnes.

Lõpp.